

Árúka Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Árúkawe íre Asiu anínéna we nahnsó aní míowe. Wega téh sóteh arámbéhríéna anehe Pora kérena séhréh atowe. Árúka Sísane arambehri wene auranka íre tagéna peh Sísá tago keyábé kasenína kawerue ahtebéna mah pukú sehiranúwe. Nahnsó kegá mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéna wensabé aiq pútare atageheéna sehiranúwe. Anehe Árúka Egmáro Kene ehweh pukú sehiranúwe.

Árúka mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Árúka Tíópírása ebeq sehiranú ehwehne.

¹ Tíópírása anotah wahnáh ánino, ite míaraunarabeq áhnte kegá Manikánka miraurai naneqsabé iwíáhéra sehiranurowe.

² Sehiranuro kegá Manikáne ehweh teri terinera wega miraurai naneq tagaro kené ehweh irera teniátówe.

³ Téhwe tago kereq sehiranuro kereqsabé kasenína sene ehweh iwíáhue tagaraugé. Anehe ínégá moq mi ehwéhnsabé tábúsoqme sehiranéna areba eqmarahnah sáhnsahinkéhe. Tíópírása kaweq anino,

⁴ arega aiq pútaq ehwéh irankeheéna sehiranue teawúge.

Íópeqté ánínká Sóni éhweh pahsuo ehwéhne.

⁵ Súría marákórápéq wahnahnú aní Érótiga wahnahnútaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní wenáwíq Sékáráia ména we Ábíya kahnáh mibeq mahbeq arito ani míowe. Wene ahre Áróni kahnáh íní ména wenáwíqmé Érisábétie.

⁶ Mi akéqká kaweqtaq méra Manikánka sehgióro ú ehwehnikákáq wene sánsánkákáq moke tábúsoqme sehgiúye.

⁷ Se orení akéq méra Érisábéti orahini puara se íre aninkákáq míóye.

⁸ We kahnáhnká arambehriutaq Sékáráíaga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani ména arambehriúwe.

⁹ We kahnáhnká sene sánsánéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kaweq kunkúni naneq pariankeheéra Sékáráia eqmarówe.

¹⁰ Pare tanahráq áhnte kegá máhpeq méra púreruwana Sékáráíaga webataq nahupeq kibekéna mi kawéq kunkúni naneq tahberapeq pariowe.

¹¹ Pariowana Maniká míéhrabeq íópeqté ánínká ábóraragéna tahbe ayehrápéq iriwe míowana

¹² Sékáráíaga we tagéna kurináhnéna iwíáh kikiréna áhreúwe.

¹³ Áhreúwana íópeqté ánínká wensabé, Sékáráiao, íre áhreúno. Manikánka arega púreróna ehwéhme aiq íréhnsabé arene ahre Érisábétiga animai maqmiankéhe. Maqmiahnaraq arenahninsabé Sónie ue áwírato.

¹⁴ Maqmiahnaraqmé arene arupipeq eyoyóue iwíáh iwíáhinkehe. Áhnte mó kegá moq iwíáh iwíáhigehe úwe.

15 Iwíáh íwíáhigehe éna, Maniká itene Wahnahka wensabé, Are anotah aní miahno atanawire. Ahriahri we náhniáq sera anonkakaq píahakáq awehriinkehe. Wenanone arupipeq miahnaraq ahriahri Manikáne Awanka wereq mía míainkehe.

16 Wereq mía míairana wega Manikáne ehweh teri teriníaraq áhnte Ísara kegá Maniká itene Wahnahne sánsá kawerue sehigéhe.

17 Éráísa Manikáne ehweh irarú ani marakóipeq míotaq anotah aní ména págegeue síwáhnorúnserah itene Wahnahka sinaitaq arenahninká ebeq séna síwáhnorinkehe. Minayabe sibowárehreq sene animárínseq insahwé aritankéhe. Itene Wahnah sína tanáhráq áwénunigehboq ahbabáq kega arenahniné ehweh irera sene ahbabáq suera kaweqtaq míagehe teawuwe.

Íopeqté áníné ehwehnsabé íre aiq pútare ató ehwehne.

18 Íopeqté ánínká mi ehwéh Sékaráíia teawuwana Sékaráíaga wensabé, Íné ore úkugana néne ahre moq orení míéhre. Minayabe arega iraréna ehwéhmé árahue aiq pútaraginabo úwe.

19 Úwana íopeqté ánínká wensabé, Neníwíq Kébárie. Íné Manikáne auranabiahtapeq iriwe mía míau aní múge. Mah kawéq éhwéh teawinkeheéna wega, Koreawo éna eqmaq núwéhre éna,

20 Írátiahno. Arewe néne ehweh íre aiq pútare aintahne. Minayabe mókake are ehweh íre irarerahóne. Ínéga teawú éhwéh aiq pútaragínaraq arega ehweh irarerahóne úwe.

21 Máhpeq mío kega Sékáráia áwénunéra iwíáhéra, We aneqsabé íre wahto tanáhráq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhúpéq peh míehro uwe.

22 Uwana wega tueyokútaq we ehweh íre irarerahúwe. Ehweh íre irarerahéna wene ayahnkarataté áwíqme teriena ehwehnurá íre irarerahúwe. Máhpeq mío kega mirau tagéra, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhúpéq míéhtáq wenawanka tagehre íwíáhuwe.

23 Iwíáhuwana we ehweh íre irarerahéna wene arambehri tanáhráq parabagútaq wene nahtapeq pokúwe.

24 Mi tanáhráq parabagúwana wene ahre Érisábéti kía ména moberíáh ío wene nahtapeq peh míowe.

25 Mitaq ména mahraréna, Íné orahini míarautaq áhnte niyehitaraire. Manikánka ínénsabe arutaboiraíntena séhréh aintárái puana amahnága íné íre niyehitehre úwe.

Íópeqté ánínká Máhriánsabé, Sísa maqmarankéhe ú ehwehne.

26 Érisábéti abapete morá ío kía míowana Manikánka íópeqté ání wenáwíq Kébári Kehrari marákórápéq Néhsara suwahpeq eqmarowe.

27 Eqmarowana wega Máhriá Néhsara suwahpeqte áhráríba tuwe. Máhriawe mó weh mahbíreq íre nogu ahrárái wíre. Tébiti kahnáh máhbí wenáwíq Sósépa míowana Máhriága we kéranaútaq Kébáriga weba tuwe.

28 Weba tuena wensabé, Aiq míahno éna Maniká itene Wahnahnka arensabé anotahtaq arutaboiratena arereq míéhre úwe.

29 Úwana Máhriaga mi ehwéh iwíáhue tagéna wewe náhenéna, Aneq ehwéhpómo. Íre niahteboge éna iwíáh kikirúwe.

30 Iwíáh kikirúwana íópeqté ánínká wensabé, Máhriao, íre áhreúno. Manikánka arensabé anotah arútábóíratéhre.

31 Minayabe are kía míaniewóne. Are kía mé animai maqmíéhnaaq Sísaie ue áwírato.

32 We anotah aní míahnara áhnte kegá wensabé, Maniká Iteribone ahninkáwá wíre ataneherawoe. Maniká itene Wahnahnka wensabé, Tébiti arene aigagnaga Ísara ke wahnahnúnserah arega moq se wahnahniniewóne atankéhe.

33 We Sékópa kahnáh ánímáí ahriahri wahnahnaritena wene wahnahné tanáhráq íre parabaginanawire úwe.

34 Íópeqté ánínká teawuwana Máhriaga wensabé, Íné íre wehreq nogú aní púana árahue kía míaninkono úwe.

35 Úwana íópeqté ánínká wensabé, Manikáne Awanka areba tuena nonahwega marakó akariuríéhnserah areba moq akariuriankehe. Manikánka págege atena kawerue auráq matiankehe. Minayabe mó kegá arega maqmíéhna anínsabé, Kaweqtaq mía míai aní míre éra we Manikáne ahninkáwá wíre ataneherawoe úwe.

36 Íópeqté ánínká mó mahraréna, Mó kegá arenawahrah iní wenáwíq Érisábétinsabé, Orahinine atárówana we orenínéna amahnága kía miéhre. We abapete morá ío kía ména animai maqmiankéhe.

37 Manikánka moke miraorahi mino úwe.

38 Úwana Máhríaga wensabé, Íné Manikáne arambehriu ahráriuqe. Arega aiq irarénanserah Manikánka mirainkehe úwana íópeqté ánínká we auwena pokúwe.

Máhríaga Érisábéti koragó ehwehne.

39 Mi tanáhráq Máhríaga Érisábéti koraganieéna apubúue sokahuena pokue Súría marákórápéq áhnte sawéh korabeq kiuwe.

40 Kiena Sékáráiane nahupeq kibekéna Érisábéti mehweh atowe.

41 Mehweh atowana irotaq wene arupipeq mío anínká anotah kabau kabauúwe. Kabau kabauúwana Manikáne Awanka Érisábétiba séna iwíáh atowe.

42 Iwíáh atowana Érisábétiga anotahtaq mahraréna, Máhríao, Manikánka mó inínsónsábé arutaboirána peh arerensabé anotahtaq arutaboiratéhre. Manikánka arega maqmíéhna anínsábé anotahtaq arutaboiratéhre.

43 Íné pehgáriq iní múqe. Néne Wahnahne anowagá aneqsabé ínéba seno?

44 Írátíahno. Amahnága arene ehweh írótaq ínéga maqmíáhna aniné arupipeq eyoyói puana nirupipeq kabau kabauire.

45 Arega Manikánka eqmatai aniné ehwehnsabé aiq pútaraginawire iwíáhurónayabé Manikánka arensabé, Kaweróne atéhre úwe.

Máhríaga igonkónú ehwehne.

46 Máhríaga mahraréna,
Néniwanka itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atéhre.
47 Manikánka íné kaweraintéh ánínsábé iwíáh iwíáh atóqe.

48 Ínéwé pehgáriq inínéna Manikáne arambehriu iní mióganawe wega iné tagéna inénsabe arutaboiraítéhre. Mókake ómi kehinánká inénsabe iraréra, Manikánka inénsabe anotahtaq arutaboiraítéhre igehe.

49 Maniká peh anotah pagégé ánínéna iné áhnte séhréh aintáráirara sega mirarue irarigehe. Manikámé anotah kawéq áwíqkakaq aní miéhre.

50 Manikánka mó tanáhráq mó tanáhrárue ahriahri wensabé áhteno keyábé arutaboiraítéhre.

51 Wewene ayahtate págege sansánue sokigi aíre. Mó kegá, Itewe anotah anímáí múne íwíáhéra píribahriowana Manikánka mi ke kaqsúéhrara kobeq séberagowe.

52 Wega anotah wahnáh anímáí wahnahnorabeqte kaqsuena pehrápeqte anímáínsábé wahnahnoro arítéhre.

53 Wega sirupibii ke kawéq nanegmarí náriena áhnte kéh ké íre náriasa pehipi kaqsúéhre.

54-55 Manikánka Ébáráhmareq wene anahwareq itene igaqnaréhreqsabé, Ahriahri nirutaboiraítanauge ire. Wega mi ehwéh ahrreraq matawéna wene arambehri anímáí Ísara keyábé arutaboiraítana séhréh arítéhre úwe.

56 Máhriaga mi ehwéh iraréna apahtáro íótáq kaegaeéna Érisábétine nah suena wene nahtapeq pokúwe.

Sóni maqmaro ehwéhne.

57 Wene maqmare tanáhráq sútaq Érisábétiga animai maqmarowe.

58 Manikánka wensabé anotahtaq arutaboiraítéhre éhwéhnuwara wene iyahnaboreq

wenawahrahreqka irera wereq moráráq iwíáh iwíáhuwe.

⁵⁹ Iwíáh iwíáhéra mi aní abapete apahtáro wéhékáh míotaq sega wene áú amurúruaneheéra séra mahraréra, Wenabo áwíq Sékáráíá wire. Mah karíq ánínsábé moq abowá áwíq Sékáráíáe atanéhe uwana

⁶⁰ wenanoga, Ahqáho aritena, Sónie ue áwíratayehetauye úwe.

⁶¹ Úwara sega wensabé, Mi awíqmé íre arenawahrah síwíq míre éra

⁶² wenabonsabé siyahnkaratáté áwíqme kasenéra, Arenahninsábé arega inse ataníbo uwe.

⁶³ Uwana Sékáráíága ayahnkaratáté awirena, Pépahq menio úwara pépahq áwúwana wega sehiranéna, Wenáwíq Sónie ue sehiranúwara áhtenuwe.

⁶⁴ Áhtenuwana Sékáráíáne áwéh kaweragúwana wega apubúue irarerahéna Manikánsabe pahsuqme iwíáh iwíáh atowe.

⁶⁵ Mibeqté kégá mi otáq sánsá tagéra áhre aguwara Súría marákórápéqté kégá sáwéhrapeqté mitaq teri mahtaq terinuwara moke írówe.

⁶⁶ Mi ehwéh író kega sirupipeq iwíáhue tagéra, Mah aní mókake aneq mirainkehbo éra Manikánka we págegeue séhréh atanawire iwíáhuwe.

Sékáráíága irarú ehwehne.

⁶⁷ Manikáne Awanka mi aniné abowá Sékáráíába sure iwíáh atowana wega kahna naneqsabé mahraréna,

⁶⁸ Maniká itene Wahnahnka Ísara ke meirena kaweraitanieéna si puaq iwíáh iwíáh atone.

⁶⁹ Wega anotah aní ite kaweraitahna aní omaq atéhre. Mi anímé Tébiti kahnáh áníne.

⁷⁰ Minayabe Manikánka wene ehweh iraru ke naho íwíáh aritowara teiúwe.

⁷¹ Itensabé iuwahrieh ke itene naruoga ite saiq-nariáhnsabé sega iubíyehoéna wega meirena kaweraitankéhe.

⁷² Manikánka omasa éhwéh aiq ahreraq matawéna itene igaqnaréhyabe arutaboíraritena séhréh aritowe.

⁷³ Wega itene igaqna Ébárahma mirainauge ú ehweh teawena,

⁷⁴ Itene naruoga saiqnariáhtáq koweiraníe úwe. Minayabe íre áhreia peh wene arambehri miraonehqmúne.

⁷⁵ Moke itene ogamé tanahráq Maniká awahbeh sansánéq kaweqtaq méq wene arambehri tábúsoqme miraoneheqmúne úwe.

⁷⁶ Manikáne Awanka mó iwíáhatowana Sékaráiága wenahni Sóninsabé mahraréna, Nénahnino, mó kegá arensabé, Maniká itene kiotaiqme Wahnáhné ehweh iraréna aní móne ataneherawoe. Itene Wahnahne ah kawerarankéhboq arega ebeq pokinkehe.

⁷⁷ Manikánsabe áwíahraqso ke oganúq sitankéhboq se merirena sene ahbabáqsabe kaweraritankehe ue terinkehe.

⁷⁸ Manikámé áhnte arútábóíraitéh aní mía míaire. Pópoqnahga áhníbórá kiembogina inserah Manikánka ite áhníbórá kaweraitanaire.

⁷⁹ Sunkikírirabeq pukoraho ke tagagehboq Manikánka ahtapeq téhraitankéhe. Minayabe wega iahnkahrínaq ite iru ukiq ítéh áhtápéq nogoráhúne úwe.

⁸⁰ Manikáne Awanka iwíáh atowana Sékáráíaga mi ehwéh wenahni Sóni teawuwe. Mi aní anonurena Maniká awahbeh sansánsábé arutaboirena sehgiuwe. Wega Ísara ke ehweh terie tanáhráq íre suriotaq peh abatapi úpeq kaegaeúwe.

2

Máhríaga Sísa maqmaro ehwéhne.

(Mátíyu 1.18-25)

¹ Mi tanáhráq anotah wahnáh ání wenáwíqtare Sísáhri Ógáhsátu moke Aroma keráq wahnahna-tiowe. Wega moke wehuke síwíqmari púkuipéq sehiranoro aritowe.

² Mi tanáhráqmé Aroma kegá ebeq síwíq sehiranu tanáhráre. Wehukení wenáwíq Kúwíríníahsi Síría marákórápéqté kéné wahnah míotaq sehiranue meyowe.

³ Aroma wahnáh kegá moke síwíqmari meyanehéera ómiga sensuwahpeq pokuwe.

⁴ Sósépawe Tébiti kahnáh ání ména Néhsara suwahpeq Kehrari marákórápéq suena Súría marákórápéq Pétaríéma suwahpeq Tébiti kahnáh suwahpeq kíuwe.

⁵ Sensíwíq terieyeheéra Sósépareq wene ahre ararí Máhriareq Néhsara suwahpeq kíúye. Máhriawe anotah kia míowe.

⁶ Segá Néhsara suwahpeq kíúyataq we ani maqme tanáhráq wahtonúwe.

⁷ Páhsintía nahmarí máhriq íre ko púara sega káhone nahtapeq káúye. Mitaq Máhríaga wene ebeq piah anímái maqmarena ambanta ánáhnkiwe mi kané táhutahuq kunúbáipéq suge atowe.

Íópeqté ánínká sipisípiq wahnahnu ke teriu ehwéhne.

⁸ Mi ke suwahpeqte áhnánsáhrápéq sipisípiq wahnáh ánímárí uworapeq méra sene kamarítáq wahnahnuwe.

⁹ Wahnahnuwana íópeqté ánínká ábóraragúwana Maniká itene Wahnahne téhreh nanegka anotahta q téhrówara sega anotah ahré aguwe.

¹⁰ Íópeqté ánínká sensabé, Íre áhreoro. Írátíáhro. Mah kawéq éhwéh teinieéna suge. Teiú éhwéhnká ómi kehináné sirupipeq anotahta q eyoyó aritankéhe.

¹¹ Tébiti kahnáh suwahpeq ite meirena kaweraitahna aní inokáhpeq maqmíéhre. Manikánka we omaq atowana we anotah Wahnáh aní ména ite meirena kaweraitahna aní míre.

¹² Aniné ambanta ánánkiwe káhone táhutahuq kunúbáipéq míéhre tagéq we wire ue ahtebagehe úwe.

¹³ Úwara peh íregárita q íópeqté kégá ábóraragéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atera mahraréra,

¹⁴ Maniká kiotaiqme anínira q wensabé iwíáh iwíáh atone. Mah marákó márakóipéq Maniká awahbeh sansá sehgíra ke siru ukiqsitankéhe uwe.

Sipisípiqta q wahnahnu kegá Sísa korago ehwéhne.

¹⁵ Íópeqté kégá se suera íópipeq tuekuta q sipisípiqta q wahnahnu kegá seye náhenéra, Manikánka teí ánínsábé Pétáríéma suwahpeq koraganehboq pokonehe uwe.

¹⁶ Pokonehe éra pehbeheráh pokue anebahruwana mi aní káhone táhutahuq kunúbáipéq sugowara Máhriareq Sósépareq míóya tagowe.

17 Tagéra pokue íópeqté áníné ehweh mitaq teri mahtaq terinuwe.

18 Terinuwara író kegá sipisípiq wahnáhmáríné ehwehnsabé iwíáhue tagéra, Aneq ehwéhpómo iwíáhéra áhtenuwe.

19 Máhríaga moke mi ehwéh ahreraq matawéna wene arupipeq iwíáh atawéna tagówe.

20 Sipisípiq wahnáh kegá kouwekéra sega író ehwéhnkákákq tago naneqsabéákákq Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atera, Íópeqté ánínká teínserah aiq pútaragire uwe.

Sega Sísaie ue áwírató ehwehne.

21 Máhría íre kía míotaq íópeqté ánínká wensabé, Are ani maqmíéhnaq Sísaie ue áwírató úwe. Minayabe mi aní maqmarowara abapete apahtáro wéhékáh míotaq sega wene áú amurúruera Sísaie ue áwíratówe.

Símióniga Sísa tagéna pahsuo ehwéhne.

22 Mósísiga sehgióro ú ehwehnká irarinserah sene wánítapeq mósosue tanahráq parabagútaq Sósépareq Máhriareqka Sísa Sarúsarama suwahpeq meqmera Manikánsabe, Arene ani míankehe uye.

23 Minayabe itene Wahnahne ehwehnka mahraréna,

Itene ebeq piah anímáigáú ómi meriqme Maniká ménáwéro ire. *(Wok Pris 12.1-8)*

24 Itene Wahnahne ehwehnka mó mahraréna, Téhtaré kibókíraré náwétao. Kiboki írakaunínaraq téhtaré píná áráhqtaré náwétao ire. *(Wok Pris 12.8)*

Sega mi ehwéh sehgioyeheéra Sísa meqmera kíúye.

25 Sarúsarama suwahpeqte kóré wenáwíq Símiónie. Wega Maniká awahbeh sansánsábé arutaboiréna kaweqtaq mía míaéna Ísara ke kawerarite tanáhráqsábé áwénunúwe. Áwénunúwana Manikáne Awanka wereq mía míaéna

26 ehweh teawena, Arewe pehipi íre pukiniewóne. Írakaumo. Ebeqme ite meirena kaweraitankehéna itene Wahnahnka omaq ato aní tagé anehe pukinkehe úwe.

27 Manikáne Awanka mi kóré iwíáh atowana wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekúwara Sísane anoibo akéqká Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgioyeheéra Sísa meqmera mitaq kíúye.

28 Kíúyana Símióninga tagéna Sísa sawiwena Manikánsabe iwíáh iwíáh atena mahraréna,

29-30 Néne Wahnahno, arene arambehri aní míóge. Arega eqmarahna anímé ite meirena kawaraitahna anímé néne niuranka amahnága aiq tagoge. Minayabe arega aiq teniátóna ehwéh aiq pútaraginkheboq niru ukiq intehnana pukono.

31 Ómi kehiná míáhrabeq arega kaweraitahna aní eqmarahne.

32 Wega téhrehnka inserahnínaraq nahnsonka kaweq ah tagagehe. We míéhnsábé Ísara ke arenawahrahga iwíáh iwíáhigehe úwe.

33 Símióninga Sísa éhweh mahrarúwara Sísane anoibo akéqká mi ehwéhnsábé áhtenéra áhnte iwíáhuye.

34 Iwíáhuyana Símióninga sensabé, Pehwehrue míáhtao éna wenano Máhríansabé mahraréna, Mah anínká áhnte Isará ké séhréh aitankehéna

Manikánka we omaq atéhre. Séhréh aitahtaraq mó kegá we sinehepeq suehrara mó kegá wensabé aiq pútare atagéhe. Wega Manikáne sansá sokigi ínaraq áhnte tagehra kegá wensabé éhruru atehrana

³⁵ sirupipeqté áhbábáq ábóraq aginawire. Minayabe sogiqka agaréq áwítáq anotah erinserah arene arupipeq anotah eragínah pukorahuge íwíáhiniewóne úwe.

Áhna korenínká miraúnsabe ehwéhne.

³⁶ Manikáne ehweh irarú iní wenáwíq Áhna mitaq míowe. We Pánúérine ayahunkawa ména Áséra Kahnáh iní ména naho kóréní míowe. We wehkútaq abapete téhtaré ópéq wenawehqseq míowana

³⁷ wenawehq pukúwana íregáritaq opéq peh kéweiní ména we 84 opéq míowe. Wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq íre suena peh mitaq mía míaéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atotaq wega táhutahuq awehriéna púreq aruqarurúwe. Wega mitaq wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

³⁸ Mi tanáhráq wega Sísa tagéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atena Sarúsarama suwahpeqte ké merirena kaweraritahna anínsábé áwénunu ke Sísa éhweh teriuwe.

Sósépa akéqká Sísa meqmera Néhsara suwahpeq kouwekuya ehwéhne.

³⁹ Wenanoibo akéqká moke Mósísine ehweh sehgiara mitaq suera sensuwahpeq Kehrari marákórápéq Néhsara suwahpeq kouwekuye.

⁴⁰ Kouwekuyana mitaq Sísa anonurena págege ahtébiá ání úkúwana Manikánka wensabé arutaboirána séhréh ata ataúwe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekú ehwehne.

⁴¹ Sísane anoibo akéqká mó opéq mó opérué sótaikú siahreraq ko tánáhráq Sarúsarama suwahpeq táhutahuroyeheéra poku pokuye.

⁴² Sísá anotah anímái úkútaq airápété téhtaré opéq míotaq wereq wenanoibo akéqseqka Sarúsarama suwahpeq pokuwe. Sega Asiu kené sánsá sehgioneheéra pokuwe.

⁴³ Táhutahuq tanahráq parabagúwara mi akéqká mitaq suera sensuwahpeq kouwekuyana Sísaga Sarúsarama suwahpeq kowíowara wenanoibo akéqká minayabe íre íróye. Sega íre irera, We itene iyahnabo anímárínseq nogíre iwíáhéra peh morá wéhékáh nogúye.

⁴⁴ Wega seba íre súwara wensabé anebahréra sensuwahraheq sene iyahnabo anímárínseqsabé, Sísá tagaho ue kasenuye.

⁴⁵ Anebahrüyana we íre ábóraq míonsabe sega Sarúsarama suwahpeq anebahroyeheéra kiwekuye.

⁴⁶ Sega anebahréra téhtaré wéhékáh íre ábóraqmarera apahtáróráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq anebahréra Sísá mitaq tagoye. Tagoyana Sísaga iwáhnoru kené ehweh iranieéna sereq tútuue ména wega iwíáhú ehweh kasenúwe.

⁴⁷ Kasenúwana moke wene ehweh író kega iwíáhéra, Mah anímé áhnte ahtébiá áníne. Wega peh ahtebia éhwéh pahsúéhre iwíáhuwara

⁴⁸ wenanoibo akéqká mina tagéra áhtenuye. Wenanoga wensabé, Nénahnino, arenaboreq ínereqka are áhnte anébáhréta irupipeq anotahtaq

págegeúye. Aneqsabé itensabé íre iwíáhia miraono úwe.

49 Úwana Sísaga sensabé, Aneqsabé ninebahroyo? Nánibone nahtapeq míahrahume íre tagariehyo úwe.

50 Úwara sega mi ehwéh áwahewé íre ahteboye.

51 Sísaga Néhsara suwahpeq se kérérena sene ehweh kawerue sehgiuwana wenanoga minayabe moke ahreraq matawéna iwíáhuwe.

52 Sísá mó anonurena anotah ání ahte bia ání míowara Manikánka wensabé arutaboírúwara wehukega wensabé iwíáh íwíáhuwe.

3

*Sóni wání meri merinú anínká teriu ehwehne.
(Mátíyu 3.1-12; Máhka 1.2-8; Sóni 1.19-28)*

1 Anotah wahnáh ání wenáwíqtare Sísáhri Táibériúsa míowe. Wega 15 opéq wahnahnúwana mó wahnáh ání wenáwíqtare Póntiása Páhiráti ména Súría marákórápéq wahnahnúwe. Mi tanáhráq Érótiga Kehrari marákórápéq wahnahnúwana wenábáq wenáwíq Pírípi ména Ítúria marákóákáq Tárakóníti marákóákáq wahnahnúwe. Wahnahnúwana mó wahnáh ání wenáwíq Árisánia ména Ábíreni marákórápéq wahnahnúwe.

2 Wahnahnúwara Ánásareq Káiyápásareqka Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéráq wahnahnuye. Mi tanáhráq Sékaráiane ahninkáwá wenáwíq Sóni abatapi míowana Manikánka terie arámbéhrí atowe.

3 Terie arámbéhrí atowana Sóniga moke Sorana aroipéq wahtotaq ko marákórápéq kure ehweh

teriuwe. Teriena, Manikánka itene ahababáqsabe kaweraitankéhboq ahababáq sansa sueq kaweqtaq miahro. Itene ahababáq sansa sueq kaweqtaq miéhrataqmé wání meiníe úwe.

⁴ Minayabe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáíaga naho púkuipéq sehiranue mahraréna, We uworapeqté sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráhro.

⁵ Mi ah obarirankeheéq nonsuwewarí akariaruqme anotah sawéhwárínkákáq káriq sawéhwárínkákáq apansuqme mi ah tábúsoq maráhro. Aesa áh obaríqme sabahro. Ebah masahpawe kaweroro.

⁶ Manikánka kaweraitahna arámbéhrí mah kehiná kéhínánká tagagehe ire úwe. *(Aisaia 40.3-5)*

⁷ Áhnte wehekéqká wání meyanehéera Sóniba suwana wega sensabé, Itewe wehene animarí móe. Manikánka anotahtaq kamah ainehboq pehbeheráh pokoro insega teiro?

⁸ Itene ahababáqmari sueq kaweq sansánoro. Mirairataq Manikánka tagéna ite amahnága mó sansánowe íwíáhinkehe. Ébárahma itene igaqna miéh púaq itewe kaweq ke míone éq iteitensabé irariyeho. Manikánka mah ebáhmáritáté Ébárahmane anahwaréh mirarahráhire.

⁹ Wehukeníká awanká áwaheraq tehsúme maréhrana kaweq será íre íyéh áwánká moke apiwe ira pariankéhe úwe.*

¹⁰ Sóniba su kegá wene ehweh irera wensabé, Aneronehnikono uwe.

* **3:9:** Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 3.10 tagáhno.

11 Aneronehnkono uwana wega sensabé, Téhtaré síótí matíéh ánínká íre síótiakáq ání peh morá síótí náwo. Áhnte topáh matíéh ánínká tabonah ke wehwehúno úwe.

12 Táhkísi moné meyháh kégá wání meyaneheéra Sóniba séra wensabé, Íwáhnoraníno, ite aneronehnkono uwe.

13 Aneronehnkono uwana sensabé, Wehukene móne pehipi meyháhboq peh morá táhkísi móné meyháhro úwe.

14 Sóntía kegá wensabé, Itewe aneronehnkono kasenuwana wega sensabé, Mó kené ménsámehnsá meyaneheéq wehuke subiqmareq pehipi meyého. Sensabé péhe éhwéh ariteq sene ménsámehnsá pehipi meyého. Itene arambehriyabé meyháhna apéq awehraq kéhre íwíáhoró úwe.

15 Manikánka Asiu ke merirena kaweraritankeheéna peh morá ání omaq atowara Asiu kegá we áwénunuwe. Asiu kegá Sónine ehweh irera éhnehéra íwíáhéra, Sóniwe itega áwénunúna anípómo uwe.

16 Uwana Sóniga sensabé ayahqme teriena, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaqme aní míre. We anotah aní púana ínéga wene súu nahniáq pugereyabe íre awehrari aní múge. Wega Manikáne Awa iteba eqmarankéhe. Wehukenínká uworapeq kekíaréhra anotah irárehnserah Manikáne Awanka iteba tuinkéhe.

17 Wehukega ayu siqmíáhtáq sega kaweq ayú sene nahtapeq sáharera íre kaweq ayú iraipéq súáhwe. Mira onserah Manikánka eqmaréh ánínká kaweqtaq míáh keyábé, Néne mátaburapeq kiwíáhro aritena ahababáq keyabé, Íre puinkorahi

iráipéq mía míaro aritankéhe úwe.

¹⁸ Sónine ehweh író kega iwíáhigeheéna wega áhnte mó mina tahnsa éhwéh pahsuena oga mé ehweh teri terinúwe.

*Érótiga Sóni karabúsiipéq móato ehwéhne.
(Mátíyu 14.3-4; Máhka 6.17-18)*

¹⁹ Érótiga wenábáqne ahre Éróriása meyowana Sóniga minaakaq wene mó ahbábáqkákáqsábé abihnsa atena íre kaweróne atowe.

²⁰ Íre kaweróne atowana Érótiga sóntía keyábé, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáhro úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe. Minayabe Érótime ahbabáq áhnte agúwe.

*Érótiga Sóni karabúsiipéq íre móatotaq Sóniga Sísa wání meawu ehwéhne.
(Mátíyu 3.13-17; Máhka 1.9-11)*

²¹ Sóniga áhnte ke wání meriena Sísa moq wání meyawuwana púrerútaq sabona sawekúwana

²² Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísa márunsurahúwe. Marunsurahúwana íopeqté éhwéhnká mahraréna,
Are niruní nénáhní móne. Arensabé
nirutaboiruge úwe.

*Sísane aigaqnaréh síwíqmari kéh éhwéhne.
(Mátíyu 1.1-17)*

²³ Sísaga wene arambehri áhwárótaq we 30 opéq marakóipeq míowe. Wehukega iwíáhéra, Sísawe Sósépane ahninkáwáe uwe.

Sósépawe Érine ahninkáwáe.

²⁴ Ériwe Mátátine ahninkáwáe.
Mátátíwe Áríwáine ahninkáwáe.

Áríwáíwe Mékine ahninkáwáe.
 Mékiwe Sánáine ahninkáwáe.
 Sánáíwe mó Sosépane ahninkáwáe.
 25 Sósépawe Mátátíásane ahninkáwáe.

Mátátíásawe Émósine ahninkáwáe.
 Émósiwe Náhúmane ahninkáwáe.
 Náhúmawe Ésárine ahninkáwáe.
 Ésáriwe Nágáine ahninkáwáe.

26 Nágáíwe Matane ahninkáwáe.
 Matawe Mátátíásane ahninkáwáe.
 Mátátíásawe Séménane ahninkáwáe.
 Séménawe Sósékane ahninkáwáe.
 Sósékawe Sórane ahninkáwáe.

27 Sórawe Sóánánane ahninkáwáe.
 Sóánánawe Árésane ahninkáwáe.
 Árésawe Sérúbábérane ahninkáwáe.
 Sérúbábérawe Séátíérane ahninkáwáe.
 Séátíérawe Nériíne ahninkáwáe.

28 Nériíwe Mékine ahninkáwáe.
 Mékiwe Éráine ahninkáwáe.
 Éráíwe Kósámame ahninkáwáe.
 Kósámawe Émáramane ahninkáwáe.
 Émáramawe Éane ahninkáwáe.

29 Éawe Sósúane ahninkáwáe.
 Sósúawe Éríésárane ahninkáwáe.
 Éríésárawe Sórímame ahninkáwáe.
 Sórímawe Mátátine ahninkáwáe.
 Mátátíwe Áríwáine ahninkáwáe.

30 Áríwáíwe Símiónine ahninkáwáe.
 Símióniwe Súrane ahninkáwáe.
 Súrawe Sósépane ahninkáwáe.
 Sósépawe Sónámune ahninkáwáe.

Sónámuwe Éríákímame ahninkáwáe.
 31 Éríákímawe Mériáne ahninkáwáe.
 Mériawe Ménane ahninkáwáe.

Ménawe Mátátane ahninkáwáe.
 Mátátawe Nétánine ahninkáwáe.
 Nétániwe Tébitine ahninkáwáe.
³² Tébitiwe Sésine ahninkáwáe.
 Sésiwe Obétine ahninkáwáe.
 Obétiwe Póásine ahninkáwáe.
 Póásiwe Sámónine ahninkáwáe.
 Sámóniwe Násónine ahninkáwáe.
³³ Násóniwe Ámínárápáne ahninkáwáe.
 Ámínárápawe Átínine ahninkáwáe.
 Átíniwe Áránine ahninkáwáe.
 Árániwe Ésárónine ahninkáwáe.
 Ésáróniwe Pérésane ahninkáwáe.
 Pérésawe Súrane ahninkáwáe.
³⁴ Súrawe Sékópane ahninkáwáe.
 Sékópawe Áhísáhkine ahninkáwáe.
 Áhísáhkiwe Ébárahmane ahninkáwáe.
 Ébárahmawe Térane ahninkáwáe.
 Térawe Náhórane ahninkáwáe.
³⁵ Náhórawe Sérúkane ahninkáwáe.
 Sérúkawe Áréune ahninkáwáe.
 Áréuwe Pérékane ahninkáwáe.
 Pérékawe Ébérane ahninkáwáe.
 Ébérawe Sérane ahninkáwáe.
³⁶ Sérawe Káínane ahninkáwáe.
 Káínawe Ápásátine ahninkáwáe.
 Ápásátiwe Síémane ahninkáwáe.
 Síémawe Nóahne ahninkáwáe.
 Nóahwe Áramékane ahninkáwáe.
³⁷ Áramékawe Métúsárane ahninkáwáe.
 Métúsárawe Ínókune ahninkáwáe.
 Ínókuwe Sárétane ahninkáwáe.
 Sárétawe Máhrárárine ahninkáwáe.
 Máhráráriwe Káínánane ahninkáwáe.
³⁸ Káínánawe Énósane ahninkáwáe.

Énósawę Sétine ahninkáwáe.
 Sétiwę Éhrámáne ahninkáwáe.
 Éhrámawę Manikáne ahninkáwáe.

4

*Owainawanka Sísá áhwárawę tagó ehwehne.
 (Mátýu 4.1-11; Máhka 1.12-13)*

¹ Manikáne Awanka Sísareq mía míaúwana Sísaga Sorana aroipéq suena pokúwana Manikáne Awanka abatapi móatowe.

² Móatowana abatapi ména áhnte wehekáh 40 wehekáh mitaq míowana owainawanka weba séna Sísaga ahbabárinkeheéna áhwárawę tagéna áwíoqnówe.

Mi tanáhráq Sísaga táhutahuq awehriéna 40 wehekáh parabagútaq anotah arúpibíúwe.

³ Anotah arúpibíúwana owainawanka wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah mah ebáhmárínsábé tópah úkúno ato úwe.

⁴ Úwana Sísaga wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,
 Tópahnka wehuke íre oganúq sitahráhi nanere ire úwe. *(Lo 8.3)*

⁵ Úwana owainawanka Sísá meqmena moke mah marákó marákóipéqté wáhnáhné arambehri apubúue sokigi atena

⁶ wensabé, Ínéwé iwíáhue omaq atáhna anínká moke tagáhna ke wahnahninkehe. Mina omaq ate arámbéhrí peh ínénéne arambehri wire.

⁷ Arega ínénsabe arehunseraráq mé iwíáh iwíáh aintehnana arega moke tagáhna ke wahnahnúno ataníe úwana

8 Sísaga wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,
 Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh íwíáh ateq we-
 bataq we awahbeh arámbéhrí miraoro ire
 úwe. (Lo 6.13, 10.20)

9 Úwana owainawanka Sísá meqmena
 Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh íwíáh
 atáh náh nahnsorapéq móatena wensabé, Are
 Manikáne ahninkáwá míahna puah maraipéq
 ahkuagúno úwe.

10 Ahkuagúno éna wega minayabe Manikáne
 ehwehnka aiq mahraréna,
 Manikánka wene íópeqté keyábé are wahnah-
 natíáhro aritankéhe.

11 Ebahtaq arene aigará peraq míéhneho éra sene
 siyahnkaratáté are pankeragéhe ire úwe. (Buk
 Song 91.11-12)

12 Úwana Sísaga ahqáho atena wensabé,
 Manikáne ehwehnka mó mahraréna,
 Maniká arene anotah Wahnáh áhwárawe tagé
 áwíoqnéhneho ire úwe. (Lo 6.16)

13 Úwana owainawanka mi tanáhráq mó íre
 áhwárawe tagéna peh túbáh agúwe. Sísaga anotah-
 taq ahqáho atonsabe owainawanka iwíáhéna, Mó
 tanáhráq kouwekinie éna we auwena pokúwe.

*Sísaga Kehrari marákórápéq wene arambehri
 áhwáró ehwehne.*

(Mátíyu 4.12-17; Máhka 1.14-15)

14 Manikáne Awanka Sísá págege atowana wega
 Kehrari marákórápéq kouwekúwara we éhweh mi-
 taq teri mahtaq terinuwe.

15 Mirauwana we Asiu kené momiwí nahmáritápéq síwáhnorúwara ómiga wensabé iwíáh íwíáh atówe.

Néhsara suwahpeqte kégá Sísansabé anotah abíáhnsá ató ehwehne.

(Mátíyu 13.53-58; Máhka 6.1-6)

16 Sísağa wenawahpeq Néhsara pokéna ahrena ahrena wehekáh wene sánsánéna Asiu kené momiwí nahtápéq kibekúwe. Kibekéna Manikáne ehweh sáhnsahinieéna iriwe míowe. Iriwe míowara

17 mitaqté kégá Áísáíaga sehiranú pukú Sísa áwúwana mi pukúípéq kabarue mah ehwéh kotaq sáhnsahuwe.

18 Wega sáhnsahwe mahraréna,

Manikáne Awanka ínéba ména págege aintena, Tabonah ke néne kaweq ehwéh korerio éna eqmaq núwéhre. Saiqnariéh keyábé sabirue ehweh korerio. Aura pira keyábé siura ebioráho ehwéh korerio. Síwíoqnahwara sirupipeq umehi keyábé sabirue ehwéh korerio.

19 Manikánka kaweraritahna tanáhráqsábé korerio éna eqmaq núwéhre úwe. *(Aisaia 61.1-2)*

20 Sísağa aiq sáhnsahwe parabaruenta mi pukú wahnah aní awena tútuue míowara moke mitaq mío kega we ebitiówe.

21 Ebitiówana wega sensabé, Ínéga sáhnsáhú éhwéh íráhtáq ibora mi ehwéh aiq pútaragire úwe.

22 Úwara moke mío kega wene ehwehnsabé iwíáh íwíáhéra seye náhenéra, Kaweq ehwéhne éra

áhtenuwe. Áhtenára árahue mi kawéq éhwéh irar-
erahiro éra mah anímé peh Sósépane ahninkáwá
míéh mino uwe.

²³ Uwana Sísaga sensabé, Iteriborehga mah
pabéqmé éhwéh iraréra, Are sóteh aní míahna
puah arerene awahre kawerúno ewe. Itega
ínénsabe, Arega Kápénéáma marákórápéq ótaq
sansá miraónaq irone íwíáhéq arega mitaq
miraunanserah mahtaq arenawahpeqkákáq
moq miraúno íwíáhoo?

²⁴ Teiníboq írátíáhro éna, Wenawahraha
Manikáne ehweh irari anínsábé, Are íre Manikáne
ehweh iraréna aní móne ata ataowe.

²⁵ Aiq pútaq ehwéh teiníe. Naho Manikáne
ehweh irarú ani Éráisa marakóipeq míowana
apahtáro ópéq mó opéq ákáhtaq íre ibonsúnsabe
moke mi marákórácq anotah ehwéhrówe. Mi
tanáhrácq áhnte kewéinínsó Ísara kené marakórapeq
míowana

²⁶ Manikánka Éráisa seba eqmaroo? Írakaumo.
Manikánka we nahnsó kewéiní Sárépáta suwah-
peq Sáiróna marákórápéqté ínípá eqmarowe.

²⁷ Manikáne ehweh irarú aní Érisa oga
míotaq áhnte Ísara ke anotah naonkákácq ké
míówe. Manikánka Érisa séhréh atehrana wega
áhnte kaweraríto? Írakaumo. Peh morá Síría
marákórápéqté náhnsó wéh aní wenáwíq Néáma
anotah naonkákácq míowana kaweratowe úwe.

²⁸ Úwara moke mitaq momiwíu kegá irera ano-
tah abíáhnsá atówe.

²⁹ Abiahnsa atónsabe iriwe méra Sísá táhtoqme
sensuwahpeqte áhnánsáhrápéq abariwe móátówe.

Mitaq mentú kowara sega Sísá mentúpipeq pagun-
suaneheéra móátówana

³⁰ wega mi wehekéq ákáhpi taq kure pokúwe.

Sísaga owainawa kaqauwo ehwéhne.

(Máhka 1.21-28)

³¹ Sísaga pokéna Kehrari marákórápéq
Kápénéáma suwahpeq tunse ahrena ahrena
wehekáh Asiu kené momiwí nahtápéq
síváhnorúwe.

³² Págegeue síwáhnorú púara sega áhtenuwe.

³³ Áhtenuwana owainawanka subiqmaq
subiqmarú aní Asiu kené momiwí nahtápéq
míowana owainawanka iwíáh atowana anotahtaq
mahraréna,

³⁴ Sísao, are Néhsara suwahpeqte aní móne.
Arega itewe aneraitaníbo? Iubiq iuanie seno?
Arewé Maniká míéhrabeq kaweqtaq mía míaóna
aní móne. Arewé aiq tagaríóge úwe.

³⁵ Úwana Sísaga owainawansabé awehgu
atena, Ehiya mé we auwe pokúno atowana
owainawanka wehekeq ákáhpi mi aní aunúnkaq
márunsurahúwana íre subisa pehipi auwena
pokúwe.

³⁶ Pokúwara ómi míó kega anotah ahténéra
seye náhenéra, Aneq pagégé éhwéhpo? Anotah
wahnáh ánínká síwáhnorinserahnéna Sísaga pokúno
éhwéh págegeue teriuwara owainawamarínká mi
aní auwera pokowe uwe.

³⁷ Sísá éhweh mitaq teri mahtaq terinuwara ómi
mi marákórápéqté kégá írówe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.14-15; Máhka 1.29-31)

38 Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq suena Sáimónine nahtapeq pokúwana Sáimónine ahrah-nawa osoro awáhréúwara míó kega Sísansabé, Kawerato uwe.

39 Uwana Sísaga awahre inípa kure wene máhriqtaq iriwe ména iraró awáhréyábé, Túbáh agúno atowana kaweragúwana mi inínká apubúue irigéna táhutahuq tíwe náriuwe.

*Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.
(Mátíyu 8.16-17; Máhka 1.32-34)*

40 Íó tupekútaq awahre kené iyahnabo anímárínká se sehgiwera Sísaba mórítówe. Mórítówana Sísaga wene ayahnkaratáté moke awahre ke moraní moranínue táhtorowana sene awahre kaweragúwe.

41 Kaweragúwara owainawamarínká mó ke sua-naútaq ehwehnabaéra Sísansabé, Are Manikáne ah-ninkáwá wóne éra mi ke suera pokuwe. Pokutaq Sísaga sensabé, Ehiya míahro aritowe. Owainawamarínká, Sísawe Manikánka wehuke kawerari-tankeheéna omaq ato aní míre éra sirupipeq we tagaríónsabe Sísaga ehiansá aritowe.

*Sísaga mó ke suwahpeq kure kaweq ehwéh teriu ehwéhne.
(Máhka 1.35-39)*

42 Ahyahbinkerotaq Sísaga mitaq suena abatapi pokúwe. Mibeqté kégá we anebahrue kure tagéra wensabé, Pokinehboq iteba sewíahno atówe.

43 Atówana Sísaga sensabé, Ínéwé mó kehiná suwahpeqkakáq Manikánka wahnahnirabeqte éhwéh wene kaweq ehwéh koreriníe. Manikánka, Korerio éna eqmaq núwátáire úwe.

44 Sísaga Súría marákórápéq Asiu kené momiwí nahmáritápéq mi ehwéh koreri terinúwe.

5

Sísaga sípiipéq tútuue síwáhnorú ehwehne.

¹ Sísaga Kénésáréti kawéhú* áhnopeq iriwe ména síwáhnorútaq su kegá Manikáne ehweh iraneheéra weba kowíórabeq áhnte ke soruparíó puana mitaq kígíúwe.

² Pahnsábátáhru kegá sene sípiraré áhnopeq marera arahwéraq sene kahwewarí pabeq paberuwana Sísaga mi sipírará tagówe.

³ Su kegá pagu pagununsabé Sísaga Sáimónine sípiipéq kie irigue wensabé, Mahtaq sue móbeq móatiahno úwe. Úwara sípiipéqté kegá wene ehweh sehgiúwana wega mi sipíipéq tútuue ména áhnopeq míó keyabé síwáhnorúwe.

*Pítarehga sene sípiakáq suera Sísá kéro ehwehne.
(Mátíyu 4.18-22; Máhka 1.16-20)*

⁴ Síwáhnorú ehweh parabagútaq wega Sáimónirehyabe, Pah meyagéhboq púrúrúia káwéhútápéq pokue kahwe tuparuqme uwe tagahro úwe.

⁵ Úwana Sáimóniga Sísansabé, Anotah aní móne. Itega inokáhpeq uwe taga tagaéwonana Írakaunire. Peh arega tenienayabé mó uwe taganie úwe.

⁶ Sega sene kahwewarí tuparuqme uwera áhnte pah maqmíówe. Peh íregáritaq pah maqmíówana sene kahwewarí surakinaúnsabe

* **5:1:** Kehrari kawéhúme mó awíq Kénésáréti kawéhúne.

7 sega mó sipíipéq mió iyáhnábó ánimáínsábé siyah sahnupéra seséhréh aitáhro uwara sure mi sipíráréipéq pah márówana umehúnsabe sípiraré wáninkorahúwe.

8 Sáimóniwe we mó awíq Pítæ. Wegæ mina tagéna Sísane auranabiahapeq arehunseraráq ména wensabé, Néne Wahnahno, ínégé áhnte ahbábáq áni mió púah aregæ nue pokúno úwe.

9 Se áhnte pah maqmíónsabe Pítareq wereq mió kereqka anotah ahténuwe.

10 Pítane iyahnabo anité sensiwiq Sémisireq Sónireqme Sébérine ahninkáwáraré mióye. Pítarehga iwíáhunserah sega moq mira iwíáhuye. Sísaga Pítansabé, Íre áhreúno. Ibora aregæ kahweipéq pah maqmiahnanserah mókake wehuke ínégæ meriqme sinkehe úwe.

11 Úwara sega sene sípi áhnopeq arahwéraq abar-iue marera moke suera Sísæ kérowe.

*Sísaga anotah naonkákáq áni kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 8.1-4; Máhka 1.40-45)*

12 Sísaga mó ke suwahpeq míotaq anotah naonkákáq ánínká we tagéna áhtenú púana arehunserarárue wene ayahqno káuqmunurawéna Sísansabé pagu pagunéna, Anotah áni móne. Are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe.

13 Úwana Sísaga ayahnkahkahruwe wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirauge. Are awaho áni míahno atowana mína irarútaq wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwe.

14 Kaweragúwana Sísaga wensabé, Are kawer-atónsábé mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánípá pokue arene

anonka móreawo. Are awaho ani úkire igeboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno úwe.

¹⁵ Úwara Sísaga mirau ehweh mitaq teri mah-taq terinuwara áhnte kegá wene ehweh irane-heéra suwe. Awahre kegá, Sísaga kaweraitankéhe íwíáhéra weba suwe. Áhnte kegá weba suwana

¹⁶ wega ahriahri mirauúnserahnéna púrerinieéna abatapi pokúwe.

Sísaga aiayah pukia áni kawerato ehwehne.

(Mátíyu 9.1-8; Máhka 2.1-12)

¹⁷ Sísaga síwáhnorútaq Péhrasi† kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka mitaq tútuue méra írówe. Segá sensuwahpeqme Sarúsarama suwahpeqkakáq moke Kehrari marákórápéqté ké suwahpeqkakáq Súría marákórápéqté ké suwahpeqkakáq sensuwahpeq suera Sísane ehweh iraneheéra suwe. Manikánka Sísá págege atena séhréh atowana wega awahre ke kaweraritowe.

¹⁸ Mó kegá aiayah pukia áni wene sehitag Sísaba móataneheéra sehgiwera suwe. Sísá míéh náhtápéq móatanehe íwíáhéra

¹⁹ áhnte wehekéq nahupeq kígiúnsabe sega íre kioráhuwe. Íre kioráhéra nahnsorapéq kire abogéh piruqmarera abahrabahrútaq aiayah pukia áni wene máhriqkakáq sehitagmaqme wehuke míopi Sísane auranabiahtapeq márunátówe.

²⁰ Segá iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire iwíáhuwana Sísaga sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsábé, Náníbáq móne. Arene ahbabáq aiq kaweratóge úwe.

† 5:17: Aigárápéqté éhwéh Mátíyu 3.7 tagáhnno.

21 Úwara Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka seye náhenéra, Mah anímé Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Ahbabáqsabe insega kaweraritahráhiro? Manikánka webataq wehukene ahbabáq kaweraritahráhire uwe.

22 Uwana Sísaga sene iwíáh irena sensabé, Itene irupipeqmé aneqsabé mira iwíáho?

23 Aiayah pukia ánínsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue ah nogo teawinínkono? Íre págege ehwéhmé ahnabo?

24 Íné wehukení úku anínká mah marákó marákó wehukene ahbabáq kaweraritahráhuge. Sokigi ainíboq tagaríáhro éna aiayah pukia ánínsábé, Teawiníboq iro. Irigue arene máhriq mewe arene nahtapeq pokúno úwe.

25 Úwana ómi ke míótaq mi anínká apubúue irigéna wene máhriq mewena Manikánsabe anotahtaqaq iwíáh iwíáh atena wene nahtapeq pokúwe.

26 Pokúwara tago kegá anotahtaqaq áhtenéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atera seye náhenéra, Iboramé ótaq sansá tagóne uwe.

Sísaga Mátíyunsabé, Íné séniro ú ehwehne.

(Mátíyu 9.9-13; Máhka 2.13-17)

27 Sísaga tuekúwana táhkísi moné meyo ani wenáwíq Áríwái‡ tagówana wega táhkísi moné meyorabeq tútuue míowana tagéna Sísaga wensabé, Íné séniro úwana

28 wega irigue moke mitaq ko naneq suena Sísá kérowe.

‡ 5:27: Mátíyuwe mó awíq Áríwáie. Mátíyu 9.9 tagáhno.

²⁹ Áríwáiga wene nahtapeq Sísa kiraboúwara áhnte táhkísi moné meyo kereq mó kereqka Sísa rehreq táhutahuruwe.

³⁰ Táhutahuruwara Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka mina tagéra Sísa kéro keyabé kasenéra, Táhkísi moné meyáh kéreq mó ahabábq kéreqme itewe aneqsabé morárq naho éra abihnsa arítówe.

³¹ Sísa sene ehweh irena sensabé, Sótehga awaho ke máráhsíni íre náriasa peh morá awahre ke náíre.

³² Mina inserah ínéwé kaweqtaq míáh ké séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahabábq ke kawerarianieéna suge úwe.

Sísaga táhutahuq awehrio sansánsabé síwáhnorú ehwehne.

(Mátíyu 9.14-17; Máhka 2.18-22)

³³ Wehukega Sísansabé, Sóni kéréh kégá mó wehekáh mó wehekáhnue kawerue púreroneheéra táhutahuq awehriowe. Awehriowara Péhrasi ke kéréh kégá moq mira aruqaruowe. Peh are kéréh kégá íre awehriéra pehipi nahwe uwana

³⁴ Sísa pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwé míéhtáqmé itega wene iyahnaboyabé, Táhutahuq awehrioro terieráho? Írakaumo.

³⁵ Mókake o menáhwé seba íre míahnaraqmé mi tanáhrq wene iyahnaboga táhutahuq awehrigege úwe.Š

³⁶ Sísa mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukéníká nahonáh sáhkétí kawerinieéna o

Š 5:35: Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 9.15 tagáhno.

sahkétí subansuqmaqme mi subánsátáté párúwe nahonáh sáhkétí kawerinabo? Írakaumo. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkétí mó subanki irino.

³⁷ Wehukenínká o nahníáq sera ano naho naho méméné áúyahwa antéhyápípéq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muináraq nahonáh antéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antigi irino.

³⁸ Wehukenínká o será ano o antéhyápípéq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe.**

³⁹ Naho sérá ano neh anínká iwíáhime, Naho sérá ano áhnte tei puana mi anónká o será ano kiotaikire íwíáhire úwe.

6

Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 12.1-8; Máhka 2.23-28)

¹ Ahrena ahrena wehekáh Sísareq we kéro kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikutaq we kéro kega mi será késabariqme késabariqmeue kure ayahnué ái poruwe nowe.

² Nowara Péhrasi kegá sensabé, Ahrena ahrena wehekáh íre mirao naneq sansá míre. Aneqsabé miraoo uwe.

³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhírámé Tébitireq we kéro kereqka sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhnsahwe ahtebaho?

** 5:38: Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 9.17 tagáhno.

⁴ Wega Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhúpéq kibekue Manikánka tagankeheéra máró paréti mewe néna we kéro ke náriuwara sega moq nowe. Mósísine ehweh irarunka mi paretíwé pehipéqté kégá íre nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá nahrahowe ire. (1 *Samuel 21.1-6*)

⁵ Sísaga sensabé, Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáh wahnah wahnahnuge úwe.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáq ání kawerato ehwehne.

(Mátíyu 12.9-14; Máhka 3.1-6)

⁶ Mó ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq kibekue síwáhnorúwana mitaq sawenkahnia áyáhnkákáq ání míowe.

⁷ Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka mitaq méra Sísá ehweh ataneheéra ahrena ahrena wehekáh wehukení kaweratan-abiramo éra ebitiówe.

⁸ Ebitiówana Sísaga sene sirupipeqté íwíáh aiq tagéna ómi kegá tagotaq sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Iriwe míahno úwana we irigue míowe.

⁹ Irigue míowana Sísaga míó keyabé, Itensabé kaseninie. Mósísine ehwehnikawé ahrena ahrena wehekáhsábé anere teiro? Kaweq sansá miraonehnikono? Íre kaweq sansá miraonehnikono? Wehuke kaweraritanehéq séhréh aritanéhnkono? Íre kaweratanéhnkono éna

¹⁰ míó ke aurankaue tagéna sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwe.

11 Kaweragúwara mi kegá tagéra anotah abíáhnsánéra sío síoéra, Sísawe aneronehnkono uwe.

Sísaga we kéro ke omaq sito ehwehne.

(Mátíyu 10.1-4; Máhka 3.13-19)

12 Mitaqkake Sísaga púrerinieéna sáwéhrapeq kiwéna moke mi inókáhpéq mitaq púrerúwe.

13 Púreréna ahbiahipeq we kéro ke síáhrabéna airápété téhranité omaq sitowe. Sensabé eqmaro kee ue síwíraritowe.

14 Omaq sito ke síwíqmarimé mahraue Sáimóninsabé Pítæ atowe. Pítæne ábákawawé Ehntarue. Mó anímárí síwíqmarimé mahraue Sémísi, Sóni, Pírípi, Pátórómíyu,

15 Mátíyu, Tó máhsi, Ápíasane ahninkáwá Sémísi, Sáimóni Séróti kahnáh ání,

16 mó Sémísine ani Súrása, mó aní téhtaré áwíqkákáq ání Súrása Ísíkáríóti miraue omaq sitowe. Súrása Ísíkáríótiwe anehe Sísane naruo koweriro aníne.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwehne.

(Mátíyu 4.24-25; Máhka 3.7-12)

17 Sega sáwéhrapeqté tútaq ukisatáq míówara áhnte we kéro kereq mó kereq míówe. Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq nahmbísi marákórápéq Táíya suwahpeq Sáíróna suwahpeq mibeqté kéreq suwe.

18 Mi kegá Sísane ehweh iraneheéra séra sene awahre kaweraitankeheéra weba suwe. Owainawanka subiqmaq subiqmarú kega moq weba suwana Sísaga kaweraritowe.

19 Sísane anepeqte págege arítéh náneqka wereq wahtotaq míó ke kaweraritonsabe ómiga we táhtoqnaneheéra suwe.

*Sísaga iwíáh íwíáhoró ú ehwehne.
(Mátíyu 5.1-12)*

20 Sísaga we kéro ke tagéna síwáhnoréna, Tabonah keo, Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahrahonsabé iwíáh íwíáhoró.

21 Amahnága irupibii keo, mókake iyahbankiranae. Minayabe iwíáh íwíáhoró.

Amahnága umehiraq ibisah keo, mókake wíréh wíréhigehe. Minayabe iwíáh íwíáhoró.

22 Íné wehukení úku aní séniráhnsábé mó kegá itensabé suwahrianae. Ite kaqiuwaneherawoe. Ite íéhruruoneherawoe. Ite íre kaweq anímárí móe aitaneherawoe. Íné séniráhnsábé mina tahnsa sánsámárí mirairataq iwíáh íwíáhoró.

23 Sega mirairanka íópeq itene ápeq anotah úkinae. Minayabe sega mirairataq ábáhrue iru eyoyóeq iwíáh íwíáhoró. Sega ite íwíóqnehranserah sene sigaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke moq naho síwíóqnowe.

24 Amahnága áhnte mensáméhnsá matíáh kéó, kamah ainawire. Itega iuwahbeh naneq aiq merowe.

25 Amahnága iyahbankiréh kéó, mókake irupi kamah ainawire. Amahnága wíréh wírého keo, mókake ibitunátúnánue ibisagehe.

26 Ómi kegá ite kaweq ke wóe irataq iwíáhue kawerurero. Irare kené sigaqnaréhga mina unserahnéra péhe éhwéh teríú keyabé kaweq ke wóe arítówe úwe.

*Itene naruoyabé irutaboirono ú ehwehne.
(Mátíyu 5.38-48)*

²⁷ Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh íráh kéó, teiníboq írátíáhro. Itene naruoyabé irutaboirono. Itensabé suwahrieh ke kawerarítáhro.

²⁸ Íéhruruo keyábé Manikánsabe teaweq, Mi ke kawerarito ue teawéro. Íwíoqnah keyábé púrerarítáhro.

²⁹ Mó anínká are ahsuehinahwe éberiopeq pabeq suehnana ahsuehino. Arene sáhkéti meyahnaraq síóti meyaníe ínaraq íre ahqáho ato.

³⁰ Mó anínká arensabé aneqpopoq nánio ínahwe náwo. Mó anínká arene ménsámehnsá meyehtaq wensabé, Néne meyahna naneq apubúue menio íre írarúno.

³¹ Mó kegá ite iuwahbeh sansánue ite kawerairítáhnserah itega moq mina tahnsanue se kawerarítáhro úwe.

³² Sísaga mó mahraréna, Itega peh morá itensabé sirutaboirono keyábé irutaboirono írataqmé inseréhga, Ite kaweq ke wóe íwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega moq sensabé sirutaboirono keyábé sirutaboirono míno.

³³ Itega peh morá ite kawerairítáh ké kawerairítáh sánsánirataq inseréhga, Ite kaweq ke wóe íwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega moq mina tahnsa mirao míno.

³⁴ Itega peh morá ite náieráho ke nárírataq inseréhga, Ite kaweq ke wóe íwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega iwíáhéra, Meyáh kégá mókake ite moq náigéhe éra sene ahababáq iyahnabo náríeráho míno?

³⁵ Itene naruoyabé irutaboirue kawerarítáhiro. Nárírataqmé mókake náigéhe íwíáhiyehboq pehipi náríéro. Mirairataqmé Maniká Iteriboga anotah apéq inkéhe. Itega wene animári míagehe. Maniká Iteribo anotah aní mía míaéna íre peh morá we kaweratáh keyábé arutaboirarítéhre. Wensabé íre iwíáh íwíáhia peh ahababáq keyabé moq arutaboirire.

³⁶ Maniká Iteriboga ómi keyábé arutaboirinserah itega moq irutaboirarítáhiro úwe.

*Mó kené sánsá íre saraq sitáhiro ú ehwehne.
(Mátíyu 7.1-5)*

³⁷ Sísaga mó mahraréna, Mó kené sánsá saraq siteq ahababáq ke woe arítého. Mirairataq Manikánka moq itene sánsá saraq itena ahababáq ke woe aitanawire. Mó kegá ahababáraitó íwíáh íre iahrerag mareq súáhiro. Súéhrationqmé Manikánka moq itene ahababáq íre ahrerag marena suankéhe.

³⁸ Nárírataq Maniká Iteriboga moq náinawire. Wega tasu tasue obenkíqme náinkéhe. Itega saraqme náríranserah wega moq mina tahnsanue náinkéhe úwe.

³⁹ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Aura pira ánínká mó aurá pírá ání ahmboqme ah sokigi atahráhiro? Írakaumo. Miraóyataq tahirímé mi anitégá mataipéq inahnsuoboya irino.

⁴⁰ Áwáhnorirana íréh ánínká we áwáhnori aní íre kiotaikorahire. Moke ahtebawiahnaraq we áwáhnori aní tahnsa míankehe úwe.

⁴¹ Sísaga mó pabéqmé éhwéh mahraréna, Arenawahrah aniné aurapi pehgáriq atútú

tagé arerene aurapi anotah sehikará kéhnsábé aneqsabé arerene auransabé íre iwíáhono?

⁴² Arene aurapi anotah sehikará kéhrahwe arega íre tagahne. Minayabe aneqsabé arenawahrah anínsábé, Arene aurapite átútú meauwanínkono eno? Are ahbabáq kopéráhpéróna aní móne. Téhwe arerene aurapite séhikará merue anehemé arenawahrah aníné aurapite átútú kawerue tagé meauwahráhone úwe.

Íre kaweq awánkánká abehq sérá iyanae i ehwéhne.

(Mátíyu 7.16-20, 12.33-35)

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Kaweq awánkánká abehq sérá íre íyéhre. Abehq áwánkánká kaweq sérá íre íyéhre.

⁴⁴ Wehukenínká awanká sera tagéna mi awánká ahtebehre. Wehukenínká wisuraqte pópo íre isioráhéna káránkáránsáhtaqte kombahtóq íre isioráhire.

⁴⁵ Kaweq anínká wene arupipeq kaweq iwíáh kéh púana kaweq sansánire. Ahbabáq anínká wene arupipeq ahbabáq iwíáh kéh púana ahbabáq sansanire. Wehukeníné arupipeq iwíáh obenkítíéh púana wene áwéhga mi iwíáh irarahire úwe.

Nah piehya anítéyábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 7.24-27)

⁴⁶ Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh íre sehgironsabé aneqsabé néne Wahnah mone aintaho?

⁴⁷ Ínéba séna néne ehweh irena sehgí ánímé aneq tahnsa anípo? Teiníe.

48 Néne ehweh irena sehgi ánimé nah piéh ánínká marakó ire wahto ubuqme nahwiahnsanse págege marakóráq pearéh ání tahnsane. Págege marakóráq kawerue pearéh púana anotah ibónsirana wání piéhtáq wene nah ire kúrugúruue sokogia peh págegeue kéhre.

49 Néne ehweh irena ire sehgi ánimé aneq tahnsá ánípo? Teiníe. Néne ehweh irena ire sehgi ánimé págege marakó ire ubuqme pehipi wene nah pearéh ání tahnsane. Anotah ibónsirana wání piéhtáq mi nah kúrugúruue sokogire. Sokogirana moke ire kaweragire úwe.

7

*Kíápéténine arambehri aní kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 8.5-13)*

¹ Sísaga mah ehwéh síwáhnoréna mitaq suena Kápénéama suwahpeq mátabuipeq kéagúwe.

² Mitaq 100 Aroma sontiá kéné kíápéténiga ména wene arambehri aní anotah arútábóiratowana mi aní anotah awáhréena pukinaúwe.

³ Sísá iteruwahpeq míéhre u irena kíápéténiga Asiu kené abowah wehyábé, Néne arambehri aní segawerato koreawéro ue eqmaq suowe.

⁴ Eqmaq suowara Sísaba séra, Máho ue pagu pagunéra Sísansabé, Kíápéténiwe áhnte kawéq ání púah awahre aní segawerato.

⁵ Kíápéténiga ite Asiu keyábé áhnte arútábóiraitena itene momiwí nah pearena eqitáráire éra pagu pagunuwe.

⁶ Pagu pagunuwana Sísaga se kériqme mi aniné nah wahtotaq kútaq kíápéténiga mó eqmaro

kereq piehgiúwe. Segá Sísansabé, Anotah aníno, kíápéténiga teí éhwéhmé iro. Wega arensabé mahraréna, Íné pehgáriq aní mió púah néne nahupeq íre súno.

⁷ Are anotah aní míahna puana areba íre koragoge. Arega peh ehweh irarinana néne arambehri aní kaweragíno.

⁸ Íné moq wahnah sansá tagaríoge. Néne wahnah aiq míéhrona íné moq wahnah aní ména sóntía ke wahnahnuge. Ínéga mó sontiá ánínsábé, Pokúno atótáq wega apubúue pokire. Mó sontiá ánínsábé, Mahbeq súno atótáq wega apubúue ínéba sire. Néne arambehri ánínsábé, Miraúno atótáq wega apubúue miraire. Kíápéténiga aiq irarire uwana

⁹ Sísaga mi ehwéh irena áhtenéna pabeqme weba mió keyabé, Teiníboq írátíáhro. Mi anínká ínénsabe anotahtaq aiq pútare aintéhre. Nánuwahrah Asiú kéga mina tahnsanue íre aiq pútare aintáhwe úwe.

¹⁰ Úwara eqmaq suo kega kíápéténine nahtapeq kouwekue sutaq mi awáhré ání kaweragúwana awaho ani míowara kéragowe.

Sísaga pukú mahbí iriwe oganúq ato ehwéhne.

¹¹ Mó tanáhráq Sísareq we kéro kereq áhnte mó kereqka Náini suwahpeq pokuwe.

¹² Kuriraq wahtotaq sutaq mibeqté kéga pusa aní mómaisanehéera sehgiwera suwe. Pukú aniné anowagáwé peh morá mi aní maqmarena kéweini míowara áhnte wenawahraheq suwe.

¹³ Sísaga pukú aniné anowa tagéna wensabé arutaboiratena mahraréna, Íre ibisáhno éna

14 sehiq koráhtorowara sehgiwe su kegá mitaq iriwe miówe. Sísaga pusa ánínsábé mahraréna, Káriq mahbío, irigúno úwe.

15 Irigúno úwana pusa ánínká iriwe tútuue ména ehwehnúwe. Ehwehnúwana Sísaga mi aní anowabá atowara

16 tago kegá áhtenéra Manikánsabe iwíáh íwíáh atówe. Iwíáh íwíáhatera mahraréra, Manikáne ehweh irari anínká iteba sire. Manikánka wene animárí séhréh aitanieéna aiq sire uwe.

17 Súría marákórápéqté kéreq móberiopéqté kéreq Sísaga miraú ehweh mitaq teri mahtaq terinuwara írówe.

Sóniga we kéroya anité Sísaba eqmaq suo ehwehne.

(Mátíyu 11.2-19)

18 Sóni kéro kega moke mi ehwéh teawúwana Sóniga téhranité omaq sitena

19 Sísansabé ehweh kasenigeheéna eqmaq suowe. Eqmaq suanaútaq mi anitéyábé, Sísansabé kogasenéta, Arewe Manikánka eqmaraníe ú anípo? Ite mó anínsábé áwénunonehknono kogasenotao úwe.

20 Úwara sega Sísaba kéra wensabé, Wání meri merini aní Sóniga eqmaq íúwéh rata súye. Wega ite eqmaq iuwanauraitaq mahraréna, Arewe Manikánka eqmaraníe ú anípo? Ite mó anínsábé áwénunonehknono uraire uye.

21 Mi tanáhráq Sísaga áhnte awáhré kéreq owainawanka subiqmaq subiqmarú kéreq aura pira kéreq kaweraritena

22 Sóniga eqmaq suo anitéyábé, Irehya ehwéhnkákáq tagéhya naneqkákáq Sóni

koreawétao. Ínéga miraunka aura pira kégá tagahwara aigará soriqnah kega ah nogowara náonkakáq kéné náo wagirara ahre parosa kégá ehweh íráhwe. Pusa ké iriwe oganúq sitena Manikáne kaweq ehwéh tabonah ke síwáhnoruge.

²³ Ínénsabe árahinabomo íwíáh íre iwíáhia peh ínénsabe kawerue aiq pútare aintéh ánimé aru uk- iqme aní míéhre. Mah ehwéh Sóni koreawétao úwe.

²⁴ Sóniga eqmaq suo anité pokuyataq Sísaga weba sáhurió ke Sóni éhweh teriuwe. Wega mahraréna, Sóniga uworapeq íwáhnoruraitaq kor- aganeheraurotaqmé we inse wíre íwíáhéq kor- agaroo? Sóiririrana onega míu míu inserah Sóni mó iwíáh mó iwíáhi aní míre íwíáhéq koragaroo? Sóniwe íre mina tahnsa aní mire. Írakaumo.

²⁵ We inse wíre íwíáhéq koragaroo? Kaweq korósí aneraneria aní koragaroo? Írakaumo. We íre mina tahnsa aní míarairara ménsámehnsá áhnte kéh ké siwahriria kéwé uworapeq íre mía peh wahnah kené nahtapeq mía míaowe.

²⁶ We inse wíre íwíáhéq koragaroo? We Manikáne ehweh irari aníne íwíáhuroo? Aiq pútaq iwíáhowe. Írátíáhro. We Manikáne ehweh irari anínéna moke mó áwáhu ke kiotaikuraire.

²⁷ Sóni éhwehme Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Néne ehweh korerina ánimé ebeq eqmarahnana are sina ah kawerarankehe ire úwe. *(Malakai 3.1)*

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Sóniwe anotah anínirara moke mó kegá we íre kiotaikowe. Íre kiotaikowana Manikánka wahnah

wahnahnirabeq íópipeq kibeki aní pehgáriq anínká Sóni kiotaikire úwe.

²⁹ Úwara táhkísi moné mewe mewe kereq áhnte mó kereqka mi ehwéh irera iwíáhéra, Manikáne sansá aiq kaweq sansáne uwe. Sóniga se wání merinie únsabe mira íwíáhuwe.

³⁰ Péhrasi kereq Mósisine ehweh síwáhnoro kereqka Sónine wání íre meyónsabe Manikáne kaweq sansánsábé iuwahriehre íwíáhuwe.

³¹ Sísaga mó mahraréna, Amahnága oga míáh kéwé ite aneq tahnsá kée teinínkono?

³² Itewe káriq anímárínká máhkétirapéq ogi ogionserah tahnsá ké wóe. Mó anímárínká mó anímárínsábé abiahnsa aritera sensabé, Igonkónúnaraq itega íre ábáhrowe. Ibitunátúnánúnaraq itega íre íbisahwe ewe.

³³ Wání meri merini aní Sóniga suraitaq wega táhutahuq awehriéna náhniáq sera ano íre narainsabé itega abiahnsa ateq, Owainawanka wene arupipeq míéh aní míre atárówe.

³⁴ Íné wehukení úku anínká surautaq táhutahuqkákáq náhniáq sera anonkakaq pehipi nogaq itega ínénsabe abiahnsa ainteq mahraréq, Tagaríáhro. We uwoyansa kobuq kahburi aní áhnte nahniáq sera anonkakaq pehipi neh aní míre. We táhkísi moné aebó kéreq mó ahabábáq kéreqne iyahnabo aní míre aintáhwe.

³⁵ Itega ínénsabe mi ehwéh irarewara Maniká tagaríáh kégá ahtebé sansánirataq mó kegá tagéra, Se aiq pútaq sansánowe ewe úwe.

Sísane aigárátáq wéri abaq ato ehwéhne.

36 Peh morá Péhrásí ánínká Sísansabé, Ínéreq táhutahuroyehboq máho úwana Sísaga kérena wene nahtapeq ména táhutahurúwe.

37 Mi ke suwahpeqte íní we ahbabáq ini míowe. Mi inínká Sísá mitaq míéhre u irena áhnte kawéq kúnkúni werí motóreipéq mewe súwana

38 Sísá míowana mi inínká wene anehepeq sure wene aigárátáq tútuue ména we áhnte íbisó púana wene aqnu Sísane aigárátáq tabagu tabaguúwe. Miraúnsabe mi inínká wene íre wahto áyáhrátáté Sísane aigárátáq sorahruena wene aigárátáq nánkóqnéna wéri abaq atowe.

39 Abaq atowana Sísansabé máho ú Pehrásí ánínká miraú tagéna wene arupipeq iwíáhéna, Mi inímé ahbabáq ini puana Sísá Manikáne ehweh irari aní míéhtáq tahirímé we táhtoréh íní peh ahbabáq ini míre íwíáh irino úwe.

40 Sísaga wene iwíáh irena wensabé, Sáimónio, pehgáriq ehwéh teawiníboq írátíahno úwana, Íwáhnoraníno, tenio úwe.

41 Úwana Sísaga mahraréna, Peh morá ánínká téhraníté móne síátáire. Mó aní 100 Kína mó aní peh 10 Kína ue átáriageheéna síátáire.

42 Anehe mi anínká sensabé, Ínéga íátáu moné náníétao urairara mi anitégá móne tabonahuroya puara íre aweráhuroye. Íre aweráhuroyansabé móne síátái anínká sensabé, Ínéga íátáu monéwé mó náníyehboq anetaníbo. Túbáhagotao teríátáire. Minayabe aneq iwíáhono? Móne síátái anínsábé ah anínká anotahtaq arutaboire íwíáhono úwe.

43 Úwana Sáimóniga Sísansabé, Áhnte moné merai anínká áwátái anínsábé anotahtaq arutaboire.

Áwátái anínká wéhuwa nániewé anetaníbo atárái puana anotahtaq arutaboire úwe. Úwana Sísaga, Arega aiq iraréne éna

⁴⁴ pabeqme mi iní tagéna Sáimóninsabé, Arewe mi iní aiq tagahno? Arene nahtapeq sutaq nigará pabeq paberé waní íre nániene. Mi inínká wene aqñuraté nigará pabeq paberaintena wene ayahrataté sobaruqñúehre.

⁴⁵ Arega iné íre nánkóqnáhne. Mi inínká áhntetaq nigará nánkóq nánkórire.

⁴⁶ Arega niyahqnopeq wéri íre abaq intahne. Mi inínká nigarátáq kaweq kunkúni werí abaq intéhre.

⁴⁷ Minayabe teawiníboq írátiahno. Mi inínká inénsabe áhnte arútábóiraintéh púana wene áhnte ahbábáq kaweratóge. Peh táhmaro ahbábárirana Manikánka kawerato anínká wensabé pehgárita arutaboiratéhre éna

⁴⁸ mi inínsabé, Arene ahbabáq aiq kaweratóge úwe.

⁴⁹ Úwara mó táhutahuru kegá seye náhenéra, Arene ahbabáq aiq kaweratóge irari anímé árahue mirainkehbo uwana

⁵⁰ Sísaga mi inínsabé arega inénsabe aiq pútare aintahnaga arene ahbabáqmari aiq kaweratóge. Pehwehrue pokéwahno úwe.

8

Táhmaro inínsónká Sísá kéro ehwehne.

¹ Mó tanáhráq Sísaga anotah matábúrápéqkákáq mó kehiná mó kehiná suwahpeqkákáq ah nogena Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh mi

kawéq éhwéh síwáhnorúwe. Airápété téhraníte we kéro ke kérovara

² kawerarito inínsónseqka moq kérowe. Menah se awahreuwara owainawamarínká se síwíoqnówana Sísaga sene awahre kaweraritena owainawamarí kaqsuowe. Mi inínsó síwíqmarimé mó iní wenáwíq Máhríae. Wene iyahnaboga wensabé Mágára iníne ue áwíratówe. Menah Sísaga mi ininé arupipeqté airápété téhtaré ówáínáwá kaqauwowe.

³ Mó iní Kúsane ahre wenáwíq Sóánae. Wenawehqka Érótime arambehri keraq wahnahnú aníne. Mó iní wenáwíq Súsánae. Sereq áhnte mó inínsónseqka Sísareq we kéro kereq séhréh arit-era kirabo arítówe. Sísaga ehweh síwáhnorinieéna ah noguwara mi inínsónká séhréh aritaneheéra kérowe.

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.1-9; Máhka 4.1-9)

⁴ Mó tahunírápéqté ké mó tahunírápéqté kéue íregárita q kegá séra Sísaba sáhuríówe. Áhnte kegá momiwiuríóta q Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna,

⁵ Ayu suitabeh anínká ayu suitabanieéna pokire. Suitabehta q mó ayú ahtapeq megirana wehekeqká abasaráhwana kabaranka sésiq nehre.

⁶ Mó ayú kiruraq megirana kiapoue kirena mi marákó íre tantani puana ehyatagire.

⁷ Mó ayú náwerarúttáq megirana náwe kirena kárígariirana íre kawerue kirena sera íre iyéhre.

⁸ Mó ayú kaweq marákóráq megirana kiapoue kirena áhnte será iratanire úwe. Sísaga mah

pabéqmé éhwéh teriena anehe mi keyábé, Íre parosa áhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

*Sísaga moke pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.
(Mátíyu 13.10-17; Máhka 4.10-12)*

⁹ Sísá kéro kega wensabé, Mah pabéqmé éhwéhmé áwahe teio uwe.

¹⁰ Uwana Sísaga sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé áwahe ite sokigi aiena mó peh pabeqme ehwéh teri terinuge. Minayabe inéga pabeqme ehwéh irarutaq mó kegá siuranka tagéra peh morá sirupipeq íre tagariahrahowe. Sene siahrega irera peh morá sirupipeq íre írátíahrahowe úwe. *(Aisaia 6.9-10)*

*Sísaga ayunsabe éhwéh áwahe pahsuo ehwéhne.
(Mátíyu 13.18-23; Máhka 4.13-20)*

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Mah pabéqmé éhwéh áwahe ahtebagehboq teiníe. Ayume Manikáne kaweq ehwéhne.

¹² Ahtapeq megí ayúme wehukega Manikáne ehweh íráhwana owainawanka sirupipeqté mi kawéq éhwéh seaebóire. Segá mi ehwéhnsábé aiq pútare atehrana kawerarítéhneho éna aebóire.

¹³ Kiruraq megí ayú kiapoinserah wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq eyoyóera apubúue kowe atáhwe. Manikáne ehwehnka sirupipeq íre ánú piéhnsábé pehgáriq tanáhráq sehgiówe. Áhwárawe tageh tanáhráq sega túbáh agéra Maniká áúwáhwe.

¹⁴ Náwe tarúítáq megí ayúme wehukega Manikáne ehweh irera, Sehgionehe íwíáhéra mó tanáhráqmé sene arambehriyabé iwíáh kikiréra ménsámehnsánsabe sirutaboirá seyega

sirutaboiro naneqmarínsábé iwíáh iwíáhowe. Náwe soaginserah minawarinká saiqnariéh púana sega Manikáne arambehri íre miraorahowe.

¹⁵ Kaweq marákóráq megi ayúmé wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq ambubu atawéra tábúsoqme iwíáhowe. Kaweq marákóráq kaweq será iyéhnserah sega Manikáne arambehri kawerue miraowe úwe.

Wehukega áráhmu keqmaráhtáq íre akariaráhnsábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 5.14-16; Máhka 4.21-25)

¹⁶ Sísaga mó pabeqme ehwéh síwáhnoréna, Wehukega áráhmu keqmaráhtáq párétahraté íre akariaráhwe. Máhriq tahbé tehnopéq íre maráhwe. Írakaumo. Nahupeq kira kegá kawerue tagageheéra tahberapeq maráhwe.

¹⁷ Moke kopípeq kéh náneqme mókake ábóraq kanae. Kopípeq mirao sansá mókake téhráhnarabeq ábóraragínara tagagehe.

¹⁸ Matíéh ání Manikánka mó náwinkéhe. Íre matíéh ánimé Manikánka wene pehgáriq naneq meyankéhe úwe.*

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.
(Mátíyu 12.46-50; Máhka 3.31-35)

¹⁹ Sísane anowareq ábákawaréhreqka weba séra nah kígíunsabe íre kioráhuwe.

* **8:18:** Manikáne sansá kawerue sehgi ánimé Manikánka séhréh atahnana wega wene sánsá mó ahtebahrahire. Wene sánsá íre kawerue sehgi ání Manikánka we ahtebah naneq meyankéhe.

²⁰ Minayabe mó anínká Sísansabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq méra are tagéyabe suwahbehre úwe.

²¹ Úwana Sísaga mitaq mío keyabé, Manikáne ehweh irera sehgió kéwé náinoreq náníbáqmarinseq móe úwe.

*Sísaga irarúnka anotah soiríq táqnáigú ehwehne.
(Mátíyu 8.23-27; Máhka 4.35-41)*

²² Mó wehekáh Sísaga we kéro keyabé, Seberaebéq pokonehe úwara sípi kéwewera pokuwe.

²³ Sísaga sípiipéq sugowana anotah soirirúwe. Anotah soirirúwana nonaburóróúwana wánínka sípiipéq kiegambéh agu aguúwana sípi wánípipeq tupekinaúwe.

²⁴ Minayabe we kéro kega Sísaga iriatera wensabé, Itene Wahnahno, ite pukoneheúne uwana Sísaga irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka túbáh agúwe.

²⁵ Túbáh agúwana Sísaga we kéro keyabé, Aneqsabé íre aiq pútare aintaho úwara sega áhtenue áhreéra seye náhenéra, Mah aní insebo? Wega sóiriqkakáq wánínkakaqsabé ehweh atéhrana wene ehweh íréhre uwe.

*Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.
(Mátíyu 8.28-34; Máhka 5.1-20)*

²⁶ Sísarehga sípi kéwewera kure Kehrari kawéhú seberaebéq Kérása kené marakórápéq kuwe.†

²⁷ Sísaga áhnopeq kútaq mibeqté ání owainawanka subiqmaq subiqmarú anínseq

† **8:26:** Kérása marakó mó awíq kéhre. Mátíyuga sehiranú pukúipéq marakó awíq Kárárae kéhre. Mátíyu 8.28 tagáhno.

piehgiúye. Íre wahto tanáhráq pehrákora mía míaéna nahtapeq íre kaena peh wehuke maisia ónápí péq kaegaeúwe.

²⁸ Mi anínká Sísá tagotaq kareéna arehunseraráq ména ehwehnabaéna, Sísao, are íópeqté Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraintaníbo éna kamah aníneho úwe.

²⁹ Úwana Sísaga owainawansabé, Auwe pokúno atonsabe wega aneraintaníbo úwe. Ahriahri owainawanka mi aní subiqmaq subiqmarúnsabe uwoyansa aní úkúwara wehukega táhtoqme séniraté wene ayahnkaratáq aigárátáq táhru táhruarówe. Táhru táhruarówana sení suraqsuq suraqsurúwana owainawanka mi aní abatapi kaqsuq kaqsurúwe.

³⁰ Anehe Sísaga wensabé, Arenáwíq insebo úwana néníwíqmé Íregáritare úwe. Áhnte owáináwámárínká wene arupipeq míónsabe mi ehwéh irarúwe.

³¹ Owainawamarínká Sísansabé, Íre ambarúnkákáq mátáí péq eqmaq iuwehneho éra pagu pagunuwe.

³² Íregáritaq poeráhqmárínká wahtotaq sáwéhrapeq náwe sahtaqme nowara owainawamarínká Sísansabé, Póeráhqmariné sirupipeq eqmaq iuwo éra pagu pagunuwana kowe aritowe.

³³ Kowe aritowara owainawamarínká mi aní auwera póeráhqmariné sirupipeq kowíówara moke mi kamárí sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq wánínkue pukuwe.

³⁴ Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra pehbeheráh pokue sotápéq míó kereq sene nahtapeq míó kereq koreríúwara

³⁵ seraganeheéra suwe. Sísaba suwana owainawamarí kaqauwo anínká kaweq iwíáhorahéna aneranerue Sísane aigárátáq tútuue míowara su kegá tagéra áhreuwe.

³⁶ Áhreuwara tago kegá kawerato ehweh su ke teríúwe.

³⁷ Teríúwara moke Kérása marákórápéqté kegá Sísaga miraúnsabe áhreu puara wensabé itene marakórapeq sue pokúno atówe. Atówana Sísaga sípiipéq kiasague pokinaútaq

³⁸ owainawamarí kaqauwo anínká wensabé, Are kéranie úwana Sísaga ahqáho atowe.

³⁹ Ahqáho atena wensabé, Arenawahpeq pokue Manikánka kaweratéh éhwéh moke korerio úwana wega pokue moke wenawahpeqte ké Sísaga kawerato ehwéh koreriuwe.

Sísaga awahre iní kaweratená ahrari oganúq ato ehwehne.

(Mátíyu 9.18-26; Máhka 5.21-43)

⁴⁰ Sísaga mó seberaebéq seuwekúwara mitaq mío kega we áwénunu puara wega súnsabe iwíáh iwíáhuwe.

⁴¹ Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh ání Sáírúsaga Sísaba séna Sísane aigárápí káuqmunue arehunseraráq ména wensabé, Nánياهو pukinainsabé néne nahtapeq segawerato éna pagu pagunúwe.

⁴² Mi ahraríwé wene peh morá ánínéna anotah ahrarí airápété téhtaré ópéq ména pukinaúwe.

Pukinaúwana Sísaga abowá kérowara áhnte mó kegá kígíue moraráq ahtapeq kuwe.

⁴³ Ahtapeq kuwana awahre iní airápété téhtaré ópéq wene korahq íre taraqnágia peh tuerueúwe.

Sóteh kegá íre kawerarahráhu puana mi awáhré peh kowe.

44 Wega Sísa anehepeq sure wene korósi ayehrápéq koráhtorotaq wene korahq apubúue taraqnágúwe.

45 Sísa, Néne korósi insega táhtorehro úwara ómi mío kega, Írakaumo uwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, áhnte kegá are pagume se mino úwe.

46 Úwana Sísa, Íné tagaríomé mó anínká iné táhtoréhre. Néne págege mó anípá pokirana tagoge úwe.

47 Úwana kawerato inínká, We aiq tagaríéhre éna weba sure iransánéna káuqmunurawéna Sísa apubúue kawerato ehwéh irarúwara ómi kegá írówe.

48 Írówana Sísa wensabé, Arega aiq pútare aintahnaga kaweratóge. Pehwehrue pokéwahno úwe.

49 Pehwehrue pokéwahno teawutaq wahnah aniné nahtapeqté anínká sure abowánsabé, Areniyahu aiq pukinsabé síwáhnori aní mó íre pagu pagunúno teawuwe.

50 Teawuwana Sísa sene ehweh irena wahnah ánínsabé, Íre áhreúno. Peh aiq pútare aintehnana we kaweraginawire éna

51 wahnah aniné nahtapeq kútaq ómi mó keyábé, Máhpeq míáhro aritowe. Peh morá Pítareq Sónireq Sémisireq ahrarine anoiboreq meriqmena nahupeq kibekuwe.

52 Áhnte kegá mi ahraríyábé ibiséra ibitunátúnánuwana Sísa sensabé, Íre ibisahro. We íre airaiq pukia peh súdehre úwara,

⁵³ we airaiq pukire íwíáhu puara Sísansabé awiréh atówe.

⁵⁴ Awiréh atówana Sísaga wene ayahnkara táhtotawéna wensabé, Ahrario, irigúno atowana

⁵⁵ oga úkéna apubúue iriwe míowe. Apubúue iriwe míowana Sísaga wenanoibonsabé, Táhutahuq náwétao aritowara

⁵⁶ sega áhtenuyana Sísaga sensabé págegeue teriena, Mahnayabe mó ke teríyeho úwe.

9

Sísaga we kéro ke arambehriraq eqmaq suo ehwehne.

(Mátíyu 10.5-15; Máhka 6.7-13)

¹ Sísaga we kéro ke airápété téhranitéyábé síáhrabéna sega owainawamarí kaqsuera awahre ke kaweraritagehéna págege aritena mi arámbéhrí miraoro aritowe.

² Miraoro aritena sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh síwáhnoréq awahre ke kawerarítáhro aritowe.

³ Wega mó mahraréna, Ah nogoneheéq mewe nógó náneq íre meyháhro. Pegiqnáh karamé unahmé táhutahuqme mónewe mó siotiwé íre meyháhro.

⁴ Itega Manikáne ehweh síwáhnoroneheéq mó ke suwahpeq kirataq peh morá áníné nahupeq kae-gaeéq arambehri parabaruéhrataqmé mitaq sueq mó ke suwahpeq pokigehe.

⁵ Mó kehiná suwahpeqte kégá íre mehweh aitéhrataq sega íre kaweq sansá miraonsabé ahte-bageheéq sega tagehrataq igárátáq kahna tanáhúq poruarúáhro úwe.

⁶ Úwara we kéro kega pokue mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue síwáhnoroneheéra poké aguwe. Segá moke mi kehiná kéhíná suwahpeq Manikáne kaweq ehwéh teri terinéra awahre ke kawerarítówe.

Érótiga Sísa éhwéh irena we insebo ue kasenú ehwehne.

(Mátíyu 14.1-2; Máhka 6.14-16)

⁷ Anotah wahnáh aní Érótiga Sísa éhwéh irena áhnte iwíáhúwe. Áhnte iwíáhúwara mó kegá Sísansabé, We wání meri merini aní Sónie. Sóni pukéna oga úkéna amahnága míéhre uwara

⁸ mó kegá, We Éráísae. Éráísa amahnága ábóraragire uwara mó kegá, We Manikáne ehweh irarú anine. We naho pukú aní iriwe oganúkuraire uwe.

⁹ Uwana Érótiga sene ehweh irena wega mahraréna, Sóni ínégá ayahqno kiraq áwátáu aní aiq pukuraire. Minayabe amahnága sega mó arámbéhri mó arámbéhriue miraire e anímé insebo úwe. Insebo éna Sísa taganie íwíáhúwe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kirabou ehwehne.

(Mátíyu 14.13-21; Máhka 6.30-44; Sóni 6.1-13)

¹⁰ Sísa kéro kega weba kouwekéra moke mirau arámbéhri teawúwe. Teawúwana Sísaga Pétásáira suwahpeq sebataq míaneheéna se meriqmena pokúwe.

¹¹ Áhnte mó kegá, Sísa Pétásáira suwahpeq pokire uwara irera we anehe kaqmera pokuwe. Pokéra weba suwana Sísaga se mehweh aritena Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teriena awahre ke kaweraritowe.

12 Íó tupekinaútaq Sísa kéro kega weba séra wensabé, Mahtaq abatapi púah mah ke kaweq-tapéq kogaera táhutahuq meyageheé wahtotaq kehíná suwahpeq eqmaq suo uwe.

13 Uwana Sísa sensabé, Itewe mi ke kirabooro úwe. Kirabooro úwara wensabé, Ite peh moberíáh páretíákáq téhtaré páhnkákáq mationa puag moke mah kegá nehrensabé táhutahuq kobaiqmaranéhnkono uwe.

14 Áhnte 5 táhúséni (5,000) weh míónsabe sega mi ehwéh iraruwe.

Sísaga we kéro keyabé, Saime mó ke mópi tútuue míehrara mó ke mópi tútuue míáhro arítáhro úwara

15 sega mirauwara moke míó kega tútuue míówe.

16 Sísa mi moberíáh páretíákáq téhtaré páhnkákáq mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atena mi tahutáhúq keqme we kéro kega kiraboigeheéna náriuwe.

17 Náriúwara ómiga nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé airápété téhtaré páhsíkéti úsawe obenkíq márówe.

Pítaqa Sísansabé, Are Karáhé wóne ú ehwehne.

(Mátíyu 16.13-19; Máhka 8.27-29)

18 Mó tanáhráq Sísa webataq púrerúwara we kéro kega weba suwana wega sensabé kasenána, Mó kegá ínénsabe inse aintaho úwe.

19 Úwara, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewe. Mó kegá arensabé, Éráisa wire ewe. Mó kegá arensabé, Manikáne ehweh naho iraré oga úkurona aní móne ewe uwe.

20 Uwana Sísa sensabé, Itega ínénsabe inse aintaho úwana Pítaqa wensabé, Arewe Manikánka ite

meirena kaweraitankeheéna omaq ato aní móne úwe.

*Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 16.20-28; Máhka 8.30-9.1)*

²¹ Sísaga we kéro keyabé, Ínéwé Manikánka omaq ato aní míre mó ke teríyeho úwe.

²² Teríyeho éna mó mahraréna, Íné wehukení úku aní níwíoqnaneherawoe. Asiu kené abowah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ínénsabe, Iuwahriehre éra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe.

²³ Sísaga mó ite we kérahwána keyabé mahraréna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwíáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniro.

²⁴ Wewensabé arutaboirena peh wewene awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe.

²⁵ Wehukenínká moke mah marákóipéqté ménsáméhnsá matíéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi mensáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo?

²⁶ Ínénsabeakáq néne ehwehnsabéakáq ayehiteh aní íné wehukení úku anínká túónagake wensabé moq niyehitanawire. Íópeqté kéreq Nániboreq ínereqne patahga tahnsa téhreh naneqkakáq túónagake mi anínsabé niyehitanawire.

²⁷ Teiníboq írátíáhro. Táhmaro ite iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme Manikánka wahnah wahnahní tagéq anehe pukigehe úwe.

*Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.
(Mátíyu 17.1-13; Máhka 9.2-13)*

²⁸ Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagúwana wega sáwéhrapeq púrerinieéna Pítareh Sónireh Sémísireh meriqmena kiuwe.

²⁹ Wega púrerútaq wene auranabiah mó kugú, kaweq kugú agúwana wene korósi téhreh naneq tahnsánue anotah tabérábé agúwe.

³⁰ Anotah tabérábé agúwara Mósísireq Éráísareqka íopeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe.

³¹ Mi anitégá Manikáne téhreh naneqtaté awahrirue méra Sísá Sarúsarama suwahpeq pukinaú ehwéh iraruye.

³² Iraruyara Pítarehga surahpeq méra irigéra Sísane patahga tahnsani naneq tagéra Sísareq míóya anité tagowe.

³³ Mi anitégá Sísá auwera pokoyeherauyataq Pítaga Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite mahtaq míonayabé aiq kawerire. Apahtáro úqna pearanéhe. Arene morá Mósísine morá Éráísane moráue pearanéhe úwe. Pítaga mi ehwéhnsabé íre iwíáhia pehipi irarúwe.

³⁴ Irarútaq írábúyánka seúbítáwéna Sísá kéro anító akariuriowara sega áhreuwe.

³⁵ Áhreuwana írábúyápipeqté éhwéhnká mahraréna,

Mah anímé nénahni míre. We omaq atóge. Wene ehweh íráhro úwe.

³⁶ Wene ehweh íráhro úwana Sísá webataq míowara tagowe. Sísá kéro anítógá minayabe ehiya méra mi tanáhráq se tago naneq mó ke íre teríúwe.

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Mátíyu 17.14-21; Máhka 9.14-29)

³⁷ Ahbiah tahnsá sega sáwéhrapeq suera túwara áhnte kegá Sísareq piehgíúwe.

³⁸ Se míórabeqte wéhgá anotah ehwéhne mahraréna, Íwáhnoraníno, nénahnimé peh morá ání míéhre. We tagáhno.

³⁹ Owainawanka we subiqmaréhtáq kare aruqarurire. Owainawanka áwíoqneh puana iransá iransánéna wene áwéhipeqté arehya kíobi aruqarurire. Wega áhnte subiqmaq subiqmaréna íre apubúue soraq áúwéhre.

⁴⁰ Are kéréh kényábé, Kaqauwáhro éna pagu pagunugarawe sega íre miraorahowe úwe.

⁴¹ Íre miraorahowe úwana Sísaga mío keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo éna abowansabé, Arenahni ínéba meqme súno úwe.

⁴² Úwana abowágá wenahni meqme sútaq owainawanka we subiqmarena kúrugúru atowana Sísaga owainawansabé, Auwe pokúno atena mi aní kaweratená wenaboba atowe.

⁴³ Manikánka Sísá págegeue séhréh atowara tago kegá minayabe áhtenuwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakák irarú ehwehne.

(Mátíyu 17.22-23; Máhka 9.30-32)

Sísaga moke mirarú naneqsabé tago kegá áhtenutaq wega we kéro keyabé,

⁴⁴ Ínéga teiéna ehwéh iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku aní móintagéhe úwara

⁴⁵ sega mi ehwéh íre ahtebowe. Mi tanáhráq mi ehwéh áwahewé sirupipeq íre iwíáhuwe. Minayabe se íre ahtebéra kasenýabe áhreuwe.

Anotah anímé insebo i ehwéhne.

(Mátíyu 18.1-5; Máhka 9.33-37)

⁴⁶ Sísá kéro kega mó anínká mó anínkáue, Íné anotah aní ite kiotaíqme aní múge iraréra ehwehuwe.

⁴⁷ Sísawe sene sirupipeqté íwíáh tagéna káriq aní meqmena we míorabeq iriwe atena

⁴⁸ sensabé, Ínénsabe arutaboiraintena mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh anínká íné moq séhréh aintéhre. Íné séhréh aintéh anínká íné eqmaq núwéh ánínseq séhréh atéhre. Íné pehgáriq aní múge íwíáhi anínká anotah aní ména mó ke kiotaikire úwe.

Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre ú ehwehne.

(Máhka 9.38-40)

⁴⁹ Sóniga Sísansabé, Íwáhnoraníno, mó anínká arenáwirue owainawamarí kaqsúéhraq tagéq ahqáho atone. Wegá ite íre séiréhnsabé ahqáho atone úwe.

⁵⁰ Úwana Sísaga wensabé, Íre ahqáho atáhro. Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre úwe.

Sámáría kegá Sísansabé ahqáho ató ehwehne.

51 Manikánka Sísá íópeq tumeranaína tanáhráq wahtonúnsabe Sísaga, Sarúsarama suwahpeq pokinauge íwíáhúwe.

52 Sega káénarabeq kaweraitageheéna Sísaga wehuke Sámáría suwahpeq eqmaq suowara sega kaweraritaneheéra mibeq pokuwe.

53 Mibeqté kégá, Sísá Sarúsarama suwahpeq pokinawire u író púara wensabé íre mehweh atówe.

54 Íre mehweh atówara Sémísireq Sónireqka minayabe irera Sísansabé, Itene Wahnahno, íópeqté sokaeqsuahnaga mah ke tabipáhrue anehinsagigeheéq tabipáhraruó irareyehnkoyo uye.

55 Uyana Sísaga ebeq kένα pabeqme se tagéna, Ahqáho. Íre kaweq ehwéhnóye úwe.

56 Sega mitaq suera mó kehíná suwahpeq pokuwe.

*Sísaga we kéreyabe irarú ehwehne.
(Mátíyu 8.19-22)*

57 Sega ahtapeq pokue mó anínká Sísansabé, Are pokónarabeq kéraníe úwana

58 Sísaga wensabé, Úrinsi iáné nahme ebahnarahpipeq kéhre. Kabarane nahme sehwerapeq kéhre. Íné wehukení úku anímé néne nahme íre kéhre úwe.

59 Sísaga mó anínsabé, Séniro úwana, Ebeqme nánibo pukinana komaisarena anehe kéraníe úwe.

60 Úwana Sísaga wensabé, Pusa kégá pukira ke maisaragéhboq arewe Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh kosíwáhnorúno úwe.*

61 Mó anínká Sísansabé, Anotah aníno, íné are kéraníe éna téhwe nánuwahrahyabé iroro koaritanínkono úwana

62 Sísaga wensabé, Soberi anínká anehepeq pabeqme taga tagaínaraqmé Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbehri íre miraorahire úwe.

10

Sísaga 72 wehekéq eqmaranaútaq teriu ehwéhne.

1 Mó tanáhráq Sísaga 72 wehekéq omaq sitena téhraníte téhraníteue moke mó kehiná suwahpeqkákáq sene marakóakaq we mótaq pokinaúrabeq eqmaq suowe.

2 Eqmaq suanaútaq wega pabeqme ehwéh mahraréna, Sotápéqté ménsáméhnsá moke nera kéhrara íre áhnte kegá koawaqmianeheéra pokowe. Minayabe sotápéqté wáhnáhnsábé, Arene nera kéh ménsáméhnsá arambehri kegá koawaqmiageheéq eqmaq sueq púreroro.

3 Sipisípiq áráhqmarinká úrinsi iámárinká nogórabéq nogónserah ite subiq suahráho ke míáhrabeq eqmaq suaníe.

4 Móne unáhmé unahnúramé súwe íre meyáhro. Ahtapeq mó ke piehgírataq íre mehweh arítáhro.

5 Nahupeq kibekirataq mibeqté keyábé pehwehrue míáhro arito.

* **9:60:** Sísaga pusa keyábé irarúmé áwahewé sene sirupipeqté síwá pusa ké tahnsa míáh keyábé irarúwe.

⁶ Uwaresa ání nahupeq míéhnaq itene ehweh irankéhe. Uwaresa ání íre míéhrataq itene kaweq ehwéhniká iteba kowekinkehe.

⁷ Manikáne arambehri mirao puaq itega kibekira nahtápéq kaeareq sega náira tahutáhúq pehipi nahro. Peh morá mi nahupéq kaegaeoro. Séhréh arítéh kégá arambehri aní awehraq apéq náwigéhe. Minayabe ite íre matíéhra naneq náigéhe úwe.

⁸ Náigéhe éna, Itega mó ke suwahpeq kirara mehweh aitera náira tahutáhúq pehipi nahro.

⁹ Mitaqté áwáhré ké kawerariteq sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq iteba wahtotaragire.

¹⁰ Mó ke suwahpeq kirara sega íre mehweh aitéhrataq mibeqté wahba áhtápéqmé iriwe méq mahraréq,

¹¹ Itewe ahtebageheéq mahtaqté tánáhúq, igárátáq kéh tánáhúq poruaruanehe oro. Manikánka wahnah wahnahnirabeq iteba wahtotarire. Minayabe iahreraq matíáhro teriéro.

¹² Teiníboq írátíáhro. Manikánka ehweh ari-tahna tanáhráq Sóróma suwahpeqte áhbábáq kéwé ákáhtaq kamah arinkéhe. Itega tanahuq poruarueq mi ehwéh terié kéwé anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

*Sísaga, Kamah ainehboq kawerurero ú ehwehne.
(Mátíyu 11.20-24)*

¹³ Sísaga mó mahraréna, Kórásini suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéréro, kamah ainehboq kawerurero. Iteruwahpeq áhnte otáq sánsá miraurage. Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreqka mina tagotaq tahirímé sene

ahbabáq naho suera kaweqtaq míó irino. Sega mina tagotaq tahirímé sene ahababáq aiq súónsabe Manikánka tagankeheéra nahonáh kórósí aner-
anerue tanah abaq marera sene ahababáqsabe tútuue ibiso irino.

¹⁴ Minayabe Manikánka ehweh aithana tanáhráq mi keyábé peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite Kórásíni suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéreqme anotahtaq kamah ainawire.

¹⁵ Kápénéáma suwahpeqte kéó, ite kaweq ke míone éq minayabe íópeqté mátábúrápéq kioneheq-
qmúne íwíáhoo? Írakaumo. Mibeq íre kioneheqmoé. Peh iraipéq kowíáhiro aitanawire úwe.

¹⁶ Sísaga eqmaq suanaú keyabé mó mahraréna, Itene ehweh íráh kéwé néne ehweh moq íráhwe. Itensabé ahqáho aítáh kéwé ínénsabe moq ahqáho aintáhwe. Ínénsabe ahqáho aintáh kéwé íné eqmaq núwéh ánínsábé moq ahqáho atáhwe úwe.

Sísaga eqmaq suo kega kouweku ehwéhne.

¹⁷ Sísaga omaq sitena eqmaq suo kega sirupipeq eyoyóue weba kouwekéra wensabé, Itene Wah-
nahno, arenáwírue owainawamarínsábé pokurero aritonara apubúue poku pokuowe uwe.

¹⁸ Uwana Sísaga sensabé, Sokaeqsúéhnká téhrehnserahnie owainawamaríné wahnah wenáwíq Séténi íópeqté tunse inahsubuwana tagahwae.

¹⁹ Írátíáhiro. Ínéga págege aító púaq itega we-
henkakáq tobinahránkakaq abasawe itene naruo aní owainawa kiotaikigehe. Mó naneqka ite íre ahabáraitahráhire.

20 Itega owainawamarínsábé miraoro e ehwéh íráhnsábé íre iwíáh íwíáhoró. Peh íópeq Manikánka iteíwíq wene púkuipéq aiq sehiranurainsabé iwíáh íwíáhoró úwe.

Sísaga iwíáh íwíáhéna Maniká Iteribonsabé kaw-eróne ato ehwéhne.

(Mátíyu 11.25-27, 13.16-17)

21 Mi tanáhráq Manikáne Awanka Sísane arupipeq eyoyó atowana mahraréna, Nániboo, arega íópeqkákáq mah marákó márakóákáq wahnahnóne. Wehukene sánsá ahtebah kewé arene sánsá íre sokigi ariasa peh morá káriq aní tahnsa ké arene sánsá aiq sokigi ariene. Minayabe arensabé iwíáh íwíáh atóge. Nániboo, arerega iwíáhue aiq miraóne.

22 Aiq miraóne éna mitaq míáh keyabé, Nániboga moke aiq náníre. Mó kegá íné Manikáne ah-ninkáwá íre tábúsoqme tagaríáhwana Nániboga we-bataq íné wenahni tagaríéhre. Mó kegá Nánibo íre tagaríáhwana ínébataq wenahninká we tagaríóge. Íné wenahninká we sokigi aiéna kegá moq Maniká Nánibo tagariagehe úwe.

23 Sísaga pabeqme we kéro keyabé epéq teriena, Itene iuranka áhntetaq tagahnsabe iwíáh íwíáhoró.

24 Teiníboq írátíáhro. Áhnte Manikáne ehweh iraru kereq anotah wahnáh kéreqka itega tagah naneq tagéyabe suwahbówara íre tagowe. Segá itega íráh éhwéhnsábé ireyabe suwahbówara íre írówe úwe.

Sísaga, Wáhnaupéqté keyábé moq irutaboiroro ú ehwehne.

²⁵ Mósísine ehweh síwáhnori anínká séna Sísaga ahbabáq ehweh irarinkeheéna áhwárawe tagéna kasenúwe. Kasenéna, Íwáhnoraníno, oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwana

²⁶ Sísaga wensabé, Mósísiga sehgióro ú ehwehnká anereiro? Minawé arene arupipeq aiq ahtebahno úwana

²⁷ mi anínká mahraréna, Maniká itene Wahnahnsabé anotahtaq arutaboírúno. Moke arene arupipeqkákáq moke arenawankakáq moke arene iwíáhónaipéqkákáq Manikánsabe arutaboírúno. Arerensabé arutaboírónanserah arene iyahnabo anínsábé moq arutaboírúno ire úwana

²⁸ Sísaga wensabé, Arega aiq tábúsoqme iraréne. Tenienanserah mirainaraqmé oga mía míainiewóne úwe.

²⁹ Mi anínká iwíáhéna, Sísaga íné Mósísine ehweh íre kawerue íréhre iwíáhineho éna wega Sísansabé, Néne iyahnabo aní insebo kasenúwe.

³⁰ Kasenúwana Sísaga wensabé, Wehga Sarúsarama suwahpeq suena Séríko suwahpeqte áhtápéq tutairara aebó kégá mehwatawéra táhtoqme subiqmarera wene ménsámehnsá moke sabiwera pokuowe. Anotahtaq subiqmato puana pukinauraitaq we íre nogoráhéna peh ahnayehráq tahperuriaraire.

³¹ Tahperuriarairana Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh anínká tunse mi aní tagéna ébeq ayéhrápéqtáq sótaikue pokuraire.

³² Mina urainserah Asiu kené sánsá mirai aní we Áríwái kahnáh anínká kire mi aní tagéna we moq ébeq ayéhrápéqtáq sótaikue pokuraire.

³³ Sámária suwahpeqte ánínká kire Asiu weh tagéna we ahnayehráq tahperuriarainsabé arutaboíréna

³⁴ weba sure mayawenkakaq náhniáq sera anonkakaqtáté puramburanútaq abaq atena airí atena mi weh pankeqmaqme wene tónkine abobiahtaq tútu atowana mi kanká áhkokóuwena pokuraire. Sámária suwahpeqte ánínká mi weh meqmena páhsintía nahtápéq móatena mitaq wahnahnuraire.

³⁵ Ahbiahraq mi nahtápéqte wáhnáh téhtaré móné náwena wensabé, Subiqmato aní kawerue wahnahnatawéwahno éna, Íné kouwekonaraq áwú móné íre awehraq kahnaraq mó awiníe uraire úwe.

³⁶ Sísaga mi ehwéh aiq teawena Mósísine ehweh síwáhnori anínsabé, Apahránítógá ahnayehráq subiqmato aní tagaronsabé wene iyahnabo aní insebo kasenúwe.

³⁷ Kasenúwana mi anínká Sísansabé, Wene iyahnabo animé wensabé arutaboiratena séhréh atéh áníne úwana Sísaga wensabé, Arega pokue séhréh atarái anínká miraurai serahnúno úwe.

Sísaga Máhtareq Máhriareqne nahtapeq mío ehwéhne.

³⁸ Sísareq we kéro kereqka pokue mó ke suwahpeq kuwana mibeqté íní wenáwíq Máhtaga Sísá mehweh atena wene nahtapeq meqmena móatowe,

³⁹ Máhtane ónánahwá wenáwíq Máhriáe. Máhriaga Sísane ehweh iranieéna wene aigárápi tútuue míowe.

⁴⁰ Tútuue míowana Máhtaga táhutahuq kawerinieéna áhnte ahwímínú púana wene

arupipeq iwíáh kikirúwe. Iwíáh kikiréna Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, nénónánahga núwéhraha áhnte ahwímínunsabé arega anetaníbo iwíáhono? Íné séhréh ato teawo úwe.

⁴¹ Teawo úwana Sísaga wensabé, Máhta, arega áhnte ahwímínónayabé arene arupipeq iwíáh kikiróne.

⁴² Peh morá náneqsabé iwíáhúno. Máhriaga mina kiotaiki naneqsabé arutaboirena aiq omaq maréhraq itega we íre saiqnariayehe úwe.

11

Púrerirataq mahrarero ú ehwehne.

(Mátíyu 6.9-15, 7.7-11)

¹ Mó tanáhráq Sísaga móbeq ména púreréna parabagúwana we kéro anínká wensabé, Itene Wahnahno, Sóniga we kéréh keyábé púreq ehwéh síwáhnorurainserah íwáhnorúno úwe.

² Úwana Sísaga sensabé, Púrerirataq mahrarero.

Iteriboo, arenáwíq pankerone.

Arega mah kehiná kéhíná wahnah wahnah ari-tahna tanáhráq apubúue ábóraragúno ato.

³ Mó wehekáh mó wehekáhnue itene táhutahuq awehraq kirabo aito.

⁴ Mó kegá ahbabáraitáhmé itega minayabe íre ahrreraq masa peh suone. Itega miraúnanserah itene ahbabáq moq íre ahrreraq matiahno.

Ahbabáqka ite saiqnariahrahiraq íre móito.

Miraue púreroro úwe.

⁵ Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Mó kehiná suwahpeqte arene iyahnabo anínká inokáhnabubu sínah are tópah tabonahinaraqmé anerinibo? Mi tanáhráq arenawahrah aniné

nahtapeq pokue áhrabé, Irigue tópah nánio ue ineh inehinkehe. Ineh ineheé,

⁶ Néne iyahnabo anínká amahnága íre wah-topeqte sirana tópah tabonahunsabé iriwe tópah náninana kiraboono teawinkéhe.

⁷ Teawinana arenawahrah anínká wene máhriqpeqté iraréna, Ahqáho. Onsa aiq paiqmarena néne animárínseq sugonayabé túbáh agúno éna, Íre iriwe aweráhuge teawinkéhe.

⁸ Teawena, Inehi anímé nánuwahrah aní míéhsábé anetaníbo. Inokáhpeq puana íre náwiníe íwíáhínaraqmé túbáh agineho. Túbáh aginehboq peh píribahriue, Nánio. Nánio úno. Nánio ínaraqmé arenawahrah anínká mó iwíáhéna are íre kéh náneqmarí irigue náwinkéhe. Mina inserah púrerirataqmé apubúue túbáh agiyehboq peh mótaq mótarue teawéro.

⁹ Teiníboq írátíáhro. Itega púrerirataqmé náiyó ira naneq náinkéhe. Págegeue kabarirataq ábórarínaq taganeheqmóe. Onsaraq pakobakoirataq siitankéhe.

¹⁰ Nánio i anínká meyankehe. Kabari anínká ábóraq marankéhe. Onsaraq pakobakoi anímé Manikánka siatahnana nahupeq kibekinkehe úwe.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Arenahninká arens-abé, Paseh nánio ínaraqmé arega wehe náwiníbo? Írakaumo.

¹² Wega, Iyah oyérá nánio ínaraqmé tobinahrá náwiníbo? Írakaumo.

¹³ Ite sibowáréh ahabároraho keéqmé itene animarí peh kaweq naneq nári nárino mino. Íópeqté Ítéríbógá íre ahabárorahi aní ména Wenawa eq-

maranae. Minayabe wensabé, Arenawa ínéba eqmaro irarinaraq areba eqmaranawire úwe.

Owainawanka Sísa séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Mátíyu 12.22-30; Máhka 3.20-27)

¹⁴ Owainawanka wehukení subiqmaq subiqmarú púana we ahriahri íre ehwehno-rahúwe. Íre ehwehno-rahúwana Sísa mi owáínáwánsábé pokúno atowana pokúwana mi anínká ehwehnúwara áhnte tago kegá áhtenuwe.

¹⁵ Áhtenuwara mó kegá mahraréra, Owainawamariné wahnah wenáwíq Pésébúriga Sísa págege atena séhréh atéh púana wega owainawamarí kaqsuáhráhire éra seye náhenéra ehmuniq éhmúníruwe.

¹⁶ Ehmuniq éhmúníruwara mó kegá Sísa ahbabárinkeheéra áhwárawe tagéra sega wensabé, Manikánka séhréh atahnaraqmé íopeqté íre tagariona naneq sokigi aio uwe.

¹⁷ Uwana Sísa sirupipeqté íwíáh tagéna sensabé, Wahba márákórápéqté kegá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se sainkéra págegeue morá ké íre míahrahowe. Sensuwahraheq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se moq págegeue morá ké íre míahrahowe.

¹⁸ Owainawanseq wenawahraheq ebehotaq tahirímé se sainkéra árahue págegeue míagehbo? Írakaumo. Íre págegeue míahrahowe. Itega péhe éhwéh mahraréq, Owainawamariné wahnahnka íné séhréh aintéh púana owainawamarí kaqsuáhráhuge ewe.

¹⁹ Ínéga owainawa kaqsúótáq owainawane wahnahnka séhréh aintéhtáq tahirímé ite kéiráh

kégá owainawa kaqsúáhtáq insega séhréh arítéh iripo? Ite kéiráh kégá itene ehwehnsabé íre tábúsoréhre aítáhwe.

²⁰ Manikáne Awanka págege aintena séhréh aintéh púana owainawamarí kaqsuq kaqsuruge. Mina tagéq Manikánka wahnah wahnahni sansá iteba aiq sire éq tagaríáhwe úwe.

Ayahnsa kira wéhyábé pabeqme ehwéhne.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Ayahnsa kira wehgá wene pokankakaq iqkakaq sokah sokah atawéna wene nahtapeq wahnahnínaraq wene ménsámehnsá peh kaweqtaq kanae.

²² Mó ayahnsa kira wehgá weba séna wahnahni weh subiqme kaqsuena wene ebeh naneqmarí mewena wene ménsámehnsá saraqme meyankéhe úwe.

²³ Sísaga mó mahraréna, Wehukeníká íre néne iyahnabo aní míéhmé néne naruo aní míre. Wehukeníká ínereq íre soruparítéhrataqmé wega wehuke karegaráh aruqarurire úwe.

Owainawanka kouwekinsabé éhwéhne.

(Mátíyu 12.43-45)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Owainawanka wehukení auwena pokitaq wání íre kéhrabeq nogena ahrenahrahirabeq kabarire. Kabarirana írakauninsabé iwíáhéna, Ínéga súó náhtápéq seuwekinauge éna

²⁵ áúwátái wehukénipá kouwekire. Kouwekéna wene nah tagehrana aiq kabantáhwe parabaruna aiq kaweraráhwe.

²⁶ Kawerarena mó abapete téhraníte áhnte ahabábáq ówáínáwámárí koweriréhwe. Moke

mi owáínáwámárí mi anípá kowíáhwe. Téhwe morá ówáínáwánká mi anípá miéhtaq íre kawerire. Anehemé áhnte owáínáwámárinká weba míáhnsábé anotahtaq íre kawerire úwe.

Manikánka wene ehweh sehgió keyábé kawerowe aritéhre ú ehwehne.

²⁷ Sísaga mahrarútaq wene ehweh iro inínká anotahtaq mahraréna, Arenanoga are maqmarena náh náwunsabe Manikánka wensabé kaweróne atéhre úwana

²⁸ Sísaga wensabé, Náinoga maqintonsabe Manikánka kaweróne atena peh wene ehweh irera sehgió keyábé anotahtaq kawerowe aritéhre úwe.

*Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.
(Mátíyu 12.38-42; Máhka 8.12)*

²⁹ Áhnte wehukégá Sísaba sáhuriówana wega sensabé, Ite amahnága oga míáh kéwé áhnte ahbábáq kée. Itega iraréq, Manikánka are aiq pútaq séhréh atéhre tagarianeheéq ótaq sansánúno teni teninowe. Sónaga sóreq wanípípeq tupekútaq Manikánka ótaq sansá miraúwe. Peh morá mi sansá teienaq iwíáhue tagagehe. Ínéga ótaq sansá mó íre sokigi ainíe.

³⁰ Níníbe suwahpeqte kégá Sóna tagéra Manikánka miraú otáq sánsá tagowe. Amahnága oga míáh kégá íné wehukení úku aní tagéra Manikánka miraína otáq sánsá tagagehe.

³¹ Sórómóniga Ísara keráq wahnahnútaq wáhnaupéqté kéné wahnah inínká wene ahtebia éhwéh iraníeéna íre wahtopeqte weba súwe. Teiníboq írátíáhro. Amahnága iteba míó ánimé

Sórómóni kiotaiku aní múge. Mi inínká Sórómónine ahte bia éhwéh ironserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho? Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi inínká iriwe ména itensabé ehweh aitankéhe.

³² Níníbe suwahpeqte kégá ahabáruwana Sónaga ehweh koreriutaq wene ehweh irera sene ahabábáq sansa suera kaweqtaq míówe. Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq Níníbe suwahpeqte kégá iriwe méra ite amahnága oga míáh keyábé, Íre kawerowe éra ehweh aitagéhe. Amahnága iteba míó ánímé Sóna kiotaiku aní múge. Níníbe suwahpeqte kégá Sónane ehweh írónserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho?

Itene iurame itene inonkane áráhmu tahnsane i ehwéhne,

(Mátíyu 5.15, 6.22-23)

³³ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká áráhmu keqmaréhtáq kopípéq tahbe tehnopéq íre máréhre. Páhkétiraté íre akariaréhre. Írakaumo. Nahupeq kibeko kégá kawerue tagageheéna áráhmu tahberapeq máréhre.

³⁴ Arene aurame arene anonkataq kéh áráhmú tahnsáne. Arene auranka kaweq naneq tagehnaraq arene arupipeq téhranae. Arene auranka ahabárorahi naneq tagehnaraq arene arupipeq sunkíkírinae.

³⁵ Arene arupipeqté téhrehme sunkíkírínehboq áwéh panantágínaq tagaríáhro.

³⁶ Itene iwíáhópipéq íre sunkíkíría peh moke téhráhnaraq áráhmuga moke nahupeq téhrehnserah itene iwíáhópipéqté téhrehnka itene inonka moke téhranae úwe.

Péhrasi kegá ahbabárunsabé Sísaga ehweh arito ehwéhne.

(Mátíyu 23.1-36; Máhka 12.38-40; Árúka 20.45-47)

³⁷ Sísane ehweh parabagúwana Péhrasi anínká wensabé, Néne nahtapeq táhutahuroyehboq máho úwana Sísaga we kérena táhutahuq nanaúwe.

³⁸ Sísaga wene ayahnkara íre pabeq paberia pehipi nónsabe mi anínká áhtenúwe.

³⁹ Áhtenúwana Sísaga wensabé, Itega káhpukákq párétahakákq pabeq paberotaq peh ábórapeq pabeq paberéq arupipeq íre pabeq paberowana peh náwíqkakaq mitaq kéhre. Mina onserah itene inonka pabeq paberowana itene irupipeqmé aebó íwíáhwé áhnte ahbábáq íwíáhwé mitaq kéhre.

⁴⁰ Ite múguwahgu saiyo animarí móe. Manikánka íre peh morá ábóraq kék náneq miraia kopípeqté náneqmarínkákákq miraro mino.

⁴¹ Ite matíáh náneq mó ke wehwehue nárieq séhréh arítáhro. Mirairataqmé moke matíáh náneq peh kaweqtaq kanae úwe.

⁴² Sísaga mó mahraréna, Péhrasi keo, moke itene sotápéqté ménsáméhnsá saraqme abapete itaréitaré matawéq peh morá mewe Manikáne arambehri mirao ke síéwe. Kawerowe. Pehgáriq naneqmarí táwiomé kímé nawahbiamé moq saraqme síéwe. Kawerowe. Mi sansá sehgieq íre súáhro. Peh kaweqtaq mé sansamé Manikánsabe irutaboirme mi sansátaré íre sehgiówe. Íre kawerowe. Mi sansánkákákq sehgióro. Íre miraonsabé Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Péhrasi keo, ite Asiu

kené momiwí nahtápéq kaweqtapéq méyabe iuwahbeh ke wóe. Ite máhkétirapéq nogótáq mó kegá ite mehweh aiteyabe iuwahbeh ke wóe. Minayabe Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro.

⁴⁴ Pusa ké maisia máíq kéhrabeq mó kegá íre tagia mitaq pehipi nogówe. Mina inserah itene iwíáhipeq kambaresa náneq tahnsá kéhrara mó kegá íre tagahwe. Minayabe itewe pusa ké maisia máíq tahnsa móe. Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

Mósísine ehweh síwáhnoru kegá ahababárunsabé Sísaga ehweh arito ehwéhne.

⁴⁵ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnorú anínká Sísansabé, Arega irarénawe itensabé moq ehweh aitahne úwe.

⁴⁶ Úwana Sísaga mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro keo, Manikánka ite moq kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro. Mósísine ehweh áhnte pagégé éhwéh púaq itega síwáhnorowara íráh kegá íre sehgioráhowe. Segá íre sehgioráhonsabé itega mi ke pehgárita q íre séhréh arítáhwe.

⁴⁷ Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Subiq suera maisarówaq ite maisarórabeq itega ebah pentabaráhwe.

⁴⁸ Itega miraome aneq sansánoo? Itene igaqnaréhga kaweq ke subiq súónsabe itega sene ahababáqsabe, Kaweq sansáne éq anehe mi kawéq ké maisarórabeq ebah pentabaráhwe.

⁴⁹ Minayabe Manikánka tábúsoqme iwíáhéna mahraréna,

Néne ehweh irare kereq síwáhnoro kereq seba eqmaq suanauge. Eqmaq suahnara sega táhmaro síwíoqnéra mó táhmaro subiq suaneherawoe úwe.

⁵⁰ Sísaga mó mahraréna, Sega Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Manikánka mah marákó marákó mirarotaq téh subiq súótaqte mi ahbábáq amahnága oga míáh kéné ahbabáq úkire. Minayabe Manikánka kamah ainawire.

⁵¹ Sega wehukení wenáwíq Ábéri ebeq subiq súówe. Anehemé wehukení wenáwíq Sékáráia Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq míowara subiq súówe. Mi anitéreq moke akáhpí subiq súó kereqne korahq tunsabe Manikánka amahnága oga míáh ké kamah ainawire.

⁵² Mósísine ehweh síwáhnoro keo, itega ahte-bah onsárápété kí kopéq súáhwe. Itewe mibeq íre kibekia mibeq kibekonehe e keyábé ahqáho arítáhwe. Minayabe Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

⁵³ Sísaga mitaq suena máhpeq tuegúwara Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka wensabé abiahnsa atera áhnte ehwéh kasenuwe.

⁵⁴ Sísaga ahbabáq ehweh irarinkeheéra sega mó ehwéh mó ehwéhne kasenéra áhwárawe tagowe.

12

Péhrasi kegá kopéráhpéro sansá pehragahro ú ehwehne.

(Mátíyu 10.26-27)

¹ Peh íregáritaq kegá sáhurió púara mó kené sigará músúriówana Sísaga ebeq we kéro keyabé

síwáhnoréna, Péhrasi kegá kopéráhpéro sansá pehragahro.

² Amahnága moke kopípéq kéh náneq mókake ábóraraginae. Moke epéqté éhwéh ábóraraginae.

³ Itega sunkíkírabeq iraruro ehwéh mó kegá téhrehabeq iragéhe. Itega nahupeq ehmuniq éhmúnírue irarira ehwéhmé mó kegá irera nahnsorapéqté sawai sawaiue irarigehe úwe.

*Peh Manikánsabe áhreoro ú ehwehne.
(Mátíyu 10.28-31)*

⁴ Sísaga mó mahraréna, Néne iyahnabo anímáríno, teiníboq írátíáhro. Peh itene inonka subiq suahráho keyábé íre áhreoro. Mi kegá iteyuwa íre subiq suahráhowe. Írakaumo. Minayabe sensabé íre áhreoro.

⁵ Teiníboq írátíáhro. Peh morá Manikánsabe áhreoro. Wega ebeq itene inonka subiqmarena anehe iteyuwa iraipéq suahráhi puaq wensabé anotahtaqa áhreoro.

⁶ Káriq kabará máhkétirapéq téhtaré pabusa monératé moberíáh kábará paiqmarahráhire. Mina tahnsa káriq kábará Maniká Iteriboga íre abitarúéhre.

⁷ Maniká Iteriboga moke itene iyahqnopeqte iyáhrámé sáhnsahwe tagaríéhre. Wega ite aiq moke tagaríéh púaqa íre áhreoro. Itega kabaramarí kio-taiko puana Manikánka ite íre abitarúéhre úwe.

*Íné Sísane ani muge iraréyabe ayehitéhneho i ehwéhne,
(Mátíyu 10.32-33, 12.32, 10.19-20)*

⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Wehukeníká mó keyábé, Sísane ani múge

terinaraq mókake íné wehukení úku anínká íópeqté ké míéhrrataq Maniká Iteribonsabé, Néne ani míre teawiníe.

⁹ Arega mó ke míáhtáq ínénsabe, Ahqáho. Íné íre tagaríóge aintéhnaaraq mókake Maniká Iteribo míéhrrabeq ínégá arensabé ahqáho atena are íre tagaríóge atanauge úwe.

¹⁰ Sísaga mó mahraréna, Íné wehukení úku anínsabé níéhrruru aintéh ánímé Manikánka insahwé atena íre ahreraq matianawire. Peh morá Manikáne Awansabé éhrrurui ánímé Manikánka íre insahwé atanawire. Ahqáho. Peh ahreraq matiankehe úwe.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Mó kegá ite táhtoqme ehweh aitanehera irataq itene irupipeq iwíáh kikiriyehe. Segá ite meiqmera Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáhpápópoq wahba wáhnáhpápópoq mó anotah anípápópo móítéhrrataq itega, Aneq ehwéhnonehknono éq áhreiyehe.

¹² Mi tanáhráq Manikáne Awanka irarína ehwéh sokigi ainkéhe úwe.

Ménsámehnsánsabe arutaboiri anínká múguwahgu sansá miraurai ehwéhne.

¹³ Peh íregárita q kegá sáhuríówana mitaqté ánínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, nániboga pukurairana wene ménsámehnsá nánuwahga moke meraire. Mi ménsámehnsá ákáhta q náninkéhboq nánuwahnsabé ákáhnsaime náwo teawo úwana

¹⁴ Sísaga wensabé, Íné ménsámehnsá saraqme nári nárinkeheéna insega omaq intaráiro?

¹⁵ Insega omaq intaráiro éna mitaq míó keyabé mahraréna, Ménsámehnsánsabe igará pabekínehboq

kawerurero. Íre sene áhnte kék ménsáméhnsánsábé wehuke oga míahrahowe úwe.

¹⁶ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Anotah wehné so áhnte ménsáméhnsá iráirana

¹⁷ wewe náhenéna, Áhnte ménsáméhnsá matiósábé eheq saharanínkono uraire.

¹⁸ Eheq saharanínkono íwíáhéna, Íné mahrainie éna néne ménsáméhnsá kék náhmári sokoruqme mó anotah nahmári pearena néne áhnte ménsáméhnsá mipéq sáharaníe.

¹⁹ Mipéq sáharáhnaraq mahra íwíáhinie. Néne matió ménsáméhnsá áhnte opéq awehraq kanae. Minayabe amahnága túbáh aginie. Táhutahurinie. Iwíáh íwíáhéna ábáhrinie íwíáhuraire.

²⁰ Iwíáhurairana Manikánka wensabé, Múguwahgu saiyo aní móne. Ibora penahnaraq are pukiniewóne. Minayabe are áhnte matiahna ménsáméhnsámé inseréhga awaq miagéhbo uraire.

²¹ Maniká Iteribonsabé íre sirutaboiria peh sene ménsáméhnsánsabe sirutaboiro kewé teawú ání tahnsa ké wóe úwe.

Itene irupipeq iwíáh kikiriyeho ú ehwehne.

(Mátíyu 6.25-34)

²² Sísaga we kéro keyabé mahraréna, Teiníboq iratíáhro. Mah marákóipéq mé tanahráqsábé itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Aneq naninkono? Aneq korósí sukiwianínkono íre iwíáhoró.

²³ Oga méwé íre peh morá tópah nahngae. Itene inonkame íre peh morá aneranere naneq mire.

²⁴ Kúqnu tagéq ahtebahro. Mi kanká ménsúmehnsú íre uqmaréhre. Sene táhutahuq tahbé íre kéhre. Minayabe nera kéhtaq íre koawaqmena méaréhre. Manikánka mi kansábé iwíáhéna pehipi

kiraboire. Itewe wehuke puana Maniká Iteriboga itensabé anotah iwíáhéna kawerue kirabo aitéhre.

²⁵ Arega arene oga mé tanahráqsábé iwíáh kikirinaraqmé ábátáq mérearahráhiro? Ahqáho. Írakaumo.

²⁶ Itene oga mé tanahráq ábátáq mérearahráh íre únayabé mó naneqmarínsábé aneqsabé iwíáh kikironehbo?

²⁷ Uworapeqté náneq kirena kaweq ará iyéh tagéq ahtebahro. Uworapeqté náneqka íre arambehrire. Korósi íre kogahnire. Anotah wahnáh ání wenáwíq Sórómóni naho ména we áhnte mensáméhnsá matawéna anotah kawéq áwáhríq kórósí matiowe. Uworapeqté kaweq ará iyéh náneqka Sórómónine kaweq awahriq naneq kiotaikire.

²⁸ Uworapeqté náneq íre kagai naneq mire. Iborá iyéhhrana ahbiah tahnsá kekírataq taginae. Manikánsabe pehgárita q aiq pútare átáh kéó, Manikánka mi kawéq ará sukiwíéhnsábé wega ite moq sukitaahráhi mino.

²⁹ Aneq nanehnkono iwíáhéq irupipeq áhnte iwíáh kikiriyeho.

³⁰ Maniká íre tagaríáh kégá minayabe iwíáh iwíáhéra sene sirupipeq iwíáh kikirowe. Iteriboga ite íre mationa naneq aiq tagaríéhre.

³¹ Minayabe Manikánka wahnah wahnah-nirabeqte sánsánsábé irutaboírég sehgióro. Sehgiórataq wega ite íre mationa naneq náinkéhe úwe.

Sísaga kaweq naneq morábí sáhonsabé teriu ehwehne.

(Mátíyu 6.19-21)

³² Sísaga mó mahraréna, Ite sipisípiq nansó táhnsá kéo, íre áhreoro. Maniká Iteriboga wahnah wahnahnirabeq awaq miageheéna aiq omaq itéhre.

³³ Itene ménsámehnsá paiqmaqme mi moné tabonah ke náriéro. Mirairataqmé kagaorahi mensáméhnsá íópeq mitaq sáharagéhe. Mitaq aebó ánínká íre aebórahire. Mitaq wenuqka íre nahrahi puana itene kagaorahi mensáméhnsá peh mitaq kagainawire.

³⁴ Itene kaweq naneq morábí sáharáhrabeqsabé irutaboironheqmoé úwe.

Sísaga, Kouwekonaraqsábé níwénunoro ú ehwehne.

(Mátíyu 24.42-44)

³⁵ Sísaga pabeqme ehwéh mahraréna, Itene korósi sukiareq áréti konahnareq áráhmu keqme tagariáhro.

³⁶ Sene wahnahnka pahuwirorabeq suena sína tanáhráqsábé wene arambehri anímárí áwénuno serahnoro. Wega sure onsa pakobakoínaraq sega apubúue onsa sioneherawoe.

³⁷ Se tótuqméra sene wahnahnsabé áwénuno anímárinásabé, Kawerowe aritankéhe. Teiníboq írátíáhro. Sene wahnahnka we áwénuno keyábé iwíáh iwíáhéna áréti konahnuwena sensabé, Tútuoro aritena kirabo aritankéhe.

³⁸ Wega inokáhnabubupopoq tueina ínaraqpópoq sínaraqmé íre sugia peh wensabé áwénuno keyábé anotahtaq, Kawerowe aritankéhe.

³⁹ Anotah wehgá aebó ánínká sína tanáhráq ahtebehtaq tahirímé wega áwénunue wahnah-

nurawéna aebó ánínká kibekina ínaraq tagéna kaqsúéh irino.

⁴⁰ Minayabe iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku anínká ite íre iwíáhira tanáhráq kouwekinauge. Minayabe íwéh panantágínaq níwénunoro úwe.

Kaweq arámbéhrí ánínseq íre kaweq arámbéhrí ánínseqsabé ehwehne.

(Mátíyu 24.45-51)

⁴¹ Pítaga Sísansabé, Itene Wahnahno, arega mah pabéqmé éhwéhmé peh morá itensabé teieno? Mó keyábéákáq terieno kasenúwe.

⁴² Kasenúwana Sísaga mahraréna, Ahtebia ání tábúsoqme arámbéhríi anímé insebo? Wene wahnahnka mi anínsábé, Mó arámbéhrío keráq wahnahnarito atena táhutahuq tanáhráq tópah nário atéhre.

⁴³ Wene wahnahnka kouwekéna teawátái arámbéhrí tábúsoqme mirainsabé tagéna wene arambehri anínsábé, Kaweróne atankéhe. Kaweróne atéhnsábé arambehri aniné aru eyoyóinkehe.

⁴⁴ Teiníboq írátíáhro. Wene arambehri anínká tábúsoqme arámbéhríi puana wene wahnahnka, Moke néne ménsámehnsátaq wahnahnúno atanae.

⁴⁵ Ahbabáq arambéhrí ánínká iwíáhéna, Néne wahnahnka íre apubúue kouwekinae íwíáhíre. Mira íwíáhinsabé mó arámbéhrí wéh áhré subiqmarena múguwahgu kereq táhutahuq néna píah naruq narurire.

⁴⁶ Wega íre iwíáhue áwénunína tanáhráq wene wahnahnka séna mina tagéna anotahtaq kamah awena ehweh íre íráh ké míáhrabeq móatankehe úwe.

⁴⁷ Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká wene wahnahne iwíáh irena íre miraínaraq wene wahnahnka anotahtaq kamah awinkéhe.

⁴⁸ Arambehri anínká wene wahnahne iwíáh íre ahtebéna mina ahbabárinana wene wahnahnka pehgárita q kamah awinkéhe. Wehukeníká anotah apéq meyahnáraq anotah apéq awinanao. Mina inserah Maniká Íteriboga wehukení áhnte awena págege atena séhréhínaraq mi anínká Sísane arambehri anotahtaq mirainanao úwe.

Sísaga, Íné wehuke saraq iuwaniééna tutaugé ú ehwehne.

(Mátíyu 10.34-36)

⁴⁹ Sísaga mó mahraréna, Abe kekinai anínká téh kekiaréhрана tawe abae agire. Mina inserah néne ehwehnka abae aginkeheéna marakóipeq tumíaraugé. Ira abae aginserah néne ehwehme apubúue abae agéyabe nuwahbehre.

⁵⁰ Sega mótaq íné íre kaweraintéhra puana amahnága nirupipeq áhnte uméhime mókake kaweraginae.

⁵¹ Ínéwé sainkue míáh ké insahwé aitanieéna marakóipeq tutaire íwíáhoo? Írakaumo. Peh sainsuanieéna tutaugé.

⁵² Mó karíronání moberíáh méra apahránítógá néne ehweh sehgiówara mó téhránítégá íre sehgioya puara sainkue míáhwe.

⁵³ Mó mapéq abowáreq wenahninseq sainkue míehye. Mó mapéqmé anowareq ayahunkawareq sainkue míehye. Mó mapéqmé ahrahnawareq anahbukawareq sainkue míehye úwe.

Wehukega néne arambehri íre ahtebahrahowe ú ehwehne.

(Mátíyu 16.2-3)

⁵⁴ Sísaga weba mío keyabé mó mahraréna, Ibonuqna kéhtáq ibonsinae irarewana ibonsire.

⁵⁵ Áúnorahntáh kéhtáq patahinae irarewana patahire.

⁵⁶ Kopéráhpéro keo, itega ibonuqnankákáq áúnorahntáhnkakaq ahtebéqmé aneqsabé ínéga amahnága mirau arámbéhrí íre ahtebahrahoo úwe.

Apubúue insahwé ato ú ehwehne.

(Mátíyu 5.25-26)

⁵⁷ Sísaga mó mahraréna, Kaweq sansámé aneqsabé íre iwíáhue mirao?

⁵⁸ Mó anínká are ehweh atanieéna anotah wahnáhbá meqme kinaaraq ahtapeq kirataq we insahwé ato. Ehwehorabeq kirataq wega are anotah sahsí móatahnaraq wega párisiba móatahnana sega are karábúsiipéq móatéhboq insahwé ato.

⁵⁹ Teiníboq írátíáhro. Karábúsiipéq móatahnara íre apubúue soraq auwaneherawoe. Ebeqme anotah apéq paiqmarehnaraqmé anehe soraq auwagéhe úwe.

13

Ahbabáq sansa íre súéhraqmé pukoneheqmóe ú ehwehne.

¹ Mi tanáhráq táhmaro mío kega Páhírátiga mirau ehweh Sísá teawúwe. Kehrari marákórápéqté kégá Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe titiruwana Páhírátiga se subiq súáhro aritowe. Subiq

súáhro aritowara subiqmárówara pukutaq sene korahqkakáq titiro naneq kané korahqkakáq moráráq mitaq kowe.

² Páhírátiga mirau ehweh Sísa teawúwana wega sensabé, Pukuro kené ahababáq moke mó Kehrari marákórápéqté kéné ahababáq aiq kiotaiki puara mina tahnsa pukurowe íwíáhoo?

³ Írakaumo. Teiníboq írátíáhro. Iteitene ahababáq sansa íre súéhrrataqmé ite moq moke pukonehe-qmóe.

⁴ Síróáma marákóráq íre wahto íópeq pewe kiría ébáh náh sokoguraitaq 18 wehuké pukurowe. Pukuro kené ahababáq moke mó Sarúsarama suwahpeqte kéné ahababáq aiq kiotaiki puara mina tahnsa pukurowe íwíáhoo?

⁵ Írakaumo. Teiníboq írátíáhro. Iteitene ahababáq sansa íre súéhrrataqmé ite moq moke pukonehe-qmóe úwe.

Sera íre íyéh áwánkánsábé pabeqme ehwéhne.

⁶ Sísa mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Wehne sotápéq nah naneq será íyéh áwánká kíréhrrana wega sera sabátáhrurairana írakaunuraire.

⁷ Írakaunurairana wene sotáq arambehri anínsábé, Apahtáro ópéq ínégá mah awánká sera sabátáhruraugana írakaunuraire. Apiruo. Aneqsabé néne marakóraq pehipi kehro urairana

⁸ sotáq arambehri anínká wensabé, Amahnága pehragéna sera iyankéhboq ínégá áwahipeq ubuqme káhóne seq maisarahnana

⁹ mó ópéq iyahnaraqmé kawerinae. Íre iyahnaraqmé apiruankéhe uraire úwe.

Ahrena ahrena wehekáh Sísaga owainawanka áwíoqnó iní kawerato ehwéhne.

10 Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwana

11 abobia káuqmunia iní mitaq míowe. Owainawanka 18 opéq mi iní áwíoqnó púana we taebewe nogena íre iriwe nogoráhú iní míowe.

12 Sísaga mi iní tagéna wensabé, Mahbeq súno éna arene awahre kaweratóge éna

13 wene ayahnkaratáté táhtoqnówana apubúue irigéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

14 Sísaga mi iní ahrena ahrena wehekáh kaweratonsabe mibeqté wáhnáh ánínká abiahnsanéna míó keyabé, Arambehri wehekáhmé abapete morá wéhékáh míre. Mó anínká arene awahre kawerateyabe awinaraqmé arambehrié wehekáh sero. Ahrena ahrena wehekáh awahre kaweraiteyabewé íre sero úwana

15 Sísaga mina tahnsa iwíáho keyabé, Kopéráhpéro keo, ahrena ahrena wehekáh itene kamarí wání nageheéq wiraipeqté meriqmeq wánítapeq mórítáh mino?

16 Mah inímé Ébaráhma kahnáh ínínirana owainawanka íregárita q opéq 18 opéq áwíoqnehrana ínégá ahrena ahrena wehekáh kaweratómé aiq kaweq sansánu mino úwe.

17 Úwara mi ehwéhúnka sene sirupipeq pó púara wene naruo anotah siyehitówara áhnte mó kegá Sísaga miráú arámbéhri tagéra iwíáh iwíáhuwe.

*Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 13.31-32; Máhka 4.30-32)*

18 Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aneq tahnsáne ue teinínkono? Anere pábéqmé éhwéh teinínkono?

19 Manikánka wahnah wahnahnime awanká ayu pehgáriq ayú tahnsane. Wehukenínká mi pehgáriq áyú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah úkéna moke mó mensáméhnsá kiotaikire. Awankánirana kabaramarínká séra ayahnaweraq sene nah píáhwe úwe.

*Muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 13.33)*

20 Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime anere pábéqmé éhwéh teinínkono?

21 Tírí ínínká muoráhi naneq páráhwaipéq maqme ayahnirana moke múíre. Manikánka íopeq wahnah wahnahnime mina páréti muoráhi naneq tahnsáne úwe.

*Sobuya méhpéhpéq kibekoro ú ehwehne.
(Mátíyu 7.13-14,21-23)*

22 Sísaga Sarúsarama suwahpeq pokinie íwíáhéna pokue moke táhúnipéqkákáq anotah matábúrápéqkákáq síwáhnorinieéna pokúwe. Pokéna síwáhnorue kure kure Sarúsarama suwahpeq koragúwe.

23 Koragúwana mó anínká wensabé, Wahnah aníno, oga mérapeq awaq míéhra kewé peh táhmaroga awaq mianeherabo kasenúwe.

Kasenúwana Sísaga míó keyabé,

24 Tauntahunue sobuya méhpéhpéq kibekoro. Teiníboq írátíáhro. Áhnte kegá nahupeq kibekonehe íwíáhéra íre kioráhowe.

²⁵ Mibeqté Wáhnáhnká onsa paiqmarahnaraq itega méhpeh iriwe méq onsaraq subírataq wensabé, Itene Wahnahno, onsa siito igehe. Onsa siito irana wega itensabé, Ite eheqte kébo? Ínéga ite íre tagaríóge inawire.

²⁶ Ite íre tagaríóge ínaq itega wensabé, Arereq moráráq táhutahururauna wino. Arega iteruwahpeq íwáhnorurona wino irana

²⁷ wega itensabé, Itewe íre tagaríóge. Ite eheqte kébo? Ite moke ahbabáq ke puaq íné nueq pokoro aitanawire.

²⁸ Ébáráhmareq Áhísáhkireq Sékópáreq moke Manikáne ehweh iraru kereqka Manikánka wahnah wahnahnirabeq míéhraq tagéq peh máhpeq míéhra puaq uwo uwo éq abuyoraneheqmóe.

²⁹ Ío kiembogirabeqte kéreq ío tupekirabeqte kéreq ébeq ayópéqté mó ébeq ayópéqté kéreqka sure Manikánka wahnah wahnahnirabeq tútuue méra táhutahurigehe.

³⁰ Írátíáhro. Amahnága anotah ke ebeq míáh kéwé mókake Manikánka wahnah wahnahnirabeq anehepeq pehgáriq ke úkoneherawoe. Amahnága anehepeqte kégá ebeq anotah ke úkigehe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeqte keyábé arutaboirú ehwehne.

(Mátíyu 23.37-39)

³¹ Mi tanáhráq Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé, Érótiga are subiq suaníe íwíáhinsabé mahtaq sue pokúno uwana

³² Sísaga sensabé, Mi urínsí íá táhnsá ánínsabé koreaweq mahrarero. Iborankákáq ahbiahakáq

owainawamarí kaqsuena awahre ke kawerari-taní. Apahtáróráq néne arambehri parabaruaníe.

³³ Manikáne ehweh iraru ke peh morá Sarúsarama suwahpeq míówara subiqmaq subiqmaruwara puku pukuuwe. Íné moq Manikáne ehweh iraru anínéna iborankákáq ahbiahakáq ahrinaakáq ínégá iwíáhu ahtápéq pokue arambehrinauge.

³⁴ Sarúsarama suwahpeqte kéó, itensabé nirutaboiritóge. Itega Manikáne ehweh iraru ke subiq sueq Manikánka iteba eqmaro ke ebahnsatate subiq súówe. Kokórega wene áráhqmari arutaboiréna ahwirinserah áhnte tanáhráq ite wahnahnue séhréh aiteyabe nuwahbehraqme itega ahqáho aintáhwe.

³⁵ Írátíáhro. Ahqáho aintáhnsábé iteruwahpeqme mókake íre kaweraitahnana peh susa náh kanae. Teiníboq írátíáhro. Mókake itega íné pehipi íre tagagehe. Ebeqme mahraréq,

Itene Wahnahne áwírue sína anínsábé iwíáh iwíáh atone éq anehe íné tagagehe úwe. *(Buk Song 118.26)*

14

Sísaga wene aiayah mu aní kawerato ehwéhne.

¹ Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Péhrasi wahnáh aníné nahtapeq táhutahuriníeéna pokúwara mibeqté kégá we awahnkanuwe.

² Wene aiayah mu anínká weba míowana

³ Sísaga mi aní tagéna Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqsabé kasenína, Ahrena ahrena

wehekáh awahre ke kaweraritewé kaweq sansápo úwe.

⁴ Úwara íre ehwehnia peh ehiya míówana Sísaga mi awáhré ání kaweratená eqmarowe.

⁵ Eqmarena míó keyabé mahraréna, Ahrena ahrena wehekáh itene anipópoq póéráhpópoq mataipéq tupetiahnaraqmé mi wehekáh pankeqme meruaneherabo kasenúwe.

⁶ Kasenúwara íre teawasa peh ehiya míówe.

Íné pehgáriq aní tahnsa míanie íwíáhúno ú ehwehne.

⁷ Táhmaro táhutahuroneherao kegá kabaréra kaweqtapéq eheq tútuue míanehnkono uwana Sísaga mína tagéna mah pabéqmé éhwéh teriuwe.

⁸ Teriena mó anínká arensabé, Máho ínahwe arega anotah tahutáhúrirarabeq pokirataq anotah weh tútuue míéhrarabeq íre tútuue míahno. Arensabé máho urai anínká mó aní are kiotaiqme anínsabé máho urairamo.

⁹ Anotah anínká sínaraq máho urai anínká arensabé, Móbeq míahno. Mó anínká mahtaq tútuue míankehe ínaraq are anotah ayéhítanawire.

¹⁰ Arensabé máho ínaraq ayehrápéq korútuue míahno. Miráínaraq arensabé máho urai anínká tagéna arensabé, Irigue mahbeq kaweqtapéq serútuue míahno atanae. Wegá miráínaraq tagehra kegá arensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

¹¹ Wewega, Íné anotah aní múge íwíáhínaraqmé Maniká Iteriboga wensabé, Pehgáriq aní míahno atankéhe. Wewega, Íné pehgáriq aní tahnsa míanie íwíáhínaraqmé Maniká Iteriboga wensabé, Anotah aní míahno atankéhe úwe.

Sísaga, Tabonah ke kawerarito ú ehwehne.

¹² Sísaga máho ato aninsábé mahraréna, Arega anotah tahutáhúq kaweraréhna tanáhráq peh morá arene iyahnabo arenawahrah áhnte monéákákq keyábé máhoro íre úno. Mó tanáhráq sega arensabé, Máho atera táhutahuq náwigéhe. Mina tahnsanue arene ápeq meyankéhe.

¹³ Arega anotah tahutáhúq kaweraréhna tanáhráq tabonah kereq sawenkahnia kéreq aigará soriqnah kereq aura pira kéreqsabé máhoro arito.

¹⁴ Sega are mó naneq íre náweráho puara Manikánka kaweróne atankéhe. Mókake wega kaweqtaq miáh ké iriritahna tanáhráq ápeq awinkéhe úwe.

Táhutahuronehboq máhoro únsabe pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 22.1-10)

¹⁵ Sísareq moráráq táhutahurú aninká mi ehwéh irena wensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq táhutahurira kewé sirupipeq áhnte eyóyó aginkehe úwana

¹⁶ Sísaga wensabé pabeqme ehwéh mahraréna, Wehga íregárita q wehekéq kiraboinieéna áhnte tahutáhúq kawerataire. Kaweraréna mi keyábé, Máhoro uraire.

¹⁷ Awehraq tanáhráqmé wene arambehri aní teawena máhoro urau keyábé, Táhutahuq tanáhráqmé aiq awehraq mire. Amahnága máhoro korerio éna eqmataire.

¹⁸ Eqmatairana, Máhoro urairara íre serahúne éhwéh mó aninká mó aninkáue teawátówe. Mó

anínká wensabé, Marakó paiqmataunsabé mina koraganau puana íre korahuge urairana

19 mó anínká wensabé, Íné arambehriéyabe inayáhnkú káho paiqmataunsabé mi kamárí áhwárawe taganau puana íre korahuge urairana

20 mó anínká wensabé, Íné ahre meyó púana íre korahuge uraire.

21 Mi arámbéhrí ánínká kouwekue sene ehweh wene wahnah teawátáirana anotah abíáhnshánuraire. Anotah abíáhnshánéna wensabé, Anotah ahtápéqkákákq pehgáriq ahtápéqkákákq peheráh pokue tabonah kereq sawenkahnia kéreq aura pira kéreq soriqnah kereq koweriqme súno uraire.

22 Urairana wene arambehri anínká miraéna kouwekéna wene wahnahnsabé, Aiq miraugarawe sira kewé íre awehraq míáhwe urairana

23 wene wahnahnka wensabé, Néne táhutahuq áhnte nagehboq sotápéqkákákq tanahraipéqkákákq wehuke kogabarue koweriqme súno.

24 Teiníboq írátíáhro. Téh máhoro urau kegá néne táhutahuq pehgáriq naneq íre naneherawoe uraire úwe.

Sísaga, Ebeq kawerue iwíáhé anehe íné séniro ú ehwehne.

(Mátíyu 10.37-38)

25 Sísaga pokúwara peh íregárita q kegá kéréwana wega pabeqme sensabé,

26 Wehukega íné pehipi íre séniragéhe. Wenanoiboreq wene ahrereq wene animárinseq

wenábáqmarinseq wenanahnorehreq suahnaraqmé íné sénirankéhe. Wewe awahbeh iwíáh suahnaraqmé íné séniréh ání míankehe.

²⁷ Nánibone arambehri miraunsabé íné awankátaq táhpawe nubiq suagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniráhro. Minayabe néne arambehriraq túbáh agéna peh we awahbeh arámbéhrí sehgi ánimé né séniréh ání íre míahrahire.

²⁸ Nah pianaína anínká ebeqme iwíáhue tagankehe. Nah pe naneqmarínkákáq wene móneakáq awehraq kahnaraqmé anehe pearankéhe.

²⁹ Ebeq íre iwíáhi anínká nahwiahnsanse pearena anehe néne móneakáq íre awehraq kéhre éna mi nah íre pera suankéhe. Tagehra kegá susa náhwíáhnsánsé tagéra mi anínsábé awiréh atera,

³⁰ Wega áhwháreh arámbéhrí íre parabaruahrahire oneherawoe.

³¹ Wahnah anínká mó wahnáh ánínseq wene ebeh kereq ebehue subiq suanéhe iwíáhéna ebeq tútuue ména kawerue iwíáhinkehe. We peh 10 táhúséni (10,000) ebehira ke míéhrrataq wene naruo peh íregáritaq 20 táhúséni (20,000) ebehira ke míéhrrataq kaweq iwíáhi wahnáhnká íre apubúue koebehinkehe.

³² Itene naruo íre subipáhraruahráhuéne iwíáhinaraqmé sene naruo míéhrrataq ahnsaní eqmarankéhe. Itega íre ebehoneheq múne. Kaweqtaq míanehboq póqsuanéhe terio éna eqmarankéhe.

³³ Mina inserah íné séniraníe iwíáhóna anínká ebeqme iwíáhue tagankehe. Peh morá wewene

matíéh náneqsabé, Anetaníbo moke suaníe íwíáhi anínká íné séníréh ání míankehe úwe.

Sísaga auqmah soréqsábé pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Mátíyu 5.13; Máhka 9.50)

³⁴ Sísaga mó mahraréna, Sóreqme kaweq nanere. Sóreq auqmah úkínaraq árahue kaweraranéhnkono? Írakaumo.

³⁵ Auqmah soréqmé peh abehq úki puq sotápéq kíréh náneq íre séhréh atahráhire. Sotápéq kawerue kirankéhboq seqkákáq auqmah soréq ayahne sotápéq maranéhnkono? Írakaumo. Auqmah soréq peh máhpeq suaneheqmúne. Minayabe iahreakaq ké kawerue íráhro úwe.

15

Sipísípiq tabanaginsabé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 18.12-14)

¹ Táhkísi moné meyáh kéreq ahababáq kereqka Sísane ehweh iraneheéra weba suwara

² Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ehmuníq éhmúníréra, Mah anínká ahababáq sansano ke mehweh aritena sereq moráráq táhutahurire uwe.

³ Uwana Sísaga mi ehwéh irena mah pabéqmé éhwéh mahraréna,

⁴ Iteruwahrah anínká áhnte ka 100 sipísípiq wahnahnirana peh morá ká tabanagínaraq wega anerinabo? Wega íre tabanago kamáí 99 sipísípiq uwaruntú sahtaqme nahrabeq sitena tabanagi ka kogabarue ábóraq marankéhe.

5 Ábóraq marahneyabé iwíáh íwíáhéna mi ka sawiwena

6 wene nahtapeq pokue wenawahrahreq wene iyahnaboreqsabé síáhrabue sensabé, Néne tabanagi ka ábóraq marónsabé iwíáh íwíáhonehe inkehe.

7 Mina inserah íópeqté kégá 99 kaweqtaq míáh keyábé peh ákáhtaq iwíáh íwíáhowe. Peh morá áhbábáq ánínká wene ahbabáq suena Manikáne ani ukítaq íópeqté kégá anotahtaq iwíáh íwíáhowe úwe.

Tabanagi monéyábé pabeqme ehwéhne.

8 Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Mó inínká nayáhnkú móné matiéhkana peh morá móné tabanaginaraq wega anerinabo? Wegá áráhmu keqmarena nahupeq kabantáhinkéhe. Kawerue kabarue ábóraq marankéhe.

9 Ábóraq marena wenawahrahreq wene iyahnaboreqsabé síáhrabue sensabé, Tabanagi moné ábóraq marónsabé iwíáh íwíáhonehe inkehe.

10 Mina inserah peh morá áhbábáq ánínká wene ahbabáq suena Manikáne ani ukínaraq Maniká míéhabeqte íópeqté kégá ahbabáq súéh ánínsabé anotahtaq iwíáh íwíáhigehe úwe.

Ábákawa kouwekuraitaq wenaboga iwíáh íwíáhúnsabe pabeqme ehwéhne.

11 Sísaga mó mahraréna, Peh morá wéhreq wene ahninkáwáráreq míarowe.

12 Ábákawagá wenabonsabé, Nániboo, amahnága arene ménsámehnsá saraqme náio urairana sibowágá wene ménsámehnsá saraqme náriátáire.

13 Náriátáirana ábákawagá táhmaroraq mitaq ména wene ménsámehnsá sokah sokahue íre wahto wáhnaupéqté ké suwahpeq pokéna mitaq míaraitaq wega ahbabáq sansa mira aruqarurainsabé wene móne apubúue parabaguraire.

14 We tabonah ani ukurairana mitaq anotah ehwéhrarairana we arupibiuraire.

15 Arupibiurainsabé wega mibeqté ániné arambehri aní úkurairana wene wahnahnka, Uworapeq néne póeráhqtaq kowahnahnúno atáráire.

16 We áhnte arúpíbúurairana póeráhqka narotaq sene táhutahuq nahrahurairara mó kegá we íre náwátówe.

17 Minayabe wene múguwahgu iwíáh suena tábúsoqme iwíáhéna, Nánibone arambehrio ke áhnte topáh kéhranawe íné mahtaq nirupinsabé pukorahuge.

18 Íné mahtaq suena nánuwahpeq pokue nánibonsabé mahrarinie. Nániboo, ahbabárurautaq arereq Manikánseq ahbabáraitáráuge.

19 Ahbabáraitáráunsabé mókakewe ínénsabe, Nénahnine íre ainto. Peh arene arambehri aní míankeheé arambehriúno ainto teawiníe éna

20 mitaq suena wenaboba pokuraire.

We áhníbórá suraitaq wenaboga tagéna arutaboírue pehbeheráh weba kure kogáhkoue nánkóqnarairana

21 wenahninká wensabé, Nániboo, ahbabárurautaq arereq Manikánseq ahbabáraitáráuge. Mókakewe ínénsabe, Nénahnine íre ainto uraire.

22 Urairana abowágá wene arambehrio keyábé síáhrabéna sensabé, Kaweq káhq ambántá

apubúue mewe suki atáhro. Wene ayahnkrapí kera suki ateq wene aigárápí súu suki atáhro.

²³ Kaweq kaho áráhq subiqme moráráq táhutahuréq íwíáh íwíáhonehe.

²⁴ Nénahni pukuraime amahnága oga míéhre. We taqnobaguraime amahnága ábóraq míéh púaq íwíáh íwíáhonehe uraire. Segá táhutahuq kawerara era íwíáh íwíáhurowe.

²⁵ Íwíáh íwíáhurowana awahwágá wene sotápéqté séna ábáhruro irena

²⁶ arambehri anínsábé, Aneroo kasenuraire.

²⁷ Kasenurairana, Arenábáq séna awaho ani míéhnsábé arenaboga káho áráhq subiqme nanehe uraire.

²⁸ Urairana awahwágá anotah abíáhnsánéna nahupeq íre kibekurairana wenaboga tueyokue wensabé, Máho ue áhrabéna, Aru ukiqmewé kiinsahwé aito uraire.

²⁹ Urairana awahwágá wenabonsabé, Ínéwé áhnte opéq arene arambehri mira aruqaruruge. Arene ehweh íre anterutauge. Ínéreq néne iyahnaboreqka ábáhrigeheé arega méme áráhqmé íre níátóne.

³⁰ Arenahninká ahababáq ininsónseq arene ménsámehnsá parabaruenta sirah arega káho áráhq subiqme náwene uraire.

³¹ Urairana abowágá wensabé, Are nénahni móne. Arereq ínéreq moráráq mía míaúye. Moke matió ménsáméhnsámé areneákák matioye.

³² Arenábáq pukuraime amahnága oga míéhre. We taqnobaguraime amahnága ábóraq míéh púaq itega íwíáh íwíáhue ábáhrúnawe ábérehre uraire úwe.

16

Ménsámehnsá tínáhuue mirai anínká miraurains-abé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga we kéro keyabé mó pabéqmé éhwéh mahraréna, Áhnte monéákáq wéhné ménsámehnsátaq arambehri anínká auráq átáráraire. Átárárairara mó kegá wene wahnahnsabé, Arene arambehri anínká íre kawerue wahnahnire urowe. Urowana wene wahnahnka irena

² mi anínsábé áhrabue kasenéna, Arene áhwára áhwára sansánsábé teniémé aiq pútaq ehwéhpo? Tenio. Arega néne ménsámehnsá moke kawerare mókake minawari íre wahnahninkehe uraire.

³ Urairana mi anínká wewe náhenéna, Néne wahnahnka kaqnuahnaraqmé aneq arámbéhrí ininkono? Íné nonáwehq ube arámbéhrí íre miraorahuge. Móneyabé ineh inehyabé áhnte niyehitehre.

⁴ Íné iwíáhume tínáhuakáq kegá néne iyahnabo úkigehboq sene tínáhu maratarinie. Miraonaraqmé mókake néne arambehri íre kahnaraq sega íné mehweh aintera sene nahtapeq máho aintera kirabo aintagéhe íwíáhuraire.

⁵ Wega mira íwíáhéna tínáhuakáq ké síáhrabéna ebeq surai anínsábé, Néne wahnahne tínáhuue árahue kehro uraire.

⁶ Árahue kehro urairana, Obenkisa óéri antéhyá* 100 antéhyá merauge urairana, Mah pepáhqtáq

* **16:6:** Óéri anome óriwi awankátápéqté sérá anone. Óriwi awánkánsábé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáhno.

mahraue sehiranúno éna ínégá 50 obenkisa óeri antéhyá awinauge ue sehiranúno teawátáire.

⁷ Anehe surai anínsábé, Néne wahnahne tínáhue árahue kehro urairana, Wítiwe 100 ambékí merauge urairana, Mah pepáhqtáq mahraue sehiranúno éna ínégá wítiwe 80 ambékí awinauge ue sehiranúno teawátáire.

⁸ Wega mina tahnsa urainsabé wene wahnahnka wensabé iwíáh íwíáhéna, We ahtebia áníne uraire.

Mah marákóipéqté kégá mah marákóipéqté sánsá aiq ahtebahwe. Minayabe ménsámehnsá paiqmaráhnsábé sene sánsánká téhrehraheq nogó kéné sánsá kiotaikowe.

⁹ Teiníboq írátíáhro. Áhnte ke itene iyahnabo míagehboq mah marákóipéqté ménsáméhnsá náriéro. Mina parabagína tanáhráq oga mérapeq sega mitaq mehweh aitagéhe úwe.

¹⁰ Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Pehgáriq arámbéhrí kawerue mirai anínká anotah arámbéhrí moq kawerue mirainkehe. Pehgáriq naneq pehipi meyéh anínká anotah naneq moq aebóorahire.

¹¹ Arega mah marákóipéqté ménsáméhnsá íre kawerue wahnahninaraqmé árahue oga mía mía arámbéhrí mirainibo?

¹² Mó aniné ménsáméhnsá íre kawerue wahnahninaraqmé arega wahnahninkeheéna insega ménsáméhnsá airaiq awinkéhbo úwe.

*Téhtaré wáhnáhné arambehri moráráq íre seh-gioráhi ehwéhne.
(Mátíyu 6.24)*

13 Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká téhtaré wáhnáhné arambehri íre moráráq sehgiórahire. Wega mó wahnáhnésábé awahbéna mó wahnáhnésábé íre awahbanae. Wega mó wahnáhné arambehri kawerue sehgiéna mó wahnáhné arambehri áhwára áhwárainae. Mina inserah itega Manikánsabe irutaboiro sansánkákáq móneyabé irutaboiro sansánkákáq íre moráráq sehgiórahówe úwe.

Sísaga Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé teriu ehwéhne.

14 Sísaga mah ehwéh mahrarúwara Péhrasi kegá irera móneyabé sirutaboiro puara wensabé awiréh atáhwe.

15 Awiréh atáhwana wega sensabé, Mó kegá, Ite kaweq ke wóe aitagehéera arambehriowe. Manikánka itene kopípéq irupipeqté íwíáh tagaríehre. Wehukega iwíáh íwíáh atáh náneqme Manikánka mi naneqsabé abehq náneq mire atéhre.

16 Wání meri merini aní Sóniga íre sútaq Mósísine ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáq kowe. Kowana Sóniga suraitaq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte kaweq ehwéh tei teinúne. Teinúnara ómi kegá págegeue mitaq kioráhúne íwíáhowe.

17 Íopeqkákáq mah marákó márakóákáq mókake tabanaginae. Peh Manikánka sehgióro i ehwéhme mi ehwéh pehgáriq íre tabanagórahire.

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 5.31-32, 19.9; Máhka 10.11-12)

18 Wene ahre kaqsuena mó ahre meyéh ánínká aiq ahabárire. Sutai ahre meyéh ánínká moq ahabárire úwe.

Áhnte monéákák wéh iraipéq mívarainsabé éhwéhne.

19 Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Menah áhnte mensáméhnsánkákák wéhgá kaweq ambántámári aneranerue ména ahriahri kaweq tahutáhúq naruq narururaire.

20 Wega miraurairana tabonah náonkakák ání wenáwíq Árásárúsi áhnte mensáméhnsánkákák wéhné ogesáh ogesáhrapeq tútuue ména

21 mi wehné táhutahuq apipi nanieéna mitaq mívarairana iamárínká séra wene náo wana wana-nurowe.

22 Tabonah ani pukurairara íopeqté kégá wenawa meqmera Maniká míéhrapeqte aní Ébáráhmaba móátárowana áhnte mensáméhnsánkákák wéh moq pukurairara maisiarówe.

23 Maisarówana wenawanka iraipéq ména antah erurairana kamahuraire. Wega senahpeq tagarairara íre wahtopeq irerebeq Ébáráhmareq Árásárúsireq moráráq mívaroyana tagaraire.

24 Tagéna Ébáráhmansabé áwíahraqséna, Ébáráhma nániboo, ínénsabe arutaboiraite Árásárúsi eqmarehnana wene ayahnkara wánípipeq pámbáhue ninehbíraq tabaintahnana titiríno. Mah iráipéq anotahtaq níerire uraire.

25 Níerire urairana Ébáráhmagá wensabé, Náníbáre. Are oga mívarona tanáhráqmé áhnte kawéq náneqkákák mívaronana Árásárúsi tabonah ani mívaraire. Minayabe iwíáhue tagáhno.

Amahnága we mahtaḡ kaweqtaḡ míéhrah arewe mitaḡ kamahóne.

²⁶ Móme ite ákáhpi mentú kéhnsábé mahbeqté kégá mibeḡ íre tuoráhúnara mibeqté kégá mahbeḡ íre kioráhowe uraire.

²⁷ Urairana wega Ébáráhmansabé, Nániboo, Árásárúsi nánibone nahtapeḡ eqmaro.

²⁸ Mitaḡ náníbáqmari moberíáh miáhwe. Mah iráipéḡ anotah érirabeḡ se moḡ siyehboḡ Árásárúsiga sensabé, Itene ahababáḡ sansa sueḡ kaweqtaḡ mía míaooro korerinkéhe uraire.

²⁹ Urairana Ébáráhmaga wensabé, Sega Mósísireḡ Manikáne ehweh iraru kereḡne ehweh matiáhwe. Mina iragéhe uraire.

³⁰ Urairana, Ahḡáho. Sega mina íre iragéhe. Pukia anínká oganúkéna korerinaraqmé se irera sene ahababáḡ sansa suaneherawoe uraire.

³¹ Urairana Ébáráhmaga wensabé, Sega Mósísireḡ Manikáne ehweh iraru kereḡne ehweh anetaníbo íwíáhirataqmé pukia ánínká oganúkéna terinaraḡ sega wene ehwehnsabé moḡ anetaníbo íwíáhéra kaweq ke íre ukoneherawoe uraire úwe.

17

Ahababáḡ sansanká aiḡ pútare atona sansá saiḡ-naruahráhi ehwéhne.

(Mátíyu 18.6-7,21-22; Máhka 9.42)

¹ Sísaga we kéro keyabé mahraréna, Síúgio kewé anotah ahabábárowe. Mah marákó marákóipéḡ ahabárorahi sansá peh kagaire. Áúgii anímé ahababáḡ áhwáreh puana Manikánka anotahtaḡ kamah awinawire.

² Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh ání ahbabáq sansa áúgi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áúgii anínká káriq aní áúgi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruue púrúrúia káwéhúpípéq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino. Iteite kawerurero úwe.

³ Sísaga mó mahraréna, Arene iyahnabo anínká ahbabárinaraq ehweh ato. Ehweh atéhnaaraq wega arensabé, Íre kaweruge. Móme íre mirainie ínaraqmé insahwé ate wene ahbabáqsabe mó íre iwíáhúno.

⁴ Wega peh morá wéhékáh abapete téhtaré tánáhráq are ahbabáruue ue anehe wega, Íre kaweruge. Mi ahbabáq suaní ínaraqmé wene ehwehnsabé aiq pútare ate wene ahbabáqsabe íre iwíáhúno úwe.

Sísaga aiq pútare atéh sánsánsábé teriu ehwéhne.

⁵ We kéro kega Sísansabé, Itega kaweqtaq aiq pútare atanéhboq séhréh aito uwe.

⁶ Séhréh aito uwana wega sensabé, Arene iwíáhwé awanká ayu pehgáriq ayú tahnsa kahnaaraq itega anotah awánkánsábé, Are sawikue móbeq sóreq waní káwehupípéq kogahno irataq mi awánkánká itene ehweh sehginawire úwe.

Sísaga kaweq arámbéhrí ániné sánsánsábé irarú ehwehne.

⁷ Sísaga mó mahraréna, Wahnah korégá wene arambehri anínsábé, Néne sipisípiqtaq wahnahnúno anehe néne sotápéq koarambehriúno atéhrana tupekinaínara wega sotápéqté arámbéhrí suena wene wahnahne nahtapeq sinae. Wene

wahnahnka wensabé, Aiq míre. Sewe náhno inabo?

⁸ Írakaumo. Wahnah korégá wensabé, Néne táhutahuq tiare tahberapeq mewe ménánio éna ínégá nawe parabarúáhnaraq arene táhutahuq nankehe inae.

⁹ Minawé peh arambehri aniné arambehri puana wega miraitaq wahnah korégá kaweróne inabo? Írakaumo.

¹⁰ Mina inserah Maniká itene Wahnahne ehweh sehgióro. Kawerue sehgieq parabarueq iwíáhéq ite ire kaweq arámbéhriúna anímárí múne. Itega miraúnawe peh itene arambehri wire oro úwe.

Sísaga kawerato anínká kouwekue kaweróne ato ehwéhne.

¹¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq pokinaútaq wega Sámária marákóákáq kótaikue Kehrari marákóákáq kótaikue

¹² mó ke suwahpeq kúwara inayáhnkú ké anotah naonkákáq kégá weba suwe. Mó ke insoq sitéhneho éra sega móbeq iriwe méra

¹³ áhrabéra, Sísao, are anotah aní móne. Arutaboiraito uwana

¹⁴ Sísaga se tagéna sensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kébá pokue itene náo kaweraginsabé sokigi ariéro úwara pokue ahtapeq kutaq sene náo kaweragúwe.

¹⁵ Peh morá anínká wene náo kaweragú tagéna kouwekue Manikánsabe anotahtaq iwíáh iwíáh atena

¹⁶ Sísane aigárápí abiah maraipérué káúqmunue iwíáh iwíáh atena kaweróne atowe. Mi anímé ire Asiu aníne. We Sámária marákórápéqté áníne.

17 Sísaga we kasenéna, Inayáhnkú kaweraitóge. Mó abapete itaréitaré ánimárí eheq míaho?

18 Aneqsabé peh morá wáhnaupeqté ánínká kouwekéna Manikánsabe iwíáh íwíáh atehro éna

19 wensabé, Irigue pokúno. Aiq pútare aintah-naga kaweratéhre úwe.

Sísaga tuina tanáhráqsabé éhwéhne.

(Mátíyu 24.23-28,37-41)

20 Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé, Manikánka wahnah wahnahnína tanáhráq ahkake sinabo uwana wega sensabé, Manikánka wahnah wahnahnína tanáhráq wehukega siuratate íre tagahrahowe.

21 Wehukega, Mahtaq kéhre. Mitaq kéhre íre irarerahowe. Manikánka wahnah wahnahnime amahnága ite míahrabeq ábórarire úwe.

22 Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Mókake itega íné wehukení úku aní túóna tanáhráq níwénunue irutaboírég íre tagagehe.

23 Mi tanáhráq sinaínaraq mó kegá, Mitaq koragahro. Mahtaq seragahro teírataq sene ehweh íre aiq pútare arítáhro.

24 Sokeqsúéhkana apubúue moke íópeq téhrehnserah íné wehukení úku aní túóna tanáhráq tuinauge.

25 Téhwe mah tanáhráq wahnahno kegá ínénsabe, Iuwahriehre aintera kamah aniera nubiq suagéhe.

26 Naho naho Nóah mío tanáhráq wehukega ahbabáréra miraunserah íné wehukení úku anínká tuinie onaraq mi tanáhráq oga míéhra kegá mi-raigehe.

27 Anotah waní pianaú tanahráq wehukega ahbabáréra ahriahri miraunserahnéra táhutahuréra ábáhréra pahuiruwana Nóahga wene sípiipéq kibekúwana anotah ibónsúwana wání pionka moke subipáhraruowe.

28 Mó aní wenáwíq Árótae. We wáhnaupéqté ké suwahpeq Sóróma suwahpeq míotaq mi kegá íre irasa ké méra táhutahuréra paiqnanánéra ayu uqmarera nah pearówana

29 wega mitaq suena pokútaq íópeqté irobina tuwara mi ke moke tabikue pukuwe.

30 Mina unserah íné wehukení úku anínká tuinaona tanáhráq wehukega táhutahuréra seyene arambehri miraéra ahwiminirataq tuinauge.

31 Mi tanáhráq sinaraq máhpeq míéhataq itene ménsámehnsá meyanehééq nahupeq kibekiyeho. Mina inserah sotápéq míéhataq itene nahtapeq kouwekiyeho.

32 Manikánka Áróthane ahre kamah awunsabe ahrreraq matíáhro. *(Stat 19.26)*

33 Wehukeníká peh wewensabé arutaboiréna peh wewe awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. We awahbeh iwíáh suqsuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe úwe.

34 Sísaga mó mahraréna, Íne wehukení úku anínká túónaraq mi tanáhráq inokáhpeq téhranité morá máhriqtáq sugéhataq Manikánka mó aní merena mó aní mitaq auwanae.

35 Téhrinítégá aboyanirataq mó iní merena mó iní mitaq auwanae.

36 [Téhtaré wéhgá sotapéq arampehrirataq mó weh merena mó weh mitaq auwanae úwe.]

37 Úwara we kéro kega wene ehweh irera Sísansabé, Itene Wahnahno, eheqpo uwana wega sensabé, Pusa káné anonka kéhrabeq kúqnumarinká ínsínsíowe úwe.

18

Sísaga pagu paguni kewéínínsábé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga we kéro kega púreré sansansabé anetaníbo íwíáhéq túbáh agiyehboq peh ahriahri púrerigeheéna mah pabéqmé éhwéhmé teriuwe.

² Mó kené koti ehwéh iwíáhue irena sene koti kawerarítéh wéhgá wenawahpeq ména Manikánsabe íre áhreia mó keyábé íre iwíáh íwíáhurstaire.

³ Mi ke suwahpeq kéweiní ména mi wehbá séyééna wensabé, Níwíoqneh aní túbáh aginkehboq ehweh ato teawa teawanuraire.

⁴ Téh séyéuraitaq mi weh ánínká wene ehweh íre irena ahqáho ataráire. Anehemé wega mó iwíáhéna, Ínéwé Manikánsabe íre áhreia wehukeyabé íre iwíáh íwíáhuge.

⁵ Peh mi inínká inéba séyééna pagu pagu aintéhnabé wene ehweh sehginie. Íre sehgiónaraq wega mó séyééna pagu pagu aintahnaraq nuwahqsoreqninae uraire úwe.

⁶ Sísaga mó mahraréna, Mi wehgá íre kaweqtaq ména mi iwíáhurstaire íráhro.

⁷ Wega miraurainsabé Maniká tagariáh kégá ahriahri púreq aruqarurirataq Manikánka íre séhréh aritanabo? Wega íre wahto tanáhráq peh túbáh aginabo? Írakaumo.

⁸ Teiníboq írátíáhro. Wega se apubúue séhréh aritanae. Íné wehukení úku anínká mah marakóípéq kiwekona tanahráq mah kegá ínénsabe aiq pútare aintaneherabomo úwe.

Téhq anitégá púreruya sansátaréyábé pabeqme ehwéhne.

⁹ Mó kegá iwíáhéra, Itebataq kaweq ke míone éq, Mó keyábé iuwahriehre uwana Sísaga mah pabéqmé éhwéh mi ke teriuwe.

¹⁰ Péhrasi anínká púrerinieéna Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq kirairana táhkísi moné merai anínká moq púrerinieéna mitaq kiraire.

¹¹ Péhrasi anínká iriwe ména wewensabé iwíáh íwíáhéna mahraréna, Manikáno, íné mó ke tahnsa ání íre míónsábé arensabé iwíáh íwíáh atóge. Ínéga aebówé, ahabábáqmé, mó kené ahre abariéwé íre mirau aní múge. Íné íre mahna táhkísi moné meyéh ání tahnsa ání múge.

¹² Ínéga mó wikíráq mó wikírárue arensabé iwíáhéna téhtaré wéhékáh táhutahuq awehriuge. Moke meyó náneqme saraqme abapete itaréitaré matawéna mó morá are náwa náwanuge uraire.

¹³ Péhrasi anínká mahna tahnsa púrerurairana táhkísi moné meyéh anínká móbeq iriwe ména wene ahabábáqsabe ayehitarairana ibiséna aura marakóiperurawéna púreréna, Manikáno, íné ahabábáq ani míónsábé arutaboirainte kawerainto uraire.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Manikánka táhkísi moné merai aní kawerataráirana wene nahtapeq pokéna kaweqtaq míarairana Manikánka mó aní peh áwé tagarairana

wene ahbabáqkakaq mewena pokuraire. Aneqsabébo? Wewensabé iwíáh iwíáhi anímé Manikánka mi anínsábé, Pehgáriq aní míahno atankéhe. Íné pehgáriq aní múge iwíáhi anímé Manikánka mi anínsábé, Anotah aní míahno atankéhe úwe.

Sísaga, Káriq anímárínká ínéba sewíagehboq ahqáho arítého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.13-15; Máhka 10.13-16)

¹⁵ Sísaga káriq anímári táhtorankeheéra mó kegá meriqmera mórítówara we kéro kega mórító keyabé suwehgu aritera ahqáho arítówe.

¹⁶ Ahqáho arítówana Sísaga mi káriq anímárínsábé, Máhoro éna we kéro keyabé, Mah káriq anímári ínéba sewíagehboq ahqáho arítého. Sega mira onserahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe.

¹⁷ Teiníboq írátíáhro. Mah káriq anímárínká Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé sirutaborowe. Peh morá sega mira onserahno kegá mibeq kioráhowe úwe.

Áhnte mensáméhnsánkákáq anínsábé arahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Mátíyu 19.16-30; Máhka 10.17-31)

¹⁸ Wahnah anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, arewe kaweq aní míahne. Oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwana

¹⁹ Sísaga wensabé, Aneqsabé kaweq aníne aintahno? Maniká webataq kaweqtaq mía míaire.

²⁰ Sehgióro ú ehwehmé aiq ahtebáhne. Mi ehwéhnká mahraréna,

Mó aníné ahre weh abariiyeho. Mó aní subiq súého. Aebóiyeho. Mó keyábé péhe éhwéh arítého. Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhiro ire úwe. (*Kisim Bek 20.12-16; Lo 5.16-20*)

²¹ Úwana mi anínká Sísansabé, Káriq aní míarautaqqákáq amahnágaákáq mi ehwéh sehgiúge úwana

²² Sísaga mi ehwéh irena wensabé, Peh morá náneq íre miraóne. Moke matiahna mensáméhnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íópeq kaweq naneqmarí matiankehe. Tabonah ke moke nárie íné séniro úwana

²³ mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwe.

²⁴ Sísaga mi weh tagéna mahraréna, Áhnte mensáméhnsá matíáh kégá Manikánka wahnah wahnahnirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire.

²⁵ Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéaginayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matíéh anínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe.

²⁶ Úwara író kega kasenéra, Minayabe insega oga mérapeq awaq miahráhiro ue kasenuwana

²⁷ Sísaga sensabé, Wehukega íre miraoraho naneq Manikánka miraorahire úwe.

²⁸ Pítaga wensabé, Iteruwahpeqqakákáq moke mationa naneqqakákáq sueq kérone úwana

²⁹ Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhiro. Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbéhrí

miraoneheéra sene nah súáhmé amahnága áhnte mó nahmárí awaq miagéhe. Mi arámbéhrí miraoneheéra sene ahreromé, sensibáqmarimé, sensinoibowe, sene animárimé súáhmé

³⁰ áhnte mó kegá sensuwahrah úkigehe. Mókake oga mérapeq moq awaq miagéhe úwe.

Náhmábáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 20.17-19; Máhka 10.32-34)

³¹ Sísaga moke we kéro ke móbeq sitena sensabé, Íráhro. Manikáne ehweh iraru kegá íné wehukení úku anínsábé naho sehiranuwe. Itega Sarúsarama suwahpeq pokonaraq sega sehiranunserahnue mó kegá miraigehe.

³² Nánuwahrah Asíú kegá nahnso keba móintagéhe. Segá niwiréh aintera abehq éhwéh aintera tehqni aintera

³³ nubiq marera nubiq suagéhe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwara

³⁴ we kéro kega mi ehwéh íre ahtebowe. Mi ehwéh áwahe kopípeq ko púara sirupipeq íre írówe.

Sísaga aura pira ání kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 20.29-34; Máhka 10.46-52)

³⁵ Sísaga Séríko suwahpeq wahto kútaq aura pira ánínká ahnayehráq tútuue ména ineh inehúwe.

³⁶ Áhnte kegá sótaikuwana mi anínká irena sensabé, Aneroo úwara

³⁷ sega wensabé, Néhsara suwahpeqte ání Sísá sotaikire teawúwe.

³⁸ Teawúwana wega anotahtaq mahraréna, Sísao, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboirainto úwara

³⁹ ebeq ku kegá wensabé awehgu atera, Ehiya míahno atówana wega íre túbáh agia peh anotahtaq mó mahraréna, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboirainto úwe.

⁴⁰ Arutaboirainto úwana Sísaga mitaq kowéna, Niyáhrabi aní meqme sero úwara meqmera suwe. Suwana Sísaga wensabé,

⁴¹ Aneratanínkono úwana wega, Néne Wahnahno, íné tagéyabe nuwahbehre úwana

⁴² Sísaga wensabé, Arega aiq pútare aintahnaga aiq kaweratóge. Tagáhno úwe.

⁴³ Tagáhno úwana apubúue tagéna Sísá kérena Manikánsabe iwíáh íwíáh atowara mina tago kegá moq iwíáh íwíáh atówe.

19

Sísaga táhkísi moné meyo aniné nahtapeq pokú ehwehne.

¹ Sísaga Séríko suwahpeq kure kótaikinaúwana

² táhkísi moné meyo kene wahnah wenáwíq Sákíási míowe. We áhnte monéákáq anínéna,

³ Sísá taganie iwíáhéna áhnte kegá kígiunsabe we egahq aní púana Sísá íre tagahrahúwe.

⁴ Minayabe wega pehbeheráh wehuke kótaikue Sísá taganieéna we sína ahtápéqté áwánkátápéq kire kirútuue míowe.

⁵ Tútuue míowana Sísaga wahtotaq séna aura pankeqme Sákíási tagéna wensabé, Sákíásio, arene nahtapeq kowíaniboq are apubúue maraipéq tueagúno úwe.

6 Tueagúno úwana Sákíásiga apubúue tueague aru eyoyóéna Sísa mehweh atena wene nahtapeq móatowe.

7 Mina tago ke ómiga abiahnsanéra áhnte ahabábáq ániné nahtapeq pokinsabé íre kawerire uwe.

8 Sákíásiga wene nahtapeq iriwe ména Sísansabé, Néne Wahnahno, néne ménsámehnsá saraqme tabonah ke ákáhtaq náriníe. Menahmé ínégá mó keyábé péhe éhwéh teriena sene móne pehipi mer-auge. Amahnága merau moné itaréitaréraq mer-aunserahnue mi ke náriníe úwe.

9 Úwana míó kega írótaq Sísaga wensabé, Arene ahabábáq sansa suahnayabé iboramé ite mi karíronání kaweraitóge. Arewe amahnága aiq pútaq Ébárahma kahnáh ání míahne.

10 Íné wehukení úku anínká ahabábáq ke kabarue kawerinieéna tumióge úwe.

*Sítárlarai monéyábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 25.14-30)*

11 Sega ahtapeq kure Sarúsarama suwahpeq wahto kutaq wereq nogú kega iwíáhéra, Manikánka wahnah wahnahnirabeq ábóraq aginaire unsabe Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriuwe.

12 Teriena, Anotah wehgá íre wahto wáhnaupéqté kéné marakóraq pokinauraire. Mi wehgá iwíáhéna, Pokinaurabeqte wáhnáh anínká ínénsabe, Arenawahpeq pokue arenawahrah kowahnahnúno teninkeheéna pokinauge iwíáhuraire.

13 Pokinauraitaq wene arambehri ke nayáhnkú ké síáhrabéna 20 Kína 20 Kína ue sítaráwéna sensabé, Íné pokona tanáhráq mah moné matawéq paiqme arambehriéwehrana kouwekono éna poku-raire.

14 Pokurairara wenawahrahga wensabé íre suwabhéna wáhnaupéqté wáhnáh ánínsabé, Areba ki anínká itetaq wahnahnéyabe iuwahriehre koreawéro éra mó ke we anehe eqmaq súátówe.

15 Pokurai wehgá mi wahnáh arámbéhrí mewena wenawahpeq kouwekéna wene arambehri ke móne átárióro keyábé síáhraburaire. Síáhrabéna sensabé, Ítáu moné arámbéhrí árahuroo kasenuraire.

16 Árahuroo kasenurairana ebeq surai anínká wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné mi 20 Kínáráté áhnte paiqmaqme amahnága arene móne íregáritaq Kiná 200 Kína úkire urairana

17 wahnah korégá wensabé, Kaweróne. Are kaweq arámbéhríóna aní móne. Pehgáriq arámbéhrí tábúsoq marahna puah mókakewe arega nayáhnkú kéhíná suwahpeq wahnahninkehe uraire.

18 Mó arámbéhrí ánínká séna wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné mi 20 Kínáráté paiqmaqme amahnága arene móne 100 Kína úkire urairana

19 wahnah korégá wensabé, Arewe moberíáh kéhíná suwahpeq wahnahninkehe uraire.

20 Urairana mó arámbéhrí ánínká séna wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné meyo. Ínéga ambantaraté úbíqme kopéq matauge.

21 Íre arega arambehríóna naneq mewe meweóne. Íre arega uqmatona naneq naruq naruróne. Are págege wahnáh aní míahnayabé áhreéna arene móne kopéqmarena pehipi áwúge uraire.

22 Urairana wahnah korégá wensabé, Arewe íre kaweq arámbéhríóna aní móne. Arega iraréna ehwéhnsabé ehweh atanauge. Íre ínégá arambehriu naneq mewe meweuge éna wino. Íre ínégá uqmatau naneq naruq naruruge éna wino. Íné págege wahnáh aní míó púah

23 aneqsabé néne móne pénkiipéq íre matono? Mirauronaraq tahirímé amahnága áwátáu monéákákq pénkiipéqté mónéákákq meyo irino éna

24 mitaq míaro keyabé, Túbáh agurai aniné móne mewe q áhnte kiná 200 kína matíéh aní náwéro uraire.

25 Urairara sega wensabé, We amahnága 200 Kína matíéh mino urowana

26 wahnah korégá sensabé, Teiníboq írátíáhro. Áhnte matíéh aní mónkakákq awiníe. Pehgáriq matíéh aní mina meyhanna we tabonah ani míankehe uraire.

27 Wahnah korégá mó mahraréna, Néne naruowe ínénsabe itene wahnah aní méyabe iuwahriehre uro kewé meriqme sure ínégá tagahnaq subiq súáhro uraire úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Máhka 11.1-11; Sóni 12.12-19)

28 Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriena ahtapeq ebeq kure Sarúsarama suwahpeq pokinaúwe.

29 Wega Páitápási suwahpeq Pétáni suwahpeq wahtotaq kútaq Óríwi sawéhrápéq kiuwe. Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq

30 sensabé, Isebeq wahtotaq kehiná suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh ká tónki aráhq wehuke íre áhkokóue nogí ká tagéta pugeqme meqme setao.

31 Pugeréhrataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraq wensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye teawétao éna eqmaq suowe.

32 Eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah iyaro tonkí aráhq tagéra pugeroýe.

33 Pugeroýataq mi kané sibowáréhga, Aneqsabé pugerehyo uwara

34 sega sensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye uyana sega, Meqme pokotao uwara

35 mi ka meqme Sísaba seweqmera sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkíné ahbobiahtaq kierútu agúwe.

36 Tónkiga Sísá áhkokóue pokútaq wereq ku kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme awahrirarówe.

37 Mi ah Óríwi sawéhrápéqté tutaq Sarúsarama suwahpeqsabé wahtotaq kútaq áhnte we kéro kega Sísaga págegeue miraú otáq sánsámárínsabé iwíáhue tagéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe.

38 Sega anotahtaq mahraréra,

Itene Wahnah áwírue si aní anotah anínsabé iwíáh iwíáh atone. Manikánka iru pehwehrué aitenena we íópeq míéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe. *(Buk Song 118.26)*

³⁹ Uwara Péhrasi kegá Sísansabé, Are kéréh kéga túbáh agiyehboq ehweh arito uwana

⁴⁰ Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Segá túbáh agotaq tahirímé ebahmarínká anotahta q iwíáh íwíáh aintáh irino úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeqte kényábé ibisó ehwehne.

⁴¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq wahtotaq kútaq mitaq tagéna mibeqté kényábé arutaboirána ibisówe.

⁴² Ibiséna mahraréna, Ibora itewe Manikánka insahwé aitéh sánsá ahtehta q tahirímé nirupipeq eyoyó irino. Amahnágawé itega íre tagariahrahowe.

⁴³ Mókakewe itene naruoga iteba séra ite abugéqnáhnue moke itene ahmari paitáwéra wahnahnigehe.

⁴⁴ Segá itene nahmarí sokoruera itereq itene animárínseq subipáhraruagéhe. Segá moke perehnehnia ebáhtaté miraia naneq sokoruagéhe. Manikánka ite kaweraite tanahráq íre ahtebonayabé mókake itene naruoga miraigehe éna arutaboíraritowe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápété paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 21.12-17; Máhka 11.15-19; Sóni 2.13-22)

⁴⁵ Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuena

⁴⁶ sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Néne nahme púreré nahne ue áwíratagéhe ire. *(Aisaisa 56.7)*

Itega miraonka mah nahmé aebó kégá mehwatíáhnserah nah úkire úwe.

⁴⁷ Sísaga mó wehekáh mó wehekáhnue mitaq síwáhnorúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq mibeqté wáhnáhmárínseqka Sísá subiq suanéhboq aneq ehwéh atanéhnkono éra sío síouwe.

⁴⁸ Sísaga síwáhnorútaq áhnte mó kegá wene ehweh ireyabe suwabhó púara we subiq suanehe íwíáhu kegá íre suboráhuwe.

20

*Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwéhne.
(Mátíyu 21.23-27; Máhka 11.27-33)*

¹ Sísaga mó wehekáh Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté wíráípéq síwáhnoréna kaweq ehwéh teriuwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq mibeqté Asiu kené ábóawáh wéhreqka weba séra

² kasenéra, Arega miraóna naneqme árahinie miraono? Insega miraúno atáráinsabé miraono? Teio úwe.

³ Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga moq itensabé kaseninie.

⁴ Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áúwátáiro? Manikánka eqmaq áúwátáiro? Peh wehukega eqmaq áúwátóo? Teniéro úwe.

⁵ Teniéro úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhnkono? Manikánka Sóni eqmaq áúwátáire teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare atáróo inae.

6 Wehukega Sóni eqmaq áúwátówe teawénaraqmé mahtaq sáhuriáh kégá, Sóniwe Manikáne ehweh irarurai aní míre íwíáho puara ebahnsa tuparuqme iubíyeho éra sío síouwe.

7 Sío Síoéra Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áúwátáiramo. Ite íre tagarione uwana

8 Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínéga moq ínénsabe, Miraúno aintárai aní íre teinie úwe.

Sotáq wahnahnuro ahabábáq keyábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 21.33-46; Máhka 12.1-12)

9 Sísaga mi keyábé mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Wehga sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupéqté ké suwahpeq kowéna íre wahto tanáhráq mitaq míraire.

10 Náhniáq sera irái tanáhráq wene arambehri anínsabé, Ákáhtaq koweyo éna sotáq wahnahnuro keba eqmatairara sotáq wahnahnuro kegá náhniáq sera íre náwasa subiqmarera kaqsutowe.

11 Kaqsutowana so aboga mó arámbéhrí aní eqmatairara sega we moq subiqmarera íre kaweq sansá atera sera íre náwasa kaqsutowe.

12 Kaqsutowana so aboga mó aní eqmatairara sega we anotahtaq subiqmarera so wírá máhpeq tuparutowana

13 so aboga wewe náhenéna, Anerininkono éna niruní nénáhní eqmaraníe. Nénahni púara sega wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna wenhahni anehe eqmataire.

14 Eqmatairara we wahto kuraitaq sotáq wahnahnuo kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq subiq suanéhe íwíáhéra

15 táhtoqme máhpeq móatera subiq sutowe.

Sega mirauronsabé so aboga mi ke anere ari-tankéhbo? Teiníboq írátíáhro.

16 So aboga wene sotápéq séna wahnahno ke subiq suanawire. Wene sotáq mó kegá kawerue wahnahnigeheéna eqsitankéhe úwe.

Eqsitankéhe úwara sega wene ehweh irera mahraréra, Éhneh. Sotáq wahnahnuo kegá miraurome íre kaweruwé uwe.

17 Úwana Sísaga se ebitáwéna sensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Nah piáh kegá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire ire.*

(Buk Song 118.22)

Mah ehwéh áwahewé aiq ahtebaho kasenúwe.

18 Kasenúwana mó mahraréna, Mi wahqtáq inahnsúbira kené siyahnsamé piteginae. Mi wahqká megue wehukení subinaraq wene ayahnsamé abiro abiro aginawire úwe.

19 Úwara Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka seye náhenéra, Sísaga mi pabéqmé éhwéhnie itepi parobehre íwíáhuwe. Mira íwíáhu puara sío síoéra, We táhtoqme karábúsiipéq móatanéhe éra peh mitaq sáhurío keyabé áhreu puara íre miraorahuwe.

Sega Sísansabé, Táhkísi moné inse awenéhknono kasenu ehwéhne.

(Mátíyu 22.15-22; Máhka 12.13-17)

* **20:17:** Mátíyu 21.42 aigárápéqté éhwéh tagáhnno.

20 Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka Sísa táhtore tanáhráqsábé áwénunowara mó keyábé, Sísa ba pokue péhe éhwéh teaweq, Arene ehweh ireyabe iuwahbehre oro. Wega ahbabáq ehweh irarinkehboq págegeue kasenéq áhwárawe tagahro. Ahbabáq ehwehnínaraq táhtoqme anotah wahnáhpá móatanéhe éra péheno ke eqmaq súówe.

21 Eqmaq súówara kure Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite tagarionawe arega iraréna ehwéhmé tábúsoqme ehwehnóne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh íwíáhé peh Manikáne sansá ahriahri tábúsoqme pahsuqme íwáhnoróne.

22 Minyabe teio. Aneq iwíáhono? Itega Aroma kené wahnah aní Sísháhi táhkísi moné awenéhnkono? Árahonehnkono uwe.

23 Úwana Sísa ga sega epéráhpéru iwíáh tagéna sensabé,

24 Ebah moné taganiboq ábóraq maro éna, Mah monéráq píkíshakákáq áwíqkakaq insene kehro úwara

25 sega wensabé, Aroma kené wahnah anímé Sísháhrinee uwe. Úwana Sísa ga sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwe.

26 Úwara Sísa ne ehwehnsabé áhtenéra wehuke míopi Sísa ga áhwára áhwára ehwéh íre irarúnsabe túbáh agéra ehiya míówe.

*Sísaga pusa ké iriwe oganúq sitankéhe ú ehwehne.
(Mátíyu 22.23-33; Máhka 12.18-27)*

27 Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe íwíáhu kee. Táhmaro mi kegá Sísa ba séra wensabé,

28 Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna,
Íre aninkákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní
meyankéhe. Mi inínká maqmarahna
animárí wenawahne animárí míageheéna
meyankéhe ire. *(Lo 25.5)*

29 Minayabe abapete téhraníté se ábárahnahnah
míarowe. Siwahwágá ahre mewena íre aninkákáq
uraitaq pukuraire.

30 Pukurairana náhmbáh 2 abakáwágá awahwáné
kéweiní mewena íre aninkákáq uraitaq puku-
rairana

31 náhmbáh 3 abakáwága moq monseráhnuraire.
Moke mi abaráhnhahnka mi iní mótaq mótarue
mewera íre aninkákáq urotaq orah animárí
pukurowana

32 sinehemé mi iní moq pukuraire.

33 Moke mi abaráhnhahnka mi iní meronsabé
iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo
kasenuwe.

34 Kasenuwana Sísaga sensabé, Mah marákó
márakóipéqté wéhgá ahre meyáhwara ahronká
wehkowe.

35 Manikánka iriwe oganúq sitahna kegá ahre íre
meyagéhe. Ahrega íre wehkigehe.

36 Se íópeqté kegá mía mía onserah puara mó
íre pukigehe. Manikánka se iriwe oganúq sitahna
puara peh wene animárí mía míagehe.

37 Pusa ké iriwe oganúq site ehweh Mósísine
sehiranka teíre. Uworapeqté káriq awánkánsabé
íre tagia peh téhrówana irobinapipéqté éhwéhnká
mahraréna,

Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine
Maniká múge. Íné Sékópane Maniká múge

úwe.

(Kisim Bek 3.6)

³⁸ Mi ehwéhniká sokigi aiímé Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga míáh kéné Maniká míre. Wega tagehme ómi oga míáhwe úwara

³⁹ táhmaro Mósísine ehweh síwáhnoro kegá Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega tábúsoqme iraréne éra

⁴⁰ áhtenéra mó íre kasenuwe.

Manikánka omaq ato aní éhweh Sísaga kasenú ehwehne.

(Mátíyu 22.41-46; Máhka 12.35-37)

⁴¹ Sísaga sensabé kasenéna, Manikánka merirankeheéna omaq ato aní we Tébitine anahwa wíre ewe. Mi ehwéhmé aneqsabé irarewo? Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue míéhnaq arene naruo wahnahnarítárahno ire.

⁴² Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúipéq sehiranúwana mi ehwéhniká mahraréna,

Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé,
Niyah púpeq tútuue míéhnaq

⁴³ arene naruo saiqnariankehe atóge úwe ire. *(Buk Song 110.1)*

⁴⁴ Írátíáhro. Tébitiga mi anínsabé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo úwe.

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahbabárowe ú ehwehne.

(Mátíyu 23.1-36; Máhka 12.38-40; Árúka 11.37-54)

⁴⁵ Ómi míó kega írótaq Sísaga we kéro ke teriena,

46 Mósísine ehweh síwáhnoro kegá mirao serahniyeho. Mó kegá se tagéra sensíwíq pankerageheéra íre wahto korósí úbíqmera nógówe. Sega máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. Momiwí nahtápéq pokotaq kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. Táhutahurabeq aboawah wehwári tútuue míáhrabeq méyabe suwahbehre.

47 Sega kéweinínsónsábé péhe éhwéh teriera sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Ite kaweqtaq míáh ké wóe igeheéq wehuke míáhtáq íre wahtotaq púreq aruqarurowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq se anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

21

*Tabonah inínká Maniká náwu monéyábé éhwéhne.
(Máhka 12.41-44)*

¹ Wehukega séra Maniká móné náwúrabeq áhnte monéákáq kegá mitaq móné náwúwana Sísaga tagówe.

² Tabonah kewéinínká séna káriq pabúsá móné náwuwana tagéna

³ mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Mi tabónáh kewéinínká náwí mónégá moke mó kegá náwé móné kiotaikire.

⁴ Sega sene pehipi matíáh móné náwéwana mah tabónáh kewéinínká moke wene matíéh mónéwé aiq náwíre. Aiq náwí púana amahnága táhutahuq paiqmarahna moné íre kéhre. Minayabe wega náwí mónégá moke mó kegá náwé móné kiotaikire úwe.

*Sísaga, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh íre kaw-
eraginawire ú ehwehne.*

(Mátíyu 24.1-2; Máhka 13.1-2)

⁵ Táhmaro kegá Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq tagéra mahraréra, Mah nahtáqmé áhnte kawéq ébáhmári awahriq naneqmarí kéhre uwana Sísaga minayabe mahraréna,

⁶ Itega tagah naneqme mókake paentárara aru-aneherawoe. Mi peréhnéhnia ébáhmári miraue moráráq íre kaginae. Peh moke paentárara aru-aneherawoe úwe.

*Sísaga anehe tanahráq íre kaweq sunúq sinawire
ú ehwehne.*

(Mátíyu 24.3-14; Máhka 13.3-13)

⁷ Segá Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega irarénawe ahkake miraoneherabo? Miraonehera irataq aneq ábóraraginabo? Miraonehera irataq itega ahtebanehboq ebeqme aneq ábóraragínaq taganehnkonó kasenuwe.

⁸ Kasenuwana Sísaga mahraréna, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítéhboq auráq matawéq tagaríáhro. Mi tanáhráq áhnte kegá mótaq mótarue néníwírue séra péhenéra, Íné Manikánka eqmaq núwéh ání múge éra, Anehe tanahráq aiq wahtonire igehe. Mina tahnsanira ke íre kéríráhro.

⁹ Mi tanáhráq mah marákó márakó ebehowe ira ehwéh ireq íre ahreoro. Íre iransánoro. Téhwe teiú náneq ebeq sínana anehe tanahráq íre apubúue sinae úwe.

10 Sísaga anehe tanahráqsábé mó mahraréna, Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebhoneherawoe. Mó wahnáhné awahraheq mó wahnáhné awahraherue ebhoneherawoe.

11 Mi tanáhráq anotah mariínae. Mitaq mah-taq ehwehráhnara áhnte ke awahreoneherawoe. Mi tanáhráq íópeqté náneqmarí tagéq anotahtaq áhreoraho naneqmarí tagagehe.

12 Mi tanáhráq itensabé suwahrieh kegá ite táhtoqme íwíoqnéra momiwí nahtápéq ehweh ait-era karábúsiipéq móitagéhe. Itega néne sánsá segiónsábé anotah wahnáh kéreq ákáhtaq wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe.

13 Mirairataq íné éhweh terigéhe.

14 Mi tanáhráq, Aneq ehwéh irarenehnkono ue iwíáh kikiriyeho.

15 Ínéga kaweq iwíáh aitahnaq ahtebia éhwéh irarirataq itene naruoga mi ehwéhnsábé íre ahqáho aitahráhowe.

16 Iteinoiboreq iteribáqmarinseq iteruwahraheq itene iyahnabo anímárinseqka ite wahnah kebá móitehrara sega ite táhmaro iubiq iuagéhe.

17 Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé iuwahriehre aitagehe.

18 Itene iyahqnopeqte peh morá íyáhrá íre sáúqkinae.

19 Néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákáq kawerue sehgirataq oga mérapeq awaq miagéhe úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kekigahki aruaneherawoe ú ehwehne.

(Mátíyu 24.15-21; Máhka 13.14-19)

²⁰ Sísaga anehe tanahráqsábé mó mahraréna, Ebehira kegá Sarúsarama suwahpeq abugéqnáhnuriehra tagehrataq áhníbórá mi ke aipáhrue subiq suera nahmarí kekigahki aruaneherawoe tagariagehe.

²¹ Mi tanáhráq Súría marákórápéq míéhrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro. Sarúsarama suwahpeq míéhrataq mitaq sueq móbeq pokoro. Ahpeq nogírataq Sarúsarama suwahpeq kouwekiyeho.

²² Mi tanáhráqmé anotah kamáh aina tanáhráre. Manikáne ehwehnka kamah ainawire ime aiq pútaraginawire.

²³ Mi tanáhráq kía míéhra ininsónseq inahunahnínkákáq íninsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puag sensabé irutaboiroro. Manikánka mi ke anotahtaq kamah arinkéhe.

²⁴ Nahnsó kegá mó ke pokatate kiraqme subiq suera mó ke meriqmera moke wáhnaupeqté ké suwahpeq móruagéhe. Nahnsó kegá Sarúsarama suwahpeq áhnite opéq wahnahnigehe. Nahnsó kegá wahnahné tanahráq parabagínaraq sega mitaq mó íre wahnahnigehe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 24.29-31; Máhka 13.24-27)

²⁵ Sísaga mi tanáhráqsábé mó mahraréna, Mi tanáhráqmé pópoqnahwe, íomé, wehyoqmarímé ótaq sansánagínaq tagagehe. Sóreq wanínká

mueq muerue sóyáh agína puara moke wehukene sirupipeq umeh agínara anotahtaq áhreoneherawoe.

²⁶ Íópeqté náneqmarínká kúrugúruínaraq wehukega, Anerirapómo éra iwíáh kikiréra anotahtaq áhreoneherawoe.

²⁷ Mi tanáhráq íné íópeqté piribirioyahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue írábúyápipeqté tuonara tagagehe.

²⁸ Teiú náneqmarí tagehrataq iriwe méq íwéh panantágínaq taganeheqmóe. Manikánka tumeirahna tanáhráq aiq wahtonire úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i ehwéhne.

(Mátíyu 24.32-35; Máhka 13.28-31)

²⁹ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Éntuankakáq mó awánkánkákáqsábé iwíáhue tagéq ahtebahro.

³⁰ Awanká ánáh aunínaraq itega iwíáhéq, Ópeq áhníbórá sire aiq ahtebóne ewe.

³¹ Mina onserah teiú náneq ábóraragínaq tagéq Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq aiq wagtotarire igehe.

³² Teiníboq írátíáhro. Amahnága oga míáh kégá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragína tagéq anehe pukigehe.

³³ Íópeqkákáq mah marákó marákóákáq parabagínana ínéga teiú éhwéhmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire úwe.

Sísaga, Ahriahri kawerue tagaríáhro ú ehwehne.

³⁴ Sísaga mi tanáhráqsábé mó mahraréna, Kaweqtaq méq kawerurero. Itega abehq wání néq múguwahguiyeho. Ménsámehnsánsabe iwíáh kikiriyeho. Mirairataq ite íre iwíáhirataq mi tanáhráq apubúue sine. Kahnkapi wah paríéhnserah

³⁵ mi tanáhráq moke mah marákó márakóípéq miáh ké parianeherawoe.

³⁶ Ahriahri níwénunéq kawerue auráq matíáhiro. Mi tanáhráq sínaraq teiú náneqmarínká kamah ainehoéq Manikánsabe, Págege ainte séhréh ainto ue púreroro. Mirairataq íné wehukení úku aniné niuranabiahtapeq seiriwe míagehe úwe.

³⁷ Moke wéhékáh Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq síwáhnoréna tupekinaútaq mitaq suena Óríwi sawéhrápéq kigaegaeúwe.

³⁸ Ahbiahipeq áhnte kegá wene ehweh iraneheéra Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq séyéuwe.

22

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitaníe ú ehwehne.

(Mátíyu 26.1-5,14-16; Máhka 14.1-2,10-11; Sóni 11.45-53)

¹ Asiu kené sótaikú siahreraq ko tanahráq íre múi párétí no tanahráq wahtonútaq

² Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe. Sega mó keyábé áhreu puara ábóraq íre táhtorahráhuwe.

³ Sísá kéro ke airápété téhraníté míówe. Sebaté ání Súrása Ísíkaríótie. Owainawanka Súrásane arupipeq kowena iwíáh atowana

⁴ pokue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wáhnáh kéreqpa kure sensabé, Sísá owinahwinonaq subóro úwe.

⁵ Úwara iwíáh iwíáhéra móne awenéhboq miraúno uwana

⁶ Súrásaga kowe aritena wehuke íre míéhrrataq se Sísaba mórite tanáhráqsábé iwíáhue kabarúwe.

Téhtaré ántégá táhutahuq kawerare ehwéhne.

(Mátíyu 26.17-25; Máhka 14.12-21; Sóni 13.21-30)

⁷ Asiu kené sótaikú siahreraq ko tanahráq íre múi páretí né tanahráq sútaq Asiu kegá sipisípiq áráhq subiqme titiru tanahráq súwe.

⁸ Mi tanáhráq Sísaga Pítareq Sónireqsabé, Sótaikú tanahráq ahrreraq kéh táhútáhúq nanehboq kogaweraráhtao úwara

⁹ sega wensabé, Eheq kogawerarayéhnkoyo ue kasenuyana

¹⁰ Sísaga sensabé, Íráhtao. Wahto kehiná suwahpeq pokue obenkisa wání ántéhyánkákákáq ánínseq piehgírataq we kéanehenotao. We pokína nahtápéq kieráhtao.

¹¹ Mibeqté ábóawáh wéhyábé, Íwáhnori anínká mahraréna, Ínéreq íné séniráh kéreqka sótaikú iahreraq kéh tánáhráq táhútáhúq nanehboq mi paqnáhípeq sokigi aio ire etao.

¹² Wegá ménsámehnsá aiq kaweria anotah paqnáhípeq sokigi ínaraq mitaq itene táhutahuq kaweraráhtao éna eqmaq suowe.

13 Eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah tagéra mitaq sótaikú tanahráq siahrreraq ko tahutáhúq kaweraróye.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne,

(Mátíyu 26.26-30; Máhka 14.22-26; 1 Kórína 11.23-25)

14 Táhutahuq tanahráq sinaútaq Sísareq we kéro kereqka táhutahuq naneheéra pokue tútuue míówe.

15 Sísaga sensabé, Níeraníra tanáhráq aiq wah-tonire. Ebeqme mina sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq itereq moráráq naneheéna iwíáh iwíáhuge.

16 Teiníboq írátíáhro. Mah tahutáhúq nahnaraq mah marákóipéq míó tánáhráq mó íre nanie. Manikánka wahnah wahnahnirabeq míáhnaraq mitaq nanauge úwe.

17 Wega náhniáq sera anonkakaq káhpú mewena Manikánsabe, Kaweróne atena sensabé, Umah. Moranínká moranínkáue nahro.

18 Íné mah marákóipéq míó tánáhráq náhniáq sera ano mó íre nanie. Manikánka wahnah wahnahnirabeq míáhnaraq mitaq nanie éna

19 páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme náriena sensabé, Mahnawé niwaq mire. [Nehrataqme ínénsabe iahreraq matíáhro éna ite séhréh aitanieéna pukinie úwe.

20 Segá mi tahutáhúq parabagútaq Sísaga náhniáq sera ano mónkakáq mewe páréti náriunserahnue siena sensabé, Mahnawé néne korahq mire. Ité séhréh aitanieéna néne korahqka tuinawire úwe.]

21 Sísaga mó mahraréna, Tagahro. Néne naruo koweriranai ani itereq moráráq míéhre.

22 Manikánka aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo koweriranai anímé anotahtaq kamah awinawire úwe.

23 Úwara we kéro kega sío síoéra, Insega mirainabo ue kasenuwe.

*Sísaga we séhréh atéhoru ú ehwehne.
(Mátíyu 20.25-28; Máhka 10.42-45)*

24 Sísá kéro kega seye ehwehéra, Ínéga ite kio-taiku aní múge éra mó anínká mó anínkáue mira íwíáhéra ehwehuwe.

25 Ehwehunsabe Sísaga sensabé, Mah marákóipéqté kéráq págege wahnáhno ke míáhwe. Págege wahnáhno ke méra sensuwahrahaq wahnahnéra, Ite kawerue séhréh aítáh wáhnáhne ewe.

26 Itega mina tahnsa íre oro. Ite míáhrabeqte ání anotah anímé iteríbáq tahnsa míahno. Wahnah aní míanie íwíáhina anímé arambehri aní méq we séhréh atehoro.

27 Tútuue táhutahuri anímé anotah aníne íwíáhowe. Wene arambehri aní wene táhutahuq kaweraréh anímé pehgáriq aníne íwíáhowe. Íné iteba míó anímé arambehri aní tahnsanéna séhréh aita aitaugé.

28 Níwíoqnah tanáhráq itega íné íre nuwasa ínéba mía míaonsabé

29 Nániboga ínénsabe wahnahnúno aintéhserah ínega itensabé moq wahnahnoro aitóge.

30 Ínéga wahnah wahnahnonarabeq itega mitaq tútuue méq táhutahurigehe. Ísara kahnáh airápété téhtaré míáhwe. Itega wahnah kené tahberaq tútuue méq mi kahnáhné ehweh iwíáhue tagéq tábúsoq sitagéhe úwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Mátíyu 26.31-35; Máhka 14.27-31; Sóni 13.36-38)

³¹ Sísaga Pítansabé mahraréna, Sáimónio, Sáimónio, írátíahno. Owainawanka iwíáhéna, Ahronká námúq sibinsibinonserahnue ite abehq náneq tahnsá úkigeheéna íwíoqnanie ire.*

³² Amahnága arega ínénsabe aiq pútare ainte néne sánsá ambubu atiahne. Néne sánsá súéhneho éna arensabé púreratóge. Arene ahbabáq sue íné séranie íwíáhinaaqmé arereq morá árámbehrí ké séhréh arito úwe.

³³ Úwana Pítaga Sísansabé, Néne Wahnahno, are kérońsábé karábúsiipéq móintaneherabomo nubiq suaneherabomo. Anetaníbo. Kéranie úwe.

³⁴ Úwana Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Ibora kokórega ehwehnina ínaaq arega íné íre tagaríóge apahtáróráq irariniewóne úwe.

Sísaga we kéro keyabé, Poka paiqmáráhro ú ehwehne.

³⁵ Sísaga sensabé, Mónewe, unahmé, súwe meyého ue eqmaq íúwátáutaq ite aneq tabonahuroo kasenúwara sega wensabé, Írakaumo uwana

³⁶ wega sensabé, Amahnága móneakáq unahnkákáq matíéhrataqmé mina mewe nogóro. Poka íre matíéhrataq sáhkétiraté móne meweq mi monératé poka paiqmaráhro.

³⁷ Aneqsabé teiugo? Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Wereq ahbabáq kereq morábí sáharitagéhe ire. *(Aisai 53.12)*

* **22:31:** Káríki ehwéhmé íre námúqtaq pabeqme peh wítiraq pabeqme ehwéh mirarire.

Teiníboq írátíáhro. Segá íné mirairansabé mi ehwéhncá aiq pútaraginawire úwara
³⁸ we kéro kega wensabé, Itene Wahnahno, tagáhno. Ite téhtaré pókánkákáq míone uwana wega sensabé, Mina aiq awehrare úwe.

Sísaga Óríwi sawéhrápéqté mátabúrápéq kobúrerú ehwehne.

(Mátíyu 26.36-46; Máhka 14.32-42)

³⁹ Sísaga mitaq suena Óríwi sawéhrápéq poku pokuúnserrahnue pokúwara we kéro kega kérowe.

⁴⁰ Sísaga mitaq kéna sensabé, Ahbabáq aitehnehboq púreroro éna

⁴¹ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe.

⁴² Púrerue mahraréna, Nániboo, are awahbáhnaraqmé nirupipeq umehi naneq menuahráhone. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbáhna sansánúno ue púrerúwe.

⁴³ [Púrerúwana íópeqté ánínká weba tuena págege atowe.

⁴⁴ Págege atowana wene arupipeq áhnte umehúwana mónkakáq págegeue púrerúwe. Págegeue púrerú púana áhnte munsínsínká tuwe. Munsínsínka korahq tahnsánue marakóipeq tabagúwe.]

⁴⁵ Púrerúrabeqte irigue we kéro ke koragówara sirupipeq umehúnsabe sugówe.

⁴⁶ Wega sensabé, Aneqsabé sugaho? Owainawanka ahbabáq aitehnehboq iriwe púreroro úwara áhnte wehuké weba suwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.

(Mátíyu 26.47-56; Máhka 14.43-50; Sóni 18.3-11)

47 Sísaga ehwehnútaq we kéro aní Súrásareq áhnte mó kereq weba suwe. Súrásaga ebeq séna weba wahtotaq sewéna we nánkóqnanaútaq

48 Sísaga wensabé, Súrásao, íné wehukení úku aní mónuwanieé nánkóqnanibo úwe.

49 Su kegá Sísá táhtoraneherautaq we kéro kega tagéra wensabé, Itene Wahnahno, pokatate api-aranéhnkono uwe.

50 Uwana peh morá kéro anínká wene pokatate Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ániné arambehri aní apiwe wene púpeqte áhré kiraq auwowe.

51 Ahre kiraq auwowana Sísaga sensabé, Aiq míre. Túbáh agoro éna kiraq auwo aniné ahre táhtoqme kaweratowe.

52 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté wáhnáh kéreq Sarúsarama suwahpeqte ábóáwáh wéhreqka táhtoranehera utaq wega sensabé, Aneqsabé aebó aní táhtoráhnserah pokankakaq sahnkákáq íné meniraneheéq seo?

53 Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq iteba míarautaq itega íné íre táhtotiarowe. Amahnága iteitene tánáhrárirana sunkíkírirabeqte sánsánká aiq kiotaikire úwe.

Pítaga, Íné Sísá íre tagaríoge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-75; Máhka 14.66-72; Sóni 18.25-27)

54 Segá Sísá táhtoqme meqmera kure se mótaq we mótarue Pítaga sinehe kaqme kure sega Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne nahtapeq kuwe.

55 Mi matábúráq ira parewe tútuue míówana Pítaga mitaq kowéna tútuue míowe.

⁵⁶ Tútuue míowana ira kawerue téhrówana mibeqté árámbehri áhrarígá Píta ebitáwéna mahraréna, Mah anímé Sísaba mía míai aníne úwana

⁵⁷ Pítaga ahqáho éna wensabé, We íre tagaríoge úwe.

⁵⁸ Úwana mótaq tahnsa mó wehgá Píta tagéna wensabé, Are moq mi kahnáh aní móne úwana Pítaga, Íné írakaumo úwe.

⁵⁹ Anehe mó wehgá págegeue mahraréna, Mah aní Kehrari marákórápéqté aní púana wereq mía míai aní míre úwana

⁶⁰ Pítaga wensabé, Arega irarénawe íné íre tagaríoge úwe. Pítaga mi ehwéh irarútaq kokórega ehwehnúwana

⁶¹ Sísaga pabeqme Píta tagówe. Tagówana Sísane ehweh ahreraq matawéna iwíáhúwe. Mi ehwéhnúmé, Kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríoge apahtáróráq irariniewóne únsabe Pítaga iwíáhéna

⁶² kéirigme móbeq pokéna anotahtaq ibisówe.

Sega Sísá áwíoqno ehwéhne.

(Mátíyu 26.67-68; Máhka 14.65)

⁶³ Sísá auráq matió kega wensabé awiréh atera subiqmarówe.

⁶⁴ Sega ambantataté wene aura akariue táhrarera we subiqmarera kasenéra, Insega subiq marehro? Teio uwe.

⁶⁵ Teio éra sega wensabé áhnte íre kaweq ehwéhnatówe.

Wahnah kegá aboawah weh míórabeq Sísá ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 26.59-66; Máhka 14.55-64; Sóni 18.19-24)

⁶⁶ Ahbiahipeq Asiu kené aboawah wehwárínseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka momiwíuriówara Sísa meqmera mi kaunsírí kébá móátówe.

⁶⁷ Móátówara sega wensabé, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowe. Arewe mi anípo? Pahsuqme teio uwana Sísa sensabé, Ínéga teiénaraqmé itega íre aiq pútare aintaneheqmóe.

⁶⁸ Ínéga itensabé kasenonaraqmé íre tenieneheqmóe.

⁶⁹ Wahtotaq tanáhráq íné wehukení úku anínká Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue mía míainauge úwe.

⁷⁰ Úwara sega wensabé, Are Manikáne ahninkáwábo kasenuwana wega sensabé, Itega aiq irarewe. Íné werahu mino úwara

⁷¹ seye náhenéra, Iteitega wene ehweh aiq iron-ayabé mó kegá kasenényabe anetaníbo uwe.

23

Páhirátiga wahnahnútaq sega Sísansabé ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Máhka 15.1-5; Sóni 18.28-38)

¹ Minayabe Sísansabé ehweh ató kega we meqmera Páhirátiba kure

² mitaq mó ehwéh atera mahraréra, Iteruwahrah moke íre kaweraruanieéna péhe éhwéh síwáhnorire. Wegá, Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné íre náwéro aitáráire. Wegá,

Íné Asiu ke kaweraranieéna su aní múge uraire. Íné anotah Wahnáh aní múge uraire ue ehweh atówe.

³ Ehweh atówana Páhirátiga Sísansabé, Arewe Asiu kené wahnahpo kasenúwana wega wensabé, Arega aiq iraréne úwana

⁴ Páhirátiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq momiwíurío kereqsabé, Mah aniné ahbabáq íre ahteboge úwe.

⁵ Úwara sega págegeue mahraréra, Mi anínká síwáhnoréna pagu paguninsabé wene ehweh írah kéga ahbabárorahi iwíáhowe. Téhwe Kehrari marákórápéq síwáhnoréna moke Súría marákórápéq síwáhnoréna amahnága mahtaq síwáhnorire uwe.

Sega Érótiga wahnahnútaq Sísansabé ehweh ató ehwehne.

⁶ Páhirátiga mi ehwéh irena sensabé, Mah aní Kehrari marákórápéqté anípo kasenúwara,

⁷ Ee. We mibeqté aníne teawúwe. Páhirátiga mi ehwéh irena, Érótiwe mibeqté wáhnáhne iwíáhéna mi tanáhráq we moq Sarúsarama suwahpeq míonsabe Sísareq we ehweh ató kereq Érótiba eqmaq suowe.

⁸ Érótiga Sísá éhweh mó tanáhráq mó tanáhrárué irena, Wegá ótaq sansá miraína tagéyabe níre iwíáhéna íre wahto tanáhráq Sísá tagéyabe awahbéna sega Sísá meqmera sutaq wene arupipeq anotahtaq eyoyóúwe.

⁹ Wegá Sísá áhntetaq kasenúwana íre ehwehnia peh ehiya míowe.

10 Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka mitaq iriwe méra Sísansabé págegeue ehweh atówe.

11 Érótireq wene sóntía kereqka Sísansabé awiréh atera abehq éhwéh atówe. Sega kaweq karósí Sísá suki atera eqmarówara Sísá meqmera Páhírátiba kouwekuwe.

12 Nahomé Érótireq Páhírátireqka seye abiahnsa aruqaruruye. Anehemé mi wehékáh insahwé ue míóye.

*Páhírátiga, Sísá awankátaq táhparáhro ú ehwehne.
(Mátíyu 27.15-26; Máhka 15.6-15; Sóni 18.38-19.16)*

13 Páhírátiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq mibeqté aboawah wehwárínseq míó kereqsabé, Íráhro éna

14 sensabé, Ínéba méátáh ánínsabé ehweh ateq mahraréq, Wega péhe éhwéh síwáhnorire ewe. Itega irare atáh éhwéhnsabé ite míáhtáq kasenéna we íre ahabábq anine íwíáhuge.

15 Érótiga moq wene ahabábqasabe kasenu tagéna ahabábq íre kéhre íwíáhire. Mah anímé itega we subiq suahráhúna ahabábq íre kéhre.

16 Minayabe áréti sahtaté subóro aritena anehe pugeq iníe úwe.

17 [Asiu kené sótaikú siahreraq ko tánáhráq Páhírátiga mó opéq mó opérue karábúsiipéqté peh morá ání pugeq suaq pugeq suarúwe.]

18 Páhírátiga Sísá pugeqiníe úwara ómi míó kega ehweh kikiréra, Ahqáho. Sísá subiq sue Páréhba pugeqio uwe.

19 Párehbareq Aroma kereq ebehutaq wega mó aní subiq suonsabe Aroma kegá we karábúsiipéq móátówe.

20 Páhirátiga, Sísa pugeq auwanuage íwíáhéna míó keyabé, Párehba íre pugeqiníe. Sísa pugeqiníe úwara

21 sega anotah ehwéhnabaéra, Ahqáho. Awankátaq táhpawe subiq suo. Awankátaq táhpawe subiq suo uwana

22 Páhirátiga sensabé anehe mó kasenéna, Aneqsabébo? We aneq ahabábaro? We subiq suahráhuana ahabábáq íre kéhre. Íre kéh púaq áréti sahtáté subóro aritena anehe pugeq iníe úwe.

23 Úwara sega mi ehwéhnsabé anotahtaq ahqáho atera anotah ehwéhnéra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe. Sene ehwehnka Páhirátine ehweh kiotaikúwe.

24 Minayabe Páhirátiga sensabé, Itega irarenserah mirainie úwe.

25 Aroma kereq ebehú anínká mó aní subiq suonsabe sóntía kegá karábúsiipéq móátó aní pugeq auwowe. Pugeq auwena Sísa awankátaq táhpawe subiq suo irare kegá sene iwíáh sansa miraigeheéna sóntía kebá móátowe.

Sísa awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Máhka 15.21-32; Sóni 19.17-27)

26 Sóntía kegá Sísa meqmera pokuwana ahtapeq piehgiú ani, Sáiríni marákórápéqté aní wenáwíq Sáimóni, sure Sarúsarama suwahpeq pokinaúwe. Pokinaúwara sega we saiqnatera Sísa táhparéhra awánká we abaq atera, Sísa kéro atówe.

27 Áhnte kegá sinehe kure mibeqté ínínsónká Sísansabé arutaboiráa ibisowe.

28 Minayabe Sísaga pabeqme sensabé, Ínénsabe íre íbisahro. Itereq itene anímárinseqsabé íbisahro.

29 Mókake Sarúsarama suwahpeqte ké kamah aríena tanáhráq sega mahraréra, Orahinínsómé, inahunahní íre maqmíáh ínínsómé, náh íre náríé ínínsómé, sega iwíáh íwíáhigehe irarigehe.

30 Mi tanáhráq, Mi kegá anotah sawéhwárinákákáq pehgáriq sawéhwárinákákáqsábé, Ite apubúue pukonehboq me mewe ite akariúno igehe. *(Hosea 10.8)*

31 Íné o awánká tahnsa míahnara sega íné miraonehera onsabé mókakewe ite ehyatia awánká tahnsa míéhra puara mó kegá aneq miraoneherabo úwe.

32 Sóntía kegá ahabábáq anité Sísareq subiq suaneheéra meriqmera kuwe.

33 Segá sáwéh áwíq Ayahqno Tánúnsutapéq kíútaq mitaq Sísá awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Ahabábáq anité moq awankátareraq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe.

34 Pearówana Sísaga púrerue mahraréna, Nániboo, mah kegá mirao naneq sega íre ahtebahwe. Minayabe mi ahabábáqsábé íre iwíáhúno úwe.

Sóntía kegá, Wene korósi insega meyanabomo éra saraqmianeheéra káhsiue saraqme meyówe.

35 Mitaq momiwíu kegá iriwe awahnkanuwara Asiu kené wahnahmarínká Sísansabé awiréh at-era mahraréra, Wegá mó ke kawerarítáráire. We

wehuke merirena Manikáne arambehri mirainkeheéna omaq atéh ánínínaraqmé wewe moq kawerarahráhire uwe.

³⁶ Sónτία kegá moq awiréh atera weba séra kítাবেh nahníáq sérá ano pankeqme awera, Náhno éra

³⁷ arewe aiq pútaq Asiu kené Wahnah anínínaraqmé arerene anonka kawerúno uwe.

³⁸ Kanehraq sehiranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehiránká mahraréna,

Mah anímé Asiu kené Wahnahne úwe.

³⁹ Awankátaq táhparó ahabábáq ánínká moq Sísansabé awiréh atena, Arewe Manikánka omaq ato anípo? We inaraqmé arere séhréhé ite moq séhréh aito úwe.

⁴⁰ Séhréh aito úwana mó ahabábáq ánínká ebeq irarú aninsabé ehweh atena, Arewe Manikánsabe íre áhreonono? Segá ite awankátaq táhpawe subiq súáhro aitáhwe.

⁴¹ Arereq ínereqme ahabábáq anité púara iubówe. Mi anímé we íre ahabábáq aninirarawe pehipi subiq súáhwe éna

⁴² Sísansabé, Sísao, aregá wahnahninagake ínénsabe ahrreraq matiahno úwe.

⁴³ Úwana Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Iboramé Manikáne kaweq matábúrápéq ínereq míankehe úwe.

Sísa pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-56; Máhka 15.33-41; Sóni 19.28-30)

⁴⁴ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana íó tunsorerutaqkákáq peh sunkíkíratíowana

45 pópoqnah mi tanáhráq íre téhrówe. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté páráhnkéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe.

46 Sísaga anotahtaq mahraréna, Nániboo, néniwa arene ayahpi máróge éna putiowe.

47 Putiowana sóntía kené kíápéténiga tagéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atena mahraréna, Mah anímé íre ahbabária peh kaweqtaq míéh áníne úwe.

48 Úwara mitaq taganeheéra awahnkanu kegá we putio tagéra sene sirupipeq umeh agúwara mitaq suera sene nahtapeq abae aguwe.

49 Moke Sísane iyahnaboreq Kehrari marákórápéqté we kéro ininsónseqka moberue iriwe méra moke minawari tagowe.

*Sísane anonka maisé onápí péq maisaró ehwehne.
(Mátíyu 27.57-61; Máhka 15.42-47; Sóni 19.38-42)*

50 Súría marákórápéq Árimátéa suwahpeqte wéh wenáwíq Sósépa míowe. We abowah wehéna kaweqtaq mía míaúwe.

51 Mó abóawáh wéhwárínká, Sísá subiq suo atótaq wega íre kowe aritowe. Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq áwénunue taga tagaúwe.

52 Wegá Páhirátiba kure wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana kowe atowana

53 Sóséparehga Sísane anonka kiwewe marakóraq márumarera íre wahto taberábe ambántáipéq úbíqme mewera ubusa onápí péq mómaisarówe. Mitaq mó aní íre maisia peh o oná kowe.

54 Táhutahuq kaweré tanáhráq pehnkinaútaq Asiu kené ahrena ahrena wehekáh sinaútaq maisarówe.

⁵⁵ Kehrari marákórápéqté Sísareq su inínsónká Sósépareh kérirera mi oná tagéra Sísá mitaq maisaró tagowe.

⁵⁶ Tagéra mitaq suera se káúrabeq kure kaweq kunkúni naneqkakákáq wériakákáq kawerarówe. Mósísine ehwehnka irarúnserah sega ahrena ahrena wehekáh túbáh aguwe.

24

(Mátíyu 28.1-10; Máhka 16.1-8; Sóni 20.1-10)

¹ Ahrena ahrena wehekáh parabagúwara ahbiahipeq ío kiembogútaq mi inínsónká kaweq kunkúni naneq mewera Sísá maisaróabeq pokuwe.

² Wahtotaq kutaq óna méhpeh paiqmáro ebáh móbeq kowara tagéra

³ ónapipéq kibekue tagowana sene Wahnah Sísane anonka íre kowara tagowe.

⁴ Tagéra sirupipeq iwíáh kikiruwara anotah tehró ambántánkákákáq ánité ábóraragéra mitaq iriwe míoyara tagowe.

⁵ Tagéra mi inínsónká anotah ahréera marakóipeq káuqmunuríówara ábóraraguya anitégá sensabé, Pusa aní matorabeqme aneqsabé oga míéh ánínsábé kabaroo?

⁶ We irigi puana mahtaq íre míéhre. We Kehrari marákórápéq míaraitaq teiátái ehwéh iwíáhue tagahro.

⁷ Wega mitaq ména mahraréna, Segá íné wehukení úku aní ahbabáq keba móintehrara awankátaq táhpawe nubiq suehrana apahtárórác iriwe oganúq intankéhe uraire uye.

8 Uyara mi inínsónká wene ehweh siahreraq matawéra

9 maisaróabeqte kouwekue airápété morá we kéro kereq mó kereqsabé moke koreríúwe.

10 Mi inínsómé, apahq inító síwíqmé Sóánawe, Mágára suwahpeqte iní wenáwíq Máhriawe, mó Máhria we Sémisine anowae. Sereq mó inínsónseqka mi ehwéh eqmaro ke teríúwara

11 sega iwíáhéra, Mi inínsónká irare ehwéhme peh múguwahgu ehwéhne éra íre aiq pútare arítówe.

12 [Pítaga mi ehwéh irena pehbeheráh maisaróabeq pokue káuqmunue mitaq tagówana peh maisaró ambántámári mitaq kowana tagéna kaurabeq kouwekue wene arupipeq iwíáh kikirue tagówe.]

*Sísa kéroya anitégá ahtapeq Sísa tagoya ehwéhne.
(Máhka 16.12-13)*

13 Mi inínsónká maisaróabeq pokuro wehekáhmé mó weh anitégá Sarúsarama suwahpeq suera íre wahtotaq 11kírómíta Éméása suwahpeq koyehe éra

14 Sísa pukú ehwehnsabé iwíáhéra iraruye.

15 Mi anitégá ahtapeq nogera ehweh iraruyataq Sísa sinehe kure moráráq nogúwe.

16 Sega we tagéra sirupipeq Sísa wire íwíáh íre orahuye.

17 Íre orahuyana wega sensabé, Aneq ehwéh mirareyo úwara sega mitaq kowéra sirupipeq umehúnsabe abiah máróye.

18 Mó morá áni wenáwíq Kíópaga Sísansabé, Mah tanáhráq áhnte kegá Sarúsarama suwahpeq sure

míahnah arebataq mirauro naneq íre ahtebahno kasenúwana

¹⁹ Sísaga sensabé, Aneq mirauro naneqpo úwe.

Úwara sega wensabé, Sísá Néhsara suwahpeqte ání éhwéhne éra we Manikáne ehweh irarurai aní ména págege sansánéna págegeue íwáhnorurai puaq Manikánseq ite Asiu kereqka págege aní míre ataráúne.

²⁰ Iteribo iteruwah wehwárínseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka subiq súáhro arito urowara awankátaq táhpawe subiq sutowe.

²¹ Íre subiq sutotaq itega iwíáhéq, Wegá ite Ísara ke kaweritankéhe íwíáhuraune. Subiq sutotaqte ibora apahsoq kire.

²² Iteruwahrah inínsónká miraonsabé áhtenéwone. Segá ahbiahipeq we maisatorabeq koragéra,

²³ Wene anonka mitaq íre kéhre ewe. Segá iteba kouweéwótaq mahraréra, Maisatotaq iteyuwanka tagehtaq íopeqte ánité tagóne. Mí anitégá itensabé, We aiq oga míéhre teieye ewe.

²⁴ Minayabe mó iteruwahrah kegá koragéra mí inínsónká irarenserah tagéra pusa ániné anonka íre tagahwe uye.

²⁵ Mí anitégá mí ehwéh teawúyana Sísaga sensabé, Itewe múguwahgu iwíáhóye. Manikáne ehweh iraru kegá teié éhwéhnsabé íre apubúue aiq pútare aritoye.

²⁶ Manikáne ehweh iraru kegá mahraréra, Wehuke merirena kaweriritankeheéna Manikánka omaq ato aní ebeq anotah érué pukéna anehemé téhráhnarabeq kinkéhe uwe. Minayabe ite íre ahtebahno? Íre ahtebahno éna Manikáne púkuipéqte

éhwéh síwáhnorúwe.

²⁷ We pukú ehwehnsábé Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwéhnikákáq ebeq síwáhnoréna anehe moke mó pukúípeqté éhwéh síwáhnorue teriuwe.

²⁸ Mi anitégá pokoyeherauya ke suwahpeq waha-totaq kuyataq Sísaga mi anité suena móbeq poki-naútaq

²⁹ sega we saiqnatera wensabé, Penkinainsabé itereq kaenéhe. Itereq kaenéhe uyana wega kowe éna nahtapeq kérirowe.

³⁰ Sega táhutahuronehéera moráráq tútuue míówe. Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena páréti keqme náriuwe.

³¹ Náriuware sega, We Sísá wire íwíáhuyana Sísawe tabanagúwe.

³² Tabanagúwara seye náhenéra, Itega ahtapeq súnaraq wega Manikáne ehweh teiena íwáhnoritaq itene irupipeq áhnte eyóyóéwéhre uye.

³³ Segá apubúue irigue Sarúsarama suwahpeq kouwekéra airápété morá we kéro kereq momiwíurió kereq tagoyara

³⁴ sega mi anitéyábé, Itene Wahnah aiq pútaq iriwe oganúkire. Oganúkirana Sáimóniga aiq tagehre uwe.

³⁵ Aiq tagehre uwara mi anitégá ahtapeq kutaq irarú ehweh teríúye. Teríéra, Páréti keqme náriutaq itega, Sísá wire úye teríúye.

Sísaga ábóraragúwara we kéro kega we tago ehwéhne.

(Mátíyu 28.16-20; Máhka 16.14-18; Sóni 20.19-23)

³⁶ We kéro kega mi ehwéhnsábé ehwehnutaq Sísaga seba ákáhpi seiriwe ména [sensabé, Pehwehribeq miáhro úwara]

³⁷ sega anotah ahrééra, We wahnsa wíre íwíáhuwana

³⁸ wega sensabé, Aneqsabé áhreoo? Irupipeqmé aneqsabé iwíáh kikiroo?

³⁹ Íné wíre ahtebagehboq niyahnkarakákáq nigáránkákáq tagahro. Wahnsawé íre anonkankakákáq ayahnsankakakaq áníne.

⁴⁰ [Íné wíre ahtebagehboq íné sosanoro éna wene ayahnkarakákáq aigáránkákáq sokigi ariuwe.]

⁴¹ Sokigi ariuwara áhtenéra iwíáh íwíáhéra Sísaga oga míonsabe íre aiq pútare atahráhuwana wega sensabé, Táhutahuq mahtaq kehro úwara

⁴² sega tira páh áwúwana

⁴³ mewena sega tagotaq nówe.

Manikáne Awanka iteba tuinkéhe ú ehwehne.

⁴⁴ Sísaga we kéro keyabé, Mósísine ehwehnikakákáq Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwéhnikakákáq púkuipéqté ígónkónkákákáq íné éhwehme aiq pútaraginawire. Menah iteba mía míaurautaq mína teiátáuge úwe.

⁴⁵ Teiátáuge éna Manikáne ehweh kawerue irageheéna ahtebé iwíáh aritena

⁴⁶ sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka wehuke merirena kawerinieéna omaq ato anímé ebeq anotahtaq érué pukínana apahtárórórúq iriwe oganúq atankéhe ire úwe.

⁴⁷ Sísaga mó mahraréna, Wene pukuga mó mahraréna,

Wenáwírue Manikánka kawerarítéh éhwéh ebeq Sarúsarama suwahpeq koreriera anehe mah kehiná kéhíná korerigéhe. Mi ehwéh irera sene ahbabáq súáh kéwé Manikánka kawer-aritankéhe ire úwe.

48 Sísaga mó mahraréna, Mi sehiránká aiq pútaragínaq tagagehe.

49 Manikánka itensabé, Néniwa eqmaraníe uraire. Ínéga kieqmarahnana iteba tuinkéhe. Mahtaq iteruwahpeq méq áwénunoro. Wegá iteba tuena págege aitankéhe úwe.

Manikánka Sísá íópeq tumeró ehwehne.

(Máhka 16.19-20; Eqmaro 1.9-12)

50 Sísaga we kéro ke meriqmena Sarúsarama suwahpeq suena wahtotaq Pétáni suwahpeq ki-uwe. Mitaq kowéna wene ayahnkara pankeqme Manikánsabe, Mah ke kawerarito úwe.

51 Kawerarito éna se suowana Manikánka we íópeq tumerowe.

52 [Íópipeq móatowara tago kegá Sísansabé sirehunseraráq méra iwíáh íwíáh atera] sirupipeq anotahtaq eyoyóúwara Sarúsarama suwahpeq kouwekuwe.

53 Kouwekéra Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq kibekéra mitaq Manikánsabe iwíáh íwíáh ata atauwe.

Manikáne O Ehwehne
God's New Talk: The New Testament in the Awa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awa long Niugini

copyright © 1974, 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Faith Comes by Hearing

Language: Awa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

9673cf68-887a-574e-9ac8-846469c86b12